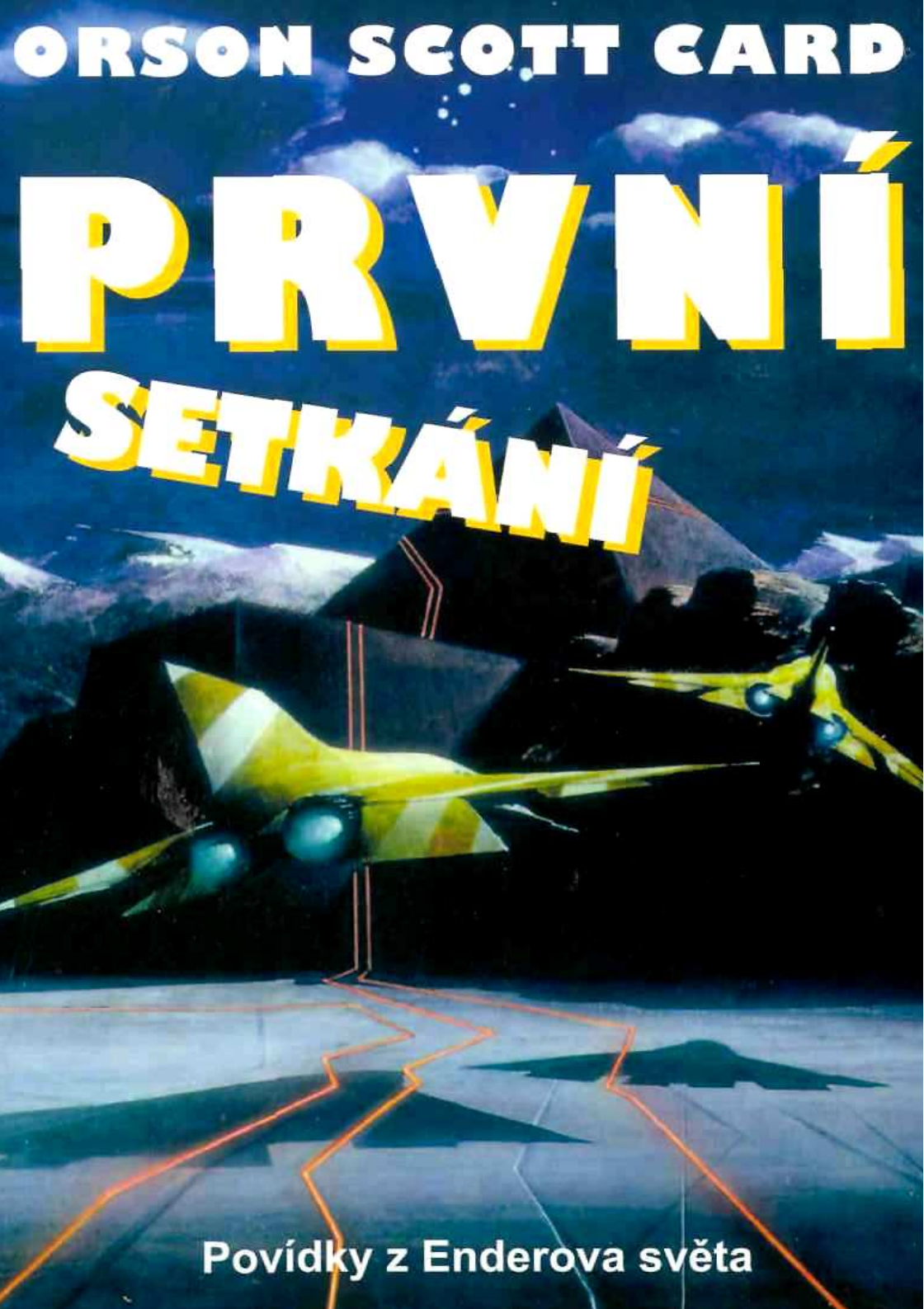

ORSON SCOTT CARD

PRVNÍ SETKÁNÍ

Povídky z Enderova světa

Orson Scott Card

PRVNÍ SETKÁNÍ

(Povídky z Enderova světa)

*Eugene Englandovi a Richardu Cracroftovi,
dvěma pastýřům mormonské literatury
s úctou a vděčností
od jedné z oveček*

OBSAH:

Polský chlapec	5
Obtížný student	40
Enderova hra	71
Investiční poradce	112

Polský chlapec

Jan Pawel školu nenáviděl. Jeho matka dělala, co bylo v jejích silách, jenže jak ho mohla něco naučit, když měla kromě něho osm dalších dětí – šest, které by měla učit, a dvě, o které by se měla starat, protože to byla teprve mimina?

Jan Pawel ze všeho nejvíc nenáviděl, jak ho neustále učila věci, které již znal. Nechala ho psát písmena, procvičovat je do úmoru, přestože starší děti učila zajímavé věci. A tak se Jan Pawel snažil pochopit co nejvíc ze záplavy informací, které pochytil z jejích hovorů s nimi. Zeměpisné střípky – znal jména desítek států a jejich hlavních měst, ale pořádně nevěděl, co je to stát. Útržky matematiky – mnohočleny učila Annu pořád dokola, protože se zdálo, že Anna se je ani *nesnaží* pochopit, ale Jan Pawel se tu operaci naučil. Naučil se to, ale mechanicky, aniž měl představu, co to ve skutečnosti znamená.

Nemohl se ani zeptat. Když to zkusil, matka ho netrpělivě odbyla, že na takové věci má ještě čas, ať se raději soustředí na své momentální učivo.

Na své učivo? Vždyť to, co dělal, nebylo učení, jenom nudné úkoly, při kterých netrpělivostí málem vyletěl z kůže. Copak nechápala, že už umí číst a psát stejně dobře jako všichni starší sourozenci? Nutila ho odříkávat slabikář, přestože dokázal bez problémů číst každou knihu v domě. Zkusil jí to vysvětlit: „Já to *umím* přečíst, mami.“ Ale jediná odpověď, kterou od ní dostal, byla: „Jenom si hraješ, Jane Pawle. Já chci, aby ses naučil číst *doopravdy*.“

Kdyby neotáčel stránky v knihách pro dospělé tak rychle, možná by pochopila, že skutečně čte. Jenže když byla nějaká kniha zajímavá, nedokázal zpomalit jenom proto, aby na matku udělal ten správný dojem. Proč se starala o to, co četl? Byla to jeho četba. Jediná část školy, která ho bavila.

„Jestli budeš pořád sedět nad těmi velkými knihami, když máš čist, nikdy se nezlepšíš,“ slyšel od ní nejdnou. „Podívej, vždyť ani nemají obrázky, tak proč si s nimi chceš pořád hrát?“

„On si nehraje,“ ozval se Andrzej, kterému bylo dvanáct. „On si čte.“

„Já vím, měla bych mít víc trpělivosti a dělat, že vám to baštím,“ odvětila matka, „jenže já nemám čas...“ A pak se rozbřečelo některé mimino a rozhovor skončil.

Venku na ulici chodily jiné děti ve školních uniformách do školy, smály se a strkaly do sebe. Andrzej mu to vysvětlil: „Chodí se učit do takové velké budovy. V jedné škole jsou jich stovky.“

Jan Pawel se zděsil. „A proč je neučí jejich mámy? Jak se můžou něco naučit, když jsou jich *stovky*?“

„Učitel není jenom jeden, ty truhlíku. Každých deset nebo patnáct jich má svého učitele. Ale všichni jsou stejně staří a všichni se v každé třídě učí stejné věci. Učitel se jim může věnovat celý den a nemusí chodit od mladších ke starším a naopak.“

Jan Pawel se na okamžik zamyslel. „A všichni stejně staří mají svého učitele?“

„A ten učitel nemusí krmit mimina a přebalovat je. Má čas na to, aby doopravdy učil.“

Jenže jak by si tím Jan Pawel pomohl? Strčili by ho do jedné třídy s ostatními pětiletými a nutili by ho celý den číst ty hloupé slabikáře. Navíc by nemohl poslouchat, jak učitel učí deseti, dvanácti a čtrnáctileté, a to by se pak doopravdy zbláznil.

„Je to jako nebe,“ řekl trpce Andrzej. „A kdyby táta s mámou měli jenom dvě děti, mohly by tam chodit. Jenže v okamžiku, kdy se narodila malá Anna, nás předvolali za sabotáž.“

Jana Pawla už nebavilo poslouchat to slovo a nerozumět mu. „Co je to sabotáž?“

„Může za to ta velká válka ve vesmíru. Vysoko nad mraky.“

„Já vím, co je to vesmír,“ odvětil netrpělivě Jan Pawel.

„Tak dobře, je velká válka, fakt velká, takže všechny země na světě musejí spolupracovat a dávat peníze na stavbu stovek a stovek kosmických lodí. Proto svěřili vládu nad světem někomu, komu se říká Hegemon. A ten Hegemon říká, že si nemůžeme dovolit

problémy způsobené přelidněním, takže každé manželství, které má víc než dvě děti, je sabotérské.“

Andrzej se odmlčel, jako by si myslel, že tím všechno vysvětlil.

„Ale spousta rodin přece má víc než dvě děti,“ namítl Jan Pawel. Platilo to pro polovinu jejich sousedů.

„Protože jsme v Polsku,“ odpověděl Andrzej, „a jsme katolíci.“

Jan Pawel nechápal, jak to souvisí. „Copak kněz dává lidem děti navíc?“

„Katolíci si myslí, že lidé by měli mít tolik dětí, kolik jim Bůh pošle. A žádná vláda nemá právo jim říkat, aby odmítali boží dary.“

„Jaké dary?“ nechápal Jan Pawel.

„Tebe, ty osle,“ řekl Andrzej. „Ty jsi v tomto domě boží dar číslo sedm. A mimina jsou dary osm a devět.“

„Ale co to má společného s chozením do školy?“

Andrzej obrátil oči v sloup. „Ty máš vážně v hlavě seno,“ řekl. „Školy řídí vláda. Vláda musí prosazovat tresty proti těm, kteří neposlouchají a sabotují. A jedním z těch trestů je, že právo chodit do školy mají jenom první dvě děti v rodině.“

„Ale Piotr a Kateřina do školy nechodí,“ namítl Jan Pawel.

„Protože táta a máma nechtějí, aby se učili všechny ty antikatolické věci, které jim ve škole říkají.“

Jan Pawel se chtěl zeptat, co znamená „antikatolický“, ale potom si uvědomil, že to musí znamenat něco jako proti katolíkům, takže nestálo za to, aby se zeptal a poskytl Andrzejovi další záminku, aby mu řekl, že je hloupý.

Raději se nad tím zamyslel. A přemýšlel dlouho. Jak válka zařídila, že všechny státy svěřily moc jednomu člověku, jak ten člověk každému přikázal, kolik může mít dětí, a jak teď všechny ty děti navíc nesmějí do školy. To bylo vlastně dobře, ne? Nechodit do školy. Copak by se Jan Pawel *něco* naučil, kdyby nebyl ve stejné místnosti jako Anna, Andrzej, Piotr, Kateřina, Nikolaj a Tomasz a neposlouchal, co se učí?

Nejzáhadnější byla představa, že se ve školách může učit něco proti katolíkům. „Katolíci jsou všichni, ne?“ zeptal se jednou otce.

„V Polsku jsou. Nebo to alespoň všichni říkají. A bývala to pravda.“ Otec měl zavřené oči. Když si sedl, měl je zavřené skoro

vždycky. Dokonce i když jedl, pořád vypadal, jako kdyby měl každou chvíli padnout a usnout. To bylo tím, že měl dvě zaměstnání, legální ve dne a ilegální v noci. Jan Pawel ho prakticky vídal jenom ráno, a to byl otec tak unavený, že mu nebylo do řeči, a matka na Jana Pawla dělala pst.

Dělala na něho pst i teď, přestože mu otec už odpověděl. „Neobtěžuj tatínka otázkami, musí přemýšlet o důležitých věcech.“

„Já o ničem nepřemýšlím,“ přiznal otec unaveně. „Vůbec nepřemýšlím.“

„Ale stejně,“ trvala na svém matka.

Jenže Jan Pawel měl další otázku a musel ji položit. „Když jsou všichni katolíci, proč se ve škole učí protikatolické věci?“

Otec se na něho podíval, jako by se zbláznil. „Kolik je ti let?“

Nejspíš nepochopil, na co se Jan Pawel ptá, protože to přece s věkem nijak nesouviselo. „Je mi pět, tati, tys zapomněl? Ale proč se ve školách učí protikatolické věci?“

Otec se otočil k matce. „Je mu teprve pět, tak proč ho učíš takové věci?“

„To je tvoje práce,“ odvětila matka. „Kdo tady pořád má plno řečí o vládě?“

„To není naše vláda, je to vojenská okupace. Jen další pokus o zničení Polska.“

„Výborně, jen tak mluv dál, však oni si tě zase předvolají, přijdeš o práci a co potom budeme dělat?“

Janu Pawlovi bylo jasné, že se odpovědi nedočká, a tak to vzdal, nechal si tu otázku na později, až získá víc informací a bude si je moci poskládat.

Tak šel život, když bylo Janu Pawlovi pět. Matka byla v jednom kole, vařila, starala se o malé děti a zároveň se snažila ve velkém pokoji učit. Otec odcházel do práce tak brzo ráno, že slunce ještě nebylo na obloze, a všechny děti se budily, aby otce viděly aspoň jednou za den.

Pak jednou otec zůstal doma a do práce nešel.

Oba rodiče byli u snídani velice mlčenliví a napjatí, a když se jich Anna zeptala, proč není otec oblečený do práce, matka jen odsekla: „Dnes do práce nejde,“ takovým tónem, který jasně říkal:

„A už se na nic neptej.“

Ten den měli učitele dva, a tak mělo učení jít líp. Jenže otec byl netrpělivý učitel. Annu a Kateřinu se mu podařilo rozčítit tak, že utekly do svých pokojů. Nakonec šel raději plít zahradu za domem.

Když se ozvalo zaklepání na dveře, matka musela poslat Andrzeje, aby pro otce doběhl. O chvíli později otec přišel. Ještě si otíral hlinu z rukou. Než dorazil, zaklepání se ozvalo ještě dvakrát, pokaždé neodbytněji.

Otec otevřel dveře a postavil se do nich. Jeho mohutné, pevné tělo vyplnilo celý prostor. „Co chcete?“ zeptal se. Neřekl to polsky, ale obecnou řečí; z toho poznali, že osoba za dveřmi je cizinec.

Odpověď byla tichá, ale Jan Pawel ji zaslechl zřetelně. Podle hlasu to byla žena a řekla: „Jsem z testovacího programu Mezinárodní flotily. Slyšela jsem, že máte tři chlapce ve věku od šesti do dvanácti let.“

„Po našich dětech vám nic není.“

„To není pravda, pane Wieczorku. Na povinné testování je zákon a já jsem tady proto, abych splnila povinnosti, které mi ten zákon ukládá. Jestli chcete, mohu zavolat vojenskou policii, aby vám to vysvětlila.“ Řekla to tak mile, že Jan Pawel málem nepoznal, že to není nabídka, ale hrozba.

Otec se zachmuřeným výrazem couvl. „A co uděláte, zavřete mě do vězení? Schválili jste zákony, které mé ženě zakazují pracovat. Děti musíme učit doma a teď ještě chcete zařídit, aby má rodina neměla vůbec co jíst.“

„Já nejsem ten, kdo tvoří státní politiku,“ žena se rozhlédla po místnosti plné dětí. „Já se starám jenom o testování dětí.“

„Piotr a Kateřina už státní testy dělali,“ ozval se Andrzej. „Je to jenom měsíc. Třídu jim uznali.“

„Tady nejde o uznání třídy,“ prohlásila žena. „Já nejsem ze školy ani od polské vlády...“

„Žádná polská vláda neexistuje,“ skočil jí do řeči otec. „Jenom okupační armáda, která vykonává diktát Hegemonie.“

„Já jsem z Flotily,“ odpověděla žena. „Když jsme v uniformě, zákon nám zakazuje i pouhé vyjadřování názoru na politiku Hegemonie. Čím dřív začnu s testy, tím dřív se budete moci vrátit ke

svému běžnému programu. Obecnou řečí mluví všichni?“

„Samozřejmě,“ odpověděla matka s jistou hrdostí. „Přinejmenším stejně dobře, jako mluví polsky.“

„Ale já u těch testů budu,“ žádal otec.

„Je mi líto, pane,“ namítla žena, „ale nebudete u nich. Dáte mi k dispozici místnost, kde budu moci být s každým dítětem sama, a jestli ve svém domě nemáte víc než jednu místnost, odvedete všechny ven nebo k sousedům. Testování provedu já.“

Otec se ji snažil zastrašit, ale neměl pro tuto bitvu žádné zbraně a odvrátil zrak. „Vždyť je to jedno, jestli je testům podrobíte nebo ne. I kdyby ty testy udělaly, stejně vám nedovolím odvést je.“

„Dám vám návrh: přejdeme ten most až tehdy, když se k němu dostaneme,“ řekla žena. Zatvářila se smutně. A Jan Pawel náhle pochopil proč: ona totiž věděla, že by otec neměl na vybranou, ale nechtěla ho ztrapnit tím, že mu to připomene. Chtěla jen udělat svou práci a odejít.

Jan Pawel nevěděl, jak to všechno ví. Občas se mu stávalo, že takové věci prostě našel v hlavě. Bylo to jiné než dějepis, zeměpis nebo matematika, kde se člověk musel nejprve učit, aby něco věděl. Jemu stačilo, aby se na lidi podíval, poslouchal, co říkají, a najednou o nich věděl různé věci. O tom, co chtějí, nebo proč dělají věci, které dělají. Například když se jeho sourozenci hádali. Obvykle získal jasnou představu, co je příčinou sporu, a většinou věděl, aniž by o tom musel přemýšlet, co říct, aby se hádat přestali. Někdy to neřekl, protože mu nevadilo, když se hádali. Ale když některý z nich začínal být opravdu našťvaný – našťvaný tak, že neměl daleko k ráně – Jan Pawel řekl, co bylo třeba říct, a boj jednoduše utichl.

V Piotrově případě to bylo často něco na způsob: „Musíš udělat, co říká, vždyť víš, že Piotr je velký šéf.“ Piotr hned zrudl v obličeji, odešel z místnosti a hádce byl konec. Piotr totiž neměl rád, když někdo říkal, že se považuje za šéfa. Ale na Annu to neplatilo, ta potřebovala něco jako: „Podívej se na sebe, jsi úplně rudá.“ Nato se Jan Pawel rozesmál a Anna šla ven a vrískala, potom se vrátila a vztekle běhala po domě, ale hádka jako taková skončila. Anna totiž nesnášela představu, že by někdy, třeba jen na okamžik, mohla vypadat hloupě nebo směšně.

I tentokrát věděl, že by stačilo, aby řekl jen: „Tati, já mám strach.“ Otec by tu ženu vystrkal ven z domu a pak by měl velké problémy. Jenže kdyby Jan Pawel řekl: „Tati, můžu na ten test jít taky?“ otec by se rozesmál a nevypadal by tak zahanbeně, smutně a rozčileně.

A tak to řekl.

Otec se rozesmál. „To je celý Jan Pawel. Vždycky chce dělat víc, než na co stačí.“

Žena si chlapce prohlédla. „Jak je starý?“

„Ještě mu ani není šest,“ odpověděla ostře matka.

„Ach tak,“ kývla žena. „V tom případě předpokládám, že toto je Nikolaj, toto Tomasz a toto Andrzej.“

„Proč nechcete udělat test se mnou?“ zeptal se Piotr.

„Obávám se, že už jsi moc starý,“ odpověděla žena. „Než se Flotile podařilo získat přístup do nespolupracujících zemí...“ Hlas se jí vytratil.

Piotr vstal a zarmouceně odešel.

„Proč nemůžou taky děvčata?“ zeptala se Kateřina.

„Protože děvčata nechtějí být vojáky,“ řekla Anna.

A Jan Pawel najednou pochopil, že žena neprovádí normální státní testy. Toto byl test, který Piotr *chtěl* podstoupit, a Kateřina chlapcům záviděla a mrzelo ji, že ho nemůžou dělat děvčata.

Jestli v tomto testu šlo o to stát se vojákem, bylo hloupé, že Piotra brali jako moc starého. Byl jediný, kdo byl vysoký jako dospělý. Mysleli si snad, že Andrzej nebo Nikolaj by dokázali unést zbraň nebo někoho zabít? Tomasz možná ano, jenže ten byl nejenom vysoký, ale taky trochu tlustý. Vojáka, který by vypadal jako on, Jan Pawel ještě neviděl.

„Koho chcete jako prvního?“ otázala se matka. „A bude vám na to stačit ložnice, abych mohla pokračovat v učení?“

„Předpisy požadují, abych testy prováděla v místnosti, do níž je přístup z ulice a má otevřené dveře,“ odvětila žena.

„Och, pro lásku... my vám přece nechceme blížít,“ řekl otec.

Žena mu pouze věnovala krátký pohled a potom se podívala na matku. Vypadalo to, že oba rodiče ustoupili. Jan Pawel si uvědomil: někomu, kdo testoval, museli ublížit. Někoho museli odvést někam

do zadní místnosti a zmlátit ho. Nebo ho zabít. Byla to nebezpečná věc. Některé lidi testování muselo rozčítit ještě víc než tátu a mámu.

Proč by táta a máma měli nenávidět a bát se něčeho, co Piotr a Kateřina chtěli?

Ukázalo se, že v dívčím pokoji se normální školní den odehrát nemůže, přestože tam bylo nejmiň postelí. Netrvalo dlouho a matka se spokojila s tím, že jim dala volno na čtení. Sama se dala do krmení jednoho z mimin.

A když se Jan Pawel zeptal, jestli by si mohl jít číst do jiného pokoje, dovolila mu to.

Samozřejmě předpokládala, že myslí jiný dětský pokoj, protože když někdo z rodiny mluvil o „jiném pokoji,“ myslel tím některý z pokojů, kde spaly děti. Ale Jan Pawel měl jiné úmysly. Místo do pokoje zamířil do kuchyně.

Otec a matka dětem zakázali po dobu testování chodit do obýváku, ale to Janu Pawlovi nezabránilo sednout si na podlahu hned za dveřmi. Tak si mohl číst knihu a zároveň poslouchat test.

Mnohokrát si všiml, že žena, která test provádí, se po něm dívá. Nikdy mu však nic neřekla, a tak si dál četl. Byla to kniha o životě svatého Jana Pawla II., slavného polského papeže, po kterém dostal jméno. Jana Pawla ta kniha fascinovala, protože v ní konečně nacházel odpovědi na některé své otázky, proč jsou katolíci jiní a proč je Hegemon nemá rád.

Četl si, ale zároveň také poslouchal všechny otázky testu. Bylo to však jiné než státní testy, při kterých se ptali na fakta a zjišťovali, jestli děti umějí počítat nebo pojmenovávat části vět. Ne, žena kladla chlapcům otázky, které ve skutečnosti neměly odpověď. O tom, co se jim líbí a nelíbí, o tom, proč lidé dělají věci, které dělají. Až po patnácti minutách těchto otázek přešla k psanému testu s normálnějšími úkoly.

Jan Pawel si dokonce napoprvé myslel, že tyto otázky k testu vůbec nepatří. Teprve když žena položila každému chlapci přesně tytéž otázky a pak se věnovala rozdílům v jejich odpovědích, uvědomil si, že je to určitě jedna z nejdůležitějších věcí, které sem přišla udělat. Jan Pawel pochopil, že podle ní jsou tyto otázky ve

skutečnosti důležitější než psaná část testu.

Jan Pawel na tyto otázky chtěl odpovědět. Chtěl se testu zúčastnit. Měl testy rád. Vždycky v duchu odpovídal, když je dělali starší sourozenci, aby si ověřil, jestli dokáže zodpovědět tolik otázek kolik oni.

Právě když žena končila Andrzejův test a Jan Pawel se chystal zeptat, jestli by se testu mohl zúčastnit taky, promluvila na matku. „Kolik je tomuhle?“

„Už jsme vám to řekli,“ odpověděla matka. „Je mu teprve pět.“

„Podívejte se, co si čte.“

„On jenom obrací stránky. To je taková hra. Dívá se, jak starší děti čtou, a napodobuje, co dělají.“

„On si čte,“ trvala na svém žena.

„Podívejme, jste tady pár hodin a víte o mých dětech víc než já, přestože je učím každý den několik hodin?“

Žena se nehádala. „Jak se jmenuje?“

Matka nechtěla odpovědět.

„Jan Pawel,“ řekl Jan Pawel.

Matka ho zpražila pohledem. Andrzej také.

„Chci ten test udělat,“ prohlásil.

„Jsi moc mladý,“ řekl Andrzej polsky.

„Za tři týdny mi bude šest,“ namítl Jan Pawel. Řekl to obecnou řečí. Chtěl, aby mu žena rozuměla.

Žena přikývla. „Mohu s ním udělat test dřív,“ poukázala.

„Můžete, ale nemusíte,“ vmísil se otec, který právě vešel do místnosti. „Co tady vůbec dělá?“

„Řekl, že si půjde číst do jiného pokoje,“ odvětila matka. „Myslela jsem, že chce jít do dětského pokoje.“

„Já jsem v kuchyni,“ ozval se Jan Pawel.

„Vůbec nás nerušil,“ řekla žena.

„Škoda,“ prohlásil otec.

„Chtěla bych s ním udělat test,“ požádala žena.

„Ne,“ odmítl otec.

„Stejně bude někdo muset přijít za tři týdny znovu a udělat to,“ namítl. „A připraví vás o další den, možná o víc. Proč to neodbýt dnes?“

„On už slyšel odpovědi,“ upozornila matka. „Jestli tady seděl a poslouchal.“

„O to v testu nejde,“ prohlásila žena. „Nevadí, že je slyšel.“

Jan Pawel již poznal, že otec i matka podlehnou, a tak se ani nesnažil říct nic, čím by je ovlivnil. Nechtěl využívat svou schopnost říkat správná slova příliš často, nebo si toho někdo všimne a přestane to působit.

Neobešlo se to ještě bez několikaminutového hovoru, ale nakonec seděl Jan Pawel na pohovce vedle ženy.

„Já jsem si doopravdy četl,“ prohlásil.

„Já vím,“ odvětila žena.

„Jak to?“ zeptal se Jan Pawel.

„Protože jsi obracel stránky v pravidelném rytmu. Čteš hodně rychle, že?“

Jan Pawel přikývl. „Když je to zajímavé.“

„A svatý Jan Pawel II. je zajímavý člověk?“

„Dělal to, co považoval za správné,“ odpověděl Jan Pawel.

„Máš jméno po něm.“

„Byl velice statečný,“ pokračoval Jan Pawel. „A nikdy neudělal to, co po něm špatní lidé chtěli, pokud to považoval za důležité.“

„Jací špatní lidé?“

„Komunisti.“

„Jak víš, že to byli špatní lidé? Je to napsáno v té knize?“

Slovy ne, uvědomil si Jan Pawel. „Nutili lidi dělat různé věci. Snažili se trestat je za to, že jsou katolíci.“

„A to je špatné?“

„Bůh je katolík,“ řekl Jan Pawel.

Žena se usmála. „Muslimové si myslí, že Bůh je muslim.“

Jan Pawel se nad tím zamyslel. „Někteří lidé si myslí, že Bůh neexistuje.“

„To je pravda,“ uznala žena.

„Co?“ zeptal se.

Tiše se zasmála.

„Že si někteří lidé myslí, že neexistuje. Já sama nevím. Nemám na to názor.“

„To znamená, že nevěříte, že je Bůh,“ prohlásil Jan Pawel.

„Opravdu?“

„Svatý Jan Pawel II. to řekl. Že když někdo prohlásí, že neví, jestli Bůh existuje nebo že mu na tom nezáleží, je to stejné, jako by řekl, že neexistuje, protože kdyby alespoň doufal, že existuje, záleželo by mu na tom hrozně moc.“

Zasmála se „Jenom jsi obracel stránky, co?“

„Můžu vám odpovědět na všechny otázky.“

„Dřív než ti je položím?“

„Neudeřil bych ho,“ odpověděl Jan Pawel na otázku, co by udělal, kdyby se mu nějaký kamarád pokusil vzít, co je jeho. „Protože pak by to nebyl kamarád. Ale taky bych mu nedovolil, aby to vzal.“

Jan Pawel věděl, že doplňující otázka je: Jak bys mu v tom zabránil? A tak pokračoval rovnou, bez přestávky. „Zastavil bych ho tak, že bych mu řekl: ‚Můžeš si to vzít. Já ti to dávám, je to teď tvoje. Protože raději chci mít tebe jako kamaráda než tu věc.‘“

„Kde ses to naučil?“ zeptala se žena.

„To k otázkám nepatří,“ namítl Jan Pawel.

Zavrtěla hlavou. „Máš pravdu, nepatří.“

„Myslím, že někdy to nejde jinak než lidem ublížit,“ odpověděl Jan Pawel na další otázku, která byla: Existuje chvíle, kdy máš právo ublížit někomu jinému?

Odpověděl na všechny otázky, včetně těch doplňujících, aniž mu sama musela některou z nich položit. Udělal to ve stejném pořadí, v jakém je položila jeho bratrům, a když skončil, řekl: „A teď tu písennou část. Tyhle otázky neznám, protože jsem je neviděl a vy jste je neřekla nahlas.“

Byly jednodušší, než si myslel. Týkaly se tvarů, zapamatování, vybírání správných vět, počítání a podobných věcí. Žena se pořád dívala na hodinky, a tak spěchal.

Když byl se vším hotov, jenom tam seděla a dívala se na něho.

„Zvládl jsem to?“ zeptal se.

Přikývla.

Pozorně si prohlížel její tvář, to, jak seděla, jak se jí nehýbaly ruce, jak se na něho dívala. Jak dýchala. Uvědomil si, že je velice rozrušená a usilovně se snaží zachovat klid. Proto nemluvila.

Nechtěla, aby to poznal.
Ale on to poznal.
Byl to, co sem přišla hledat.

„Někdo by mohl říct, že právě proto se ženy k testování nehodí,“ prohlásil plukovník Sillain.

„Pak by ten člověk byl duševně méněcenný,“ řekla Helena Rudolfová.

„Snadno naletí na hezkou tvářičku,“ pokračoval Sillain. „Příliš snadno se nechají unést a v případě pochybností vždy rozhodnou ve prospěch dítěte.“

„Vy naštěstí žádná taková podezření nechováte.“

„Ne,“ odvětil. „Já náhodou vím, že vy žádné srdce nemáte.“

„Podívejme. Konečně si v něčem rozumíme.“

„A vy tvrdíte, že tenhle pětiletý polský kluk je víc než jenom předčasně vyspělý.“

„To je přece hlavní věc, kterou naše testy identifikují – celková předčasná vyspělost.“

„Pracuje se na vývoji lepších testů. Velice specificky zaměřených na vojenské schopnosti. A pro mladší, než byste čekala.“

„Škoda, že už je skoro za pět minut dvanáct.“

Plukovník Sillain pokrčil rameny. „Existuje teorie, že není nutné, abychom je podrobovali celkovému výcviku.“

„Jistě, jistě, četla jsem všechno o tom, kolik bylo Alexandrovi. Pomohlo mu, že byl syn krále a že bojoval s vojsky žoldnéřů, kterým chyběla motivace.“

„A vy si myslíte, že termitované motivaci mají.“

„Termitované jsou sen každého velitele,“ prohlásila Helena. „Nepřemýšlejí o rozkazech, prostě je *vykonávají*. Ať jsou jakékoli.“

„A zároveň jsou noční můra každého velitele,“ kontroval Sillain, „nepřemýšlejí sami za sebe.“

„Jan Pawel Wiczorek je opravdový,“ řekla Helena. „A za pětatřicet let mu bude čtyřicet. Alexandrovu teorii nebude třeba testovat.“

„Teď mluvíte, jako byste si byla jistá, že bude ten pravý.“

„To nevím,“ přiznala Helena. „Ale něco v sobě má. Stačí si

poslechnout, co říká.“

„Četl jsem vaše hlášení.“

„Když řekl: ‚Raději chci mít tebe jako kamaráda než tu věc‘, málem jsem to nevydržela. Proboha, vždyť je mu *pět*.“

„A co vaše varovné instinkty? Mluví, jako by to měl natrénované.“

„Ale to právě neměl. Jeho rodiče nechtěli, abych dělala testy s kterýmkoli z nich, natož s ním, který nemá věk a tak dál.“

„Řekli, že to *nechtějí*.“

„Otec nešel ten den do práce, aby se mi v tom pokusil zabránit.“

„Nebo abyste si *myslela*, že vám v tom chce zabránit.“

„Nemůže si dovolit přijít o denní mzdu. Sabotérští rodiče nedostávají placené volno.“

„Já vím,“ řekl Sillain. „Nebyla by ironie, kdyby právě tehle Jan Pawel Nevímkdo...“

„Wieczorek.“

„Ano, správně. Nebyla by to ironie, kdyby to po veškerém našem úsilí o přísné omezení porodnosti – samozřejmě v zájmu války – dopadlo tak, že by se velitelem flotily stalo sedmé dítě nespolupracujících rodičů?“

„Ano, to by byla velká ironie.“

„Jestli si dobře vzpomínám, jedna teorie tvrdila, že pořadí, v němž se děti rodí, vytváří takové předpoklady, že pouze prvorození mají osobnost pro to, co potřebujeme.“

„A všechno ostatní že mají stejné. Což není pravda.“

„Zatím hodně předbíháme, kapitáne Rudolfova,“ řekl Sillain. „Jestli se nepletu, není pravděpodobné, že by rodiče souhlasili, že?“

„Ne, není to pravděpodobné,“ přiznala Helena.

„Tím je to všechno akademická otázka, ne?“

„Ne, pokud...“

„Och, to by bylo velice moudré, uplést z toho mezinárodní incident.“ Opřel se v křesle.

„Nemyslím si, že by z toho byl mezinárodní incident.“

„Ve smlouvě s Polskem jsou velice přísná ustanovení ohledně pravomoci rodičů. Nutnost respektovat rodinu a tak dál.“

„Poláci by se velice rádi znovu připojili ke zbytku světa.“

Neodvolají se na tu klauzuli, pokud je přesvědčíme, jak je tento chlapec důležitý.“

„A je tak důležitý?“ zeptal se Sillain. „To je ta otázka. Jestli vůbec stojí za riziko, že z toho bude obrovský průšvih.“

„Když to začne smrdět, můžeme z toho vycouvat,“ pokrčila rameny Helena.

„Vidím, že za sebou máte obrovské zkušenosti v práci s veřejností.“

„Pojed'te se na něho podívat sám,“ navrhla. „Za několik dní mu bude šest. Pojed'te se podívat. A potom mi řekněte, jestli stojí za riziko mezinárodního incidentu.“

Jan Pawel měl o svých narozeninách úplně jinou představu.

Maminka mu z cukru vyprošeného u sousedů udělala velké lízátko a Jan Pawel je chtěl lízat, ne kousat, aby mu vydrželo co nejdéle. Místo toho mu teď otec nařídil, aby je buď vyplivl do koše, nebo spolkl, a tak teď bylo lízátko nadobro spolknuté. A za všechno mohli ti lidé z Mezinárodní flotily.

„Z předběžného testování jsme dostali určité sporné výsledky,“ tvrdil muž. „Možná to bylo tím, že chlapec poslouchal předchozí testy. Potřebujeme získat přesnější informace, to je všechno.“

Lhal – bylo to jasné podle toho, jak se pohyboval, jak pevně se díval otci přímo do očí. Byl to lhář, který věděl, že lže, a snažil se ze všech sil, aby to nebylo vidět. Tak jako to vždycky dělal Tomasz. Na otce to platilo, ale na matku nikdy a na Jana Pawla taky ne.

Jestliže ten muž lhal, proč to dělal? Co bylo skutečným důvodem, že přišel s Janem Pawlem udělat nový test?

Vzpomněl si, co ho napadlo hned po testech, které s ním před třemi týdny dělala ta žena – že našla, co hledala. Jenže potom se nic nestalo, a tak usoudil, že se musel zmýlit. Teď se ta žena vrátila a muž, který přišel s ní, lhal.

Rodina musela odejít do jiných pokojů. Byl večer, doba, kdy otec odcházel do druhého zaměstnání, jenže dnes odejít nemohl, když tady byli ti lidé, protože by poznali, uhodli, nebo by jim bylo divné, co dělá, že večer na dlouhé hodiny odchází. Čím déle to bude trvat, tím méně peněz otec dnes večer vydělá a tím méně jídla budou

moci sníst, tím méně oblečení budou mít na sebe.

Muž dokonce poslal z pokoje pryč i tu ženu. To Janu Pawlovi vadilo. Byla mu sympatická.

Ani trochu se mu nelíbilo, jak se muž rozhlíží po domě. A po ostatních dětech. Jak se dívá na matku a na otce. Jako by si myslel, že je něco lepšího než oni.

Muž mu položil otázku. Jan Pawel neodpověděl obecnou řečí, ale polsky.

Muž se na něho nechápavě podíval. „Myslel jsem, že mluví obecnou řečí!“ zavolal.

Žena strčila hlavu do pokoje. Zřejmě odešla jenom do kuchyně. „Mluví, a plyně,“ řekla.

Muž se znovu zadíval na Jana Pawla. Pohrdavý výraz z jeho tváře zmizel. „Jakou hru to tady na mě hraješ?“

Jan Pawel odpověděl polsky:

„Chudí jsme jenom proto, že Hegemon trestá katolíky za to, že poslouchají Boha.“

„Obecnou řečí, prosím,“ žádal muž.

„Ten jazyk se jmenuje angličtina,“ řekl Jan Pawel polsky. „A nevím, proč vůbec bych s vámi měl mluvit.“

Muž si povzdechl. „Promiň, že jsem tě připravil o čas.“

Vstal.

Žena se vrátila do místnosti. Mysleli si, že si šeptají dost tiše, ale jako většina dospělých měli za to, že děti nerozumějí tomu, o čem se baví dospělí, a tak si nedávali zas takový pozor, aby mluvili opravdu tiše.

„On vám vzdoruje.“

„Ano, to jsem pochopil,“ odvětil podrážděně muž.

„Jestli odejdete, bude to jeho vítězství.“

Dobrá finta, pomyslel si Jan Pawel. Ta žena nebyla hloupá. Věděla, co říct, aby ten muž udělal, co chtěla.

„Nebo někoho jiného.“

Žena došla k Janu Pawlovi. „Plukovník Sillain si myslí, že jsem lhala, když jsem řekla, že jsi testy zvládl tak dobře.“

Jan Pawel obecnou řečí odpověděl: „Jak dobře jsem je zvládl?“

Žena si dovolila jen lehký úsměv a ohlédla se po plukovníku

Sillainovi.

Sillain se znovu posadil. „Tak dobrá. Jsi připravený?“

Jan Pawel řekl: „Jsem připravený, pokud budete mluvit polsky.“

Sillain se netrpělivě obrátil zpátky k ženě. „Co chce?“

Jan Pawel jí obecnou řečí odpověděl: „Řekněte mu, že nechci, aby se mnou testy dělal někdo, kdo si myslí, že moje rodina je nějaká špína.“

„Tak především, nic takového si nemyslím,“ namítl muž.

„Lžete,“ řekl Jan Pawel polsky.

Plukovník Sillain se otočil k ženě. Bezradně pokrčila rameny. „Já taky neumím polsky.“

Jan Pawel se k ní obrátil obecnou řečí: „Vládnete nám, ale ani se neobtěžujete naučit náš jazyk. Místo toho my se musíme naučit váš.“

Žena se zasmála. „To není *můj* jazyk. *Ani* jeho. Obecná řeč je zobecněné nářečí angličtiny a já jsem Němka.“ Ukázala na Sillaina. „On je Fin. *Jeho* jazykem už nemluví nikdo. Dokonce ani Finové.“

Sillain se otočil k Janu Pawlovi. „Poslouchej,“ spustil. „Už si nehodlám na nic hrát. Ty mluvíš obecnou řečí a já polsky neumím, takže odpovídej na moje otázky v obecné řeči.“

„Co uděláte, když neposlechnu?“ zeptal se Jan Pawel polsky. „Zavřete mě do vězení?“

Bylo legrační dívat se, jak Sillain víc a víc rudne. Pak vešel do pokoje otec. Vypadal velice unaveně. „Jane Pawle,“ přikázal, „udělej, co ten pán chce.“

„Oni mě od vás chtějí odvést,“ řekl Jan Pawel obecnou řečí.

„Nic takového,“ ozval se muž.

„On lže,“ řekl Jan Pawel.

Muž lehce zčervenál.

„A nenávidí nás. Myslí si, že jsme chudí a že je odporné mít tolik dětí.“

„To není pravda,“ bránil se Sillain.

Otec ho neposlouchal.

„My jsme chudí, Jane Pawle.“

„Ale jen kvůli Hegemonii,“ namítl Jan Pawel.

„Neopakuj mi moje vlastní kázání,“ napomenul ho otec. Pak ale přešel do polštiny a řekl: „Když neuděláš, co chtějí, budou moci

potrestat tvou mámu a mně.“

I otec občas znal přesně ta správná slova.

Jan Pawel se otočil zpátky k plukovníku Sillainovi. „Nechci být s vámi sám. Chci, aby tady u těch testů byla *ona*.“

„Součástí testu je sledování, jak dobře posloucháš příkazy,“ řekl Sillain.

„V tom případě je neudělám,“ poznamenal Jan Pawel.

Žena i otec se rozesmáli. „Je evidentní, že toto dítě někdo naučil, co má dělat, aby nespolupracovalo, kapitáne Rudolfova. Pojd'me.“

„Nikdo ho nic takového nenaučil,“ ohradil se otec.

Jan Pawel poznal, že vypadá ustaraně.

„Nikdo mě nic takového neučil.“

„Matka ani neví, že umí číst na středoškolské úrovni.“

Na středoškolské úrovni? Janu Pawlovi to přišlo směšné. Když se člověk jednou naučil písmenka, čtení bylo pořád stejné. Tak jak se mohlo rozlišovat na nějaké úrovně?

„Chtěla, abyste si vy myslela, že to neví,“ prohlásil Sillain.

„Moje máma nelže,“ řekl Jan Pawel.

„Ne, ne, ovšemže ne,“ pospíšil si Sillain. „Nechtěl jsem tím naznačit...“

Ted' odhaloval pravdu: že se bojí. Bojí se, že Jan Pawel test nepodstoupí. Jeho strach dával Janu Pawlovi v této situaci moc. Dokonce větší, než si myslel.

„Odpovím na vaše otázky,“ řekl, „pokud tady zůstane ta paní.“

Věděl, že tentokrát Sillain bude souhlasit.

Svolali tucet odborníků a vojenských velitelů do konferenční místnosti v Berlíně. Všichni zúčastnění již viděli zprávy, které vypracovali Helena a plukovník Sillain. Seznámili se s výsledky testů Jana Pawla. Zhlédli videozáznam, na němž byl Sillainův rozhovor s Janem Pawlem Wiczorkem před testem, během něho a po něm.

Helena si vychutnávala, jak je Sillainovi nepříjemné, že se musí dívat, jak jím ten šestiletý polský kluk manipuluje. Ve chvíli, kdy rozhovor probíhal, to samozřejmě tak nápadné nebylo, ale když si to člověk pouštěl na videu znovu a znovu, palčivě se to ukázalo. A

přestože všichni přítomní byli zdvořilí, objevilo se několik povytažených obočí, kývnutí a lehkých úsměvů, když Jan Pawel řekl: „V tom případě je neudělám.“

Na konci záznamu promluvil jeden ruský generál z úřadu Stratéga. „Blufoval?“ zeptal se.

„Je mu šest,“ prohodil mladý Ind, jenž zastupoval Polemarcha.

„Právě to je tak děsivé,“ řekl učitel, který tam byl za Bitevní školu. „Vlastně u všech dětí z Bitevní školy. Většina lidí prožije celý život, aniž by se někdy setkala s dítětem, jako je toto.“

„Vy říkáte, že není nic zvláštního, kapitáne Graffe?“ zeptal se Ind.

„Všichni jsou zvláštní,“ řekl Graff. „Ale tenhle – testy má dobré, patří mezi špičku. Ne úplně nejlepší, jaké jsme tady měli – ale testy nevypovídají přesně tak, jak bychom chtěli. Na mě dělají dojem hlavně ty jeho vyjednávací schopnosti.“

Helena měla chuť říct: „Nebo to, že plukovníku Sillainovi chybí.“ Ale věděla, že by to nebylo fér. Sillain se pokusil blufovat a chlapec ho odhalil. Kdo mohl vědět, že jakékoli dítě bude tak důvtipné?

„Každopádně to ukazuje, že bylo moudré otevřít Bitevní školu nespolupracujícím národům,“ usoudil Ind.

„Je v tom jen jeden problém, kapitáne Čamrajnagare,“ promluvil Graff. „Ve všech těchto dokumentech, na tomto videozáznamu, při našem rozhovoru – nikdy nepadlo ani slovo o tom, že tam ten chlapec je ochoten jít.“

Kolem stolu se rozhostilo mlčení.

„Samozřejmě že ne,“ řekl pak plukovník Sillain. „První byla tato schůzka. Ze strany rodičů je patrné jisté nepřátelství – otec nešel do práce, když Helena – kapitán Rudolfova – přišla udělat test se třemi staršími chlapci. Myslím, že mohou vzniknout problémy. Potřebovali jsme ještě před rozhovorem zhodnotit, s jakými pákami mohu počítat.“

„Myslíte páky, kterými byste rodinu donutil?“ zeptal se Graff.

„Nebo nalákal,“ řekl Sillain.

„Poláci jsou tvrdohlaví lidé,“ ozval se ruský generál. „Patří to ke slovanské povaze.“

„Jsme velice blízko, máme testy, které umějí s přesností hodně nad devadesát procent předpovědět vojenské schopnosti,“ zamyslel se Graff.

„Máte i test na změření schopnosti velet?“ zeptal se Čamrajnagar.

„Je to jedna z částí,“ kývl Graff.

„Protože tenhle chlapec ji má, a takovou, že na ni tabulky nestačí,“ prohlásil Čamrajnagar. „Nikdy jsem ty tabulky neviděl, ale vím to.“

„Skutečný prostor pro trénink velitelských schopností je hra,“ řekl Graff. „Ale ano, myslím, že tenhle chlapec si v ní povede dobře.“

„Jestli půjde,“ připomněl Rus.

„Já myslím, že další krok by neměl učinit plukovník Sillain,“ usoudil přímočaře Čamrajnagar.

Sillain se nezmohl na artikulovanou odpověď. Helena se chtěla usmát, ale místo toho řekla: „Plukovník Sillain je vedoucí týmu a podle protokolu...“

„Již se zkompromitoval,“ nenechal ji domluvit Čamrajnagar. „Neberte to tak, že chci plukovníka Sillaina kritizovat, prosím. Nevím, kdo z nás by dopadl lépe. Ale chlapec ho přinutil ustoupit, což, myslím si, není žádoucí vztah.“

Sillain byl dost kariéristický, aby věděl, jak položit hlavu na špalek, když o ni byl požádán. „Samozřejmě má přednost to, co je nejlepší pro dosažení cíle.“ Helena věděla, jaký musí mít na Čamrajnagara vztek, ale nedal ho na sobě nijak znát.

„Otázka, kterou nastolil plukovník Sillain, přetrvává,“ vrátil se tvrdohlavě k problému Graff. „Jakou pravomoc vyjednávač dostane?“

„Veškerou, jakou bude potřebovat,“ slíbil ruský generál.

„Ale to je přesně to, co nevíme!“ zvolal Graff.

Čamrajnagar se ujal slova. „Myslím, že můj kolega z úřadu Stratéga chce říct, že potřebné stimuly, které vyjednávač bude považovat za vhodné, Stratég podpoří. Úřad Polemarcha má na věc jistě stejný pohled.“

„Nemyslím si, že by ten chlapec byl tak důležitý,“ vrčel Graff.

„Důvodem existence Bitevní školy je potřeba začít s vojenským výcvikem již v dětství, aby si člověk vybudoval patřičné myšlenkové a pohybové návyky. Ale bylo nashromážděno dost dat, aby se dalo usuzovat, že...“

„Tuhle historku přece známe,“ ozval se ruský generál.

„Nevnášejme sem znovu ten spor,“ žádal Čamrajnagar.

„Výsledky zaznamenávají jednoznačný pokles schopností poté, co frekventanti dosáhnou dospělosti,“ dokončil Graff. „To je fakt, bez ohledu na to, jak moc nám mohou být jeho důsledky nepříjemné.“

„Vědí víc, ale vedou si hůř?“ zeptal se Čamrajnagar. „Tak by to přece nemělo být. Nechce se tomu věřit, a pokud tomu uvěříme, těžko to budeme vysvětlovat.“

„Znamená to, že toho chlapce nepotřebujeme, protože nebude nutné čekat, až dítě doroste do dospělosti.“

Ruský generál se ušklíbl. „Svěřit válku do rukou dětí? Doufám, že tak zoufalí nebudeme nikdy.“

Dlouho bylo ticho. Nakonec promluvil Čamrajnagar. Evidentně dostal instrukce prostřednictvím naslouchátka.

„Úřad Polemarcha se domnívá, že vzhledem k neúplnosti dat, o nichž mluví kapitán Graff, prozířetelnost velí chovat se tak, jako bychom toho chlapce skutečně potřebovali. Čas se krátí a my nemůžeme vědět, jestli nebude naše poslední šance.“

„Stratég souhlasí,“ řekl ruský generál.

„Ano,“ uznal Graff. „Jak jsem řekl, výsledky nejsou definitivní.“

„Tak,“ uzavřel plukovník Sillain. „Veškeré pravomoci pro toho, kdo bude jednat.“

„Domnívám se,“ promluvil Čamrajnagar, „že ředitel Bitevní školy již demonstroval, že komu na planetě momentálně chová největší důvěru.“

Všechny oči se otočily ke kapitánu Graffovi. „Byl bych rád, kdyby mne doprovodila kapitán Rudolfová. Myslím, že máme doložené, že ten polský chlapec je raději, když je přítomna.“

Když přijeli lidé z Flotily tentokrát, otec a matka byli připraveni. Jejich přítelkyně Magda byla právník, a přestože měla jako sabotér

zakázáno vykonávat praxi, seděla na pohovce mezi nimi.

Jan Pawel ale v místnosti nebyl.

„Nedovolte jim, aby chlapce terorizovali,“ radila Magda, a tak se stalo. Rodiče ho okamžitě vykázali z místnosti, takže je ani neviděl přijít.

Ale mohl poslouchat v kuchyni. Okamžitě poznal, že ten muž, kterého neměl rád, plukovník, tam není, ale žena ano. Tentokrát s ní přišel jiný muž. Z jeho hlasu nebylo slyšet lhaní. Jmenoval se kapitán Graff.

Když se odbyly zdvořilosti – usazení, nabídka pití – Graff rychle přešel k věci. „Jestli tomu dobře rozumím, nechcete, abych se s dítětem setkal.“

Magda odpověděla dosti pánovitě.

Dlouho bylo ticho.

„Magdaleno Teczlová,“ oslovil ji tiše Graff, „tito dobří lidé si k sobě dnes mohou pozvat přítelkyni. Ale hrozně nerad bych si myslel, že vystupujete jako jejich právní zástupce.“

Jestli Magda odpověděla, Jan Pawel to neslyšel.

„Rád bych se teď s chlapcem setkal,“ požádal Graff.

Otec začal vysvětlovat, že k tomu nikdy nedojde, takže jestli nechce nic jiného, může se klidně hned zvednout a odejít domů.

Další dlouhé ticho. Nebylo slyšet, že by kapitán Graff vstal ze židle, což se bez hluku udělat nedalo. Určitě dál seděl a neříkal nic – neodešel, ale nesnažil se je přesvědčit.

To byla škoda, protože Jana Pawla zajímalo, co by jim řekl, aby dosáhl svého. To, jak umlčel Magdu, bylo úžasné. Jan Pawel chtěl vědět, co se děje. Vyšel zpoza přepážky a podíval se.

Graff nedělal nic. V jeho tváři nebylo vidět žádnou hrozbu, žádnou snahu hrdě jim vzdorovat. Mile se podíval na matku, pak na otce a pak znovu na matku. Magdinu tvář vynechával. Bylo to, jako by neexistovala – dokonce i její tělo jako by říkalo: „Nevšímejte si mě, já tady ve skutečnosti nejsem.“

Graff otočil hlavu a pohlédl přímo na Jana Pawla.

Jan Pawel čekal, že řekne něco, čím se dostane do potíží, ale Graff se na něho díval jenom krátce a potom se otočil zpátky k rodičům. „Samozřejmě rozumíte,“ začal.

„Ne, nerozumím,“ zavrtěl hlavou otec. „S chlapcem se nesetkáte, dokud my nerozhodneme, že se s ním setkáte, a aby se to stalo, budete muset dodržet naše podmínky.“

Graff mu věnoval dobromyslný pohled. „Není váš živitel. Jakým strádáním můžete operovat?“

„Nestojíme o žádnou almužnu,“ řekl zuřivě otec. „Nejde nám o kompenzaci.“

„Já si s tím chlapcem chci jenom promluvit.“

„O samotě ne,“ prohlásil otec.

„V naší přítomnosti,“ dodala matka.

„Proti tomu nic nemám,“ ustoupil Graff. „Ale myslím, že na chlapcově místě sedí Magdalena.“

Magda po krátkém zaváhání vstala a odešla z domu. Dveře praskly jen o maličko hlasitěji než obvykle.

Graff pokynul Janu Pawlovi.

Vešel do pokoje a posadil se na pohovku mezi rodiče.

Graff mu začal vysvětlovat, co je to Bitevní škola. Že poletí do vesmíru, kde se bude učit, jak být vojákem, aby mohl pomoci v boji s termiřany, až se vrátí s další invazí. „Je možné, že jednou povedeš do bitvy flotily,“ řekl Graff. „Nebo vojáky námořní pěchoty, kteří se budou probíjet nepřátelskou lodí.“

„Já nemůžu odjet,“ řekl Jan Pawel.

„Proč nemůžeš?“ zeptal se Graff.

„Přišel bych o učení. Maminka mě učí tady v tomto pokoji.“

Graff neodpověděl, pouze si prohlížel tvář Jana Pawla. Chlapci to bylo nepřijemné.

Pak promluvila ta paní z Flotily. „Ale tam budeš mít učitele. V Bitevní škole.“

Jan Pawel se na ni nepodíval. Musel si dávat pozor na Graffa. Graff byl dnes tím, kdo měl všechnu moc.

Nakonec Graff řekl: „Ty si myslíš, že by nebylo spravedlivé, abys byl v Bitevní škole, když se tvoje rodina tady musí potýkat s problémy.“

Na to Jan Pawel nepomyslel. Ale když to teď Graff zmínil...

„Je nás devět. Pro maminku je moc těžké učit nás všechny najednou.“

„Co kdyby Flotila dokázala přesvědčit vládu Polska...“

„Polsko žádnou vládu nemá,“ vyhrkl Jan Pawel a vzápětí se usmál na otce, který se na něho pyšně podíval.

„Současné vládce Polska,“ opravil se docela pobaveně Graff. „Co kdybychom je dokázali přesvědčit, aby zrušili sankce proti tvým sourozencům?“

Jan Pawel se nad tím krátce zamyslel. Zkusil si představit, jaké by to bylo, kdyby mohli všichni chodit do školy. Snazší pro maminku. To by bylo dobře.

Zvedl zrak k otci.

Otec se díval přimhouřenýma očima. Jan Pawel ten výraz znal. Otec se snažil nedat najevo, že je zklamaný. Něco tedy je špatně.

Samozřejmě. Sankce doléhaly také na něho. Andrzej mu jednou vysvětlil, že otec se nemůže věnovat svému pravému zaměstnání, učit na univerzitě. Místo toho musel dělat celý den úřednickou práci, sedět u počítače, a pak manuální práci v noci, různé práce načerno v katolickém podzemí. Kdyby zrušili sankce proti dětem, proč ne proti rodičům?

„Proč nemůžou změnit všechna ta hloupá pravidla?“ zeptal se Jan Pawel.

Graff se podíval na kapitána Rudolfovou a potom na rodiče Jana Pawla.

„I kdybychom mohli,“ oslovil je, „měli bychom?“

Matka pohladila Jana Pawla po zádech. „Jan Pawel to myslí dobře, ale samozřejmě nemůžete. Dokonce ani sankce proti školnímu vzdělání dětí.“

Do Jana Pawla okamžitě vjela zlost. Jak to myslela, „samozřejmě“? Kdyby si dali tu práci a vysvětlili mu, jak to chodí, nedělal by chyby, jenže oni ne, i poté, co tito lidé z Flotily přišli dokázat, že Jan Pawel není jenom hloupé dítě, stále se k němu chovali jako k hloupému dítěti.

Ale nedal hněv najevo. U otce si nikdy nepomohl, když se vztekal, a matku to znervózňovalo. A když byla matka nervózní, dobře jí to nemyslelo.

Nakonec tedy řekl s vyjevenou nevinností: „Proč nemůžeme?“

„Až budeš starší, pochopíš to,“ řekla matka.

Chtělo se mu vykřiknout:

„A kdy vy pochopíte něco o *mně*? Sice jste už vzali na vědomí, že umím číst, ale pořád si myslíte, že nevím nic.“

Jenže zcela zjevně nevěděl nic z toho, co vědět potřeboval, jinak by chápal, co bylo všem těmhle dospělým tak jasné.

Když mu to nechtěli říct rodiče, třeba to udělá ten kapitán.

Jan Pawel se netrpělivě podíval na Graffa.

A Graff mu vysvětlil, co potřeboval vědět.

„Všichni přátelé tvých rodičů jsou sabotérští katolíci. Kdyby tví sourozenci z ničeho nic začali chodit do školy, kdyby se tvůj otec z ničeho nic mohl vrátit na univerzitu, co si budou myslet?“

Tak o lidi ze čtvrti šlo. Jan Pawel nemohl uvěřit, že jeho rodiče by byli ochotni obětovat své děti, dokonce i sami sebe, jen aby se na ně sousedé nenaštvali.

„Mohli bychom se přestěhovat,“ navrhl.

„Kam?“ zeptal se otec. „Jsou nespolupracující lidé jako my a jsou lidé, kteří se vzdali víry. Jsou jenom ty dvě skupiny a já bych byl raději, kdybychom zůstali takoví, jací jsme byli, než abychom tu hranici překročili. Nejde o sousedy, Jane Pawle. Jde o naši vlastní mravnost. Jde o víru.“

Jan Pawel pochopil, že to nepůjde. Myslel si, že by nápad s Bitevní školou šel využít jako pomoc rodině. Za to by do vesmíru odcestoval, odešel by a roky by se nevrátil domů, kdyby to jeho rodině pomohlo.

„Můžeš jít i tak,“ řekl Graff. „I když se tvá rodina nechce od těch sankcí osvobodit.“

V tom okamžiku otec vybuchl. Nezačal křičet, ale hlas měl rozohněný a prudký. „My se od těch sankcí chceme osvobodit, ty pitomče. Jenom nechceme být jediní, kdo se od nich osvobodí! Chceme, aby Hegemonie přestala katolíkům říkat, že musejí páchat smrtelný hřích, zřít se církve. Chceme, aby Hegemonie přestala Poláky nutit, aby se chovali jako... jako *Němci*.“

Ale Jan Pawel věděl, že to jsou patetické řeči, a věděl, že otec tu větu obvykle končí slovy: „...přestala Poláky nutit, aby se chovali jako Židé, ateisti a Němci.“ To, co vynechal, mu prozradilo, že otec nechce před těmito lidmi z Flotily mluvit stejně, jako mluvil před

jinými Poláky. Jan Pawel četl dost o historii, aby věděl proč. A napadlo ho, že i když otec sankcemi velice trpí, možná z něj hněv a zášť udělaly muže, který už na univerzitu nepatří. Otec znal jinou soustavu pravidel a rozhodl se nežít podle nich. Ale zároveň nechtěl, aby vzdělaní cizinci věděli, že podle těchto pravidel nežije. Nechtěl, aby věděli, že hází vinu na Židy a ateisty. Ale hodit ji na Němce bylo v pořádku.

Jan Pawel najednou po ničem netoužil víc než odejít z domova. Dostat se do školy, kde by nemusel poslouchat kázání někoho jiného.

Jediný problém byl v tom, že Jana Pawla nezajímala válka. Když si četl historické knihy, pasáže o válkách přeskakoval. Ale to místo, kam by měl odejít, se jmenovalo Bitevní škola. Byl si jist, že by se musel hodně učit o válce. A nakonec, pokud by nevypadl, by musel sloužit ve Flotile. Přijímat rozkazy od lidí, jako byli tito důstojníci Flotily. Celý život plnit rozkazy jiných lidí.

Bylo mu teprve šest, ale už věděl, že nesnáší, když musí dělat, co chtějí jiní lidé, přestože on ví, že se ti lidé mýlí. Nechtěl být voják. Nechtěl zabíjet. Nechtěl zemřít. Nechtěl poslouchat hlupáky.

Zároveň ale nechtěl zůstat ani v dané situaci. Mačkat se většinu dne v jejich bytě. S matkou, která je pořád unavená. Natolik, že se nikdo z nich nenaučí všechno, co by se naučit mohl. V situaci, že nikdy není dost jídla, oblečení je obnošené a ošoupané, v zimě nikdy není dost teplo a v létě omdlévají horkem.

Všichni si myslí, že jsou hrdinové jako svatý Jan Pawel II. za nadvlády nacistů a komunistů. Bojují za víru proti lžím a špatnostem světa, tak jako to dělal svatý Jan Pawel II., když byl papež.

Jenže co když jsme jenom tvrdohlaví a hloupí? Co když všichni ostatní mají pravdu a my bychom v rodině neměli mít víc než dvě děti?

Pak bych se nenarodil.

Jsem tady skutečně proto, že to Bůh chce?

Možná Bůh chtěl, aby se rodily všechny možné děti, jenže celý zbytek světa jim v tom svými hříchy bránil, díky Hegemonovým zákonům.

Třeba to bylo jako příběh o Abrahámovi a Sodomě, kde Hospodin byl ochoten město zachránit před zkázou, pokud se najde

dvanáct spravedlivých lidí, nebo alespoň deset. Třeba my jsme ti spravedliví, kteří zachraňují svět jen tím, že existují, jen tím, že slouží Bohu a odmítají se sklonit před Hegemonem.

Jenže já nechci jenom existovat, pomyslel si Jan Pawel. Chci něco dělat. Chci se všechno učit a všechno vědět a dělat všechny dobré věci. Mít možnost volby. A chci, aby tu možnost měli i moji bratři a sestry. Už nikdy nebudu mít takovou sílu změnit svět kolem sebe. Jakmile se tihle lidé z Flotily rozhodnou, že mě nechťejí, jinou šanci nedostanu. Musím něco udělat teď.

„Nechci zůstat tady,“ řekl.

Cítil, jak otcovo tělo vedle něho na pohovce ztuhlo a matka zalapala po dechu, tiše, že to téměř nebylo slyšet.

„Ale nechci letět do vesmíru,“ pokračoval Jan Pawel.

Graff se nepohnul. Ale zamrkal.

„Nikdy jsem ve škole nebyl. Nevím, jestli se mi to bude líbit. Zním jenom Poláky a katolíky, nevím, jaké to je být s lidmi, kteří nejsou jedno ani druhé.“

„Pokud se nezapojíš do programu Bitevní školy, s tím ostatním nemůžeme nic udělat,“ promluvil Graff.

„Nemohli bychom to někde vyzkoušet?“ zeptal se Jan Pawel. „Nemohli bychom my všichni jít někam, kde bych mohl chodit do školy a nikdo by se nestaral o to, že jsme katolíci a že je nás devět dětí?“

„Na celém světě není takové místo,“ řekl trpce otec.

Jan Pawel se tázavě podíval na Graffa.

„Tvůj otec má částečně pravdu,“ přitakal Graff. „Rodina s devíti dětmi se vždycky setká s odporem, bez ohledu na to, kam byste šli. A tady je sabotujících rodin tolik, se navzájem podporujete. Vládne mezi vámi solidarita. V některých ohledech by to bylo ještě horší, kdybyste odjeli z Polska.“

„Ve všech ohledech,“ upřesnil otec.

„Ale mohli bychom vás umístit do nějakého velkého města a pak poslat do každé školy maximálně dva tvé sourozence. Když si dají pozor, nikdo se nedoví, že jejich rodina je sabotérská.“

„Chcete říct, když se z nich stanou lháři,“ ozvala se matka.

„Ach, promiňte,“ řekl Graff. „Nevěděl jsem, že nikdo z vaší

rodiny nikdy, vůbec nikdy nelhal, aby chránil její zájmy.“

„Snažíte se nás zlákat,“ obvinila ho matka. „Rozdělit rodinu. Dostat naše děti do škol, ve kterých je budou učit popírat víru, pohrdat církví.“

„Paní,“ obrátil se k ní Graff, „já se snažím získat od velice slibného chlapce souhlas, že půjde do Bitevní školy, protože svět má proti sobě strašlivého nepřítele.“

„Opravdu?“ odvětila matka. „Pořád slyším o tom strašlivém nepříteli, o těch termitánech, nestvůrách z vesmíru, ale kde jsou?“

„Nevidíte je proto, že jsme odrazili první dvě invaze,“ řekl trpělivě Graff. „A jestli je někdy uvidíte, bude to proto, že potřetí prohrájeme. A ani potom je neuvidíte, protože provedou s povrchem Země tak hrozné věci, že žádní lidé nebudou naživu, až sem první termitané vkročí. Chceme, aby nám váš syn pomohl tomu zabránit.“

„Jestli Bůh posílá ty netvory, aby nás zabili, třeba je to jako za časů Noemových,“ prohlásila matka. „Třeba je svět tak zkažený, že musí být zničen.“

„Pokud je to tak, pak ve válce prohrájeme, ať uděláme co uděláme, a hotovo,“ souhlasil Graff. „Ale co když Bůh chce, abychom zvítězili a získali víc času na to, abychom se za svou zkaženost káli? Nemyslíte, že tu možnost bychom měli nechat otevřenou?“

„Nechod'te na nás s teologií, jako kdybyste byl věřící,“ chladně promluvil otec.

„Nevíte, čemu věřím,“ odvětil Graff. „Víte jen tohle: uděláme všechno možné, abychom dostali vašeho syna do Bitevní školy, protože se domníváme, že je jedinečný, a také se domníváme, že v tomto domě byl a nadále bude frustrovaný. Jeho talent přijde vniveč.“

Matka se naklonila nad stůl a otec vyskočil. „Jak se opovažujete!“ vykřikl.

Graff také vstal. Rozhněvaný vypadal nebezpečně a strašlivě. „Já jsem myslel, že nemáte rádi lhaní!“

Na okamžik zavládlo ticho. Otec a Graff se na sebe přes místnost nasupeně dívali.

„Řekl jsem, že jeho život přijde vniveč, a to je prostá pravda,“

řekl tiše Graff. „Ani jste nevěděli, že si doopravdy čte. Chápete, co tento chlapec dělal? Četl si a znamenitě chápal knihy, se kterými by měli problémy vaši vysokoškolští studenti, profesore Wieczorku. A vy *jste to nevěděli*. Dělal to před vámi, řekl vám, že to dělá, a vy jste to *stejně* odmítali uznat, protože to nezapadalo do vašeho obrazu reality. *To* má být domov, ve kterém se mysl jako jeho bude vzdělávat? Nevydá to na vašem seznamu hříchů alespoň za maličký, lehký hřích? Vzít tento dar od Boha a promarnit ho? Neřekl snad Ježíš něco hanlivého o házení perel sviním?“

Dál už to otec nevydržel.

Vrhl se na Graffa, aby ho udeřil.

Jenže Graff byl voják a snadno ránu odrazil. Sám neudeřil, ale použil pouze tolik síly, kolik bylo třeba, aby otce zadržel, dokud se neuklidní. I tak otec skončil v bolestech na podlaze. Matka klečela nad ním a plakala.

Jan Pawel ale věděl, co Graff dělá. Graff záměrně zvolil taková slova, která způsobí, že otec se rozzuří a přestane se ovládat.

Ale proč? Čeho chtěl Graff dosáhnout?

Pak to pochopil: Graff chtěl tuto scénu ukázat jemu, Janu Pawlovi. Pokořený, poražený otec a matka, které nezbyvá než nad ním plakat.

Graff se emotivně podíval Janu Pawlovi do očí a promluvil. „Válka je zoufalý boj, Jane Pawle. Málem nás porazili. Málem zvítězili. Těsně, velice těsně jsme vyhráli jen díky tomu, že jsme měli génia, velitele jménem Mazer Rackham, který dokázal odhadnout, co chystají, najít jejich slabiny. Kdo bude naším velitelem příště? Bude tam? Nebo se bude někde v Polsku pachtit ve dvou mizerných zaměstnáních, která neodpovídají jeho intelektuálnímu schopnostem, a to všechno jen proto, že si v šesti myslel, že *nechce* letět do vesmíru?“

Tak. O to šlo. Kapitán chtěl, aby Jan Pawel viděl, jak vypadá porážka.

Jenže já už vím, jak vypadá porážka. A nenechám se od vás porazit.

„Katolíci jsou stále i mimo Polsko, ne?“ zeptal se Jan Pawel. „Takoví, kteří nespolupracují.“

„Ano,“ potvrdil Graff.

„Ale Hegemonie nevládne všem zemím tak jako Polsku.“

„Ve spolupracujících zemích nadále vládne jejich tradiční systém.“

„Existuje tedy země, kde bychom mohli být s jinými nespolupracujícími katolíky a přitom bychom nežili vystaveni tak těžkým sankcím, že ani nemůžeme mít dost jídla a otec nemůže pracovat?“

„Ve všech spolupracujících zemích uplatňují sankce proti těm, kteří způsobují přelidnění,“ prohlásil Graff. „Právě to znamená, že jsou spolupracující.“

„Taková země,“ pokračoval Jan Pawel, „kde bychom byli výjimka a nikdo by o tom nemusel vědět?“

„Kanada,“ řekl Graff. „Nový Zéland. Švédsko. Amerika. Nespolupracující, kteří o tom nemluví, tam mohou slušně žít. Nebyli byste jediní, kdo mají děti v různých školách a úřady se tváří, že to nevidí, protože se jim přičítá trestat děti za hříchy rodičů.“

„Která je nejlepší?“ zeptal se Jan Pawel. „Ve které je katolíků nejvíc?“

„V Americe. Nejvíc Poláků a nejvíc katolíků. A Američané si odjakživa myslí, že mezinárodní zákony jsou jenom pro jiné národy, takže neberou nařízení Hegemonie zase tak vážně.“

„Mohli bychom tam odjet?“ zeptal se Jan Pawel.

„Ne,“ řekl otec. Už seděl, ale hlavu měl skloněnou bolestí a ponížením.

„Jane Pawle,“ promluvil Graff, „my nechceme, abys odjel do Ameriky. Chceme, abys odjel do Bitevní školy.“

„Nepojedu, pokud moje rodina nebude někde, kde nebude mít hlad a kde moji bratři a sestry budou moci chodit do školy. Prostě zůstanu tady.“

„Nikam nepojede,“ řekl otec. „Můžete si říkat, co chcete, můžete naslibovat první poslední. Nezáleží ani na tom, jak se rozhodne Jan Pawel.“

„To bych se na to podíval,“ nadechl se Graff. „Právě jste spáchal těžký zločin tím, že jste napadl důstojníka Mezinárodní flotily, což se trestá vězením na dobu ne kratší než tři roky – ale vy víte, že nad

usvědčenými sabotéry soudy vynášejí mnohem vyšší tresty. Hádal bych takových sedm osm let. Samozřejmě je to všechno zaznamenané, celý incident.“

„Přišel jste do našeho domu jako špión,“ ozvala se matka. „Vypovokoval jste ho.“

„Řekl jsem vám pravdu a vy jste ji nechtěli slyšet,“ odpověděl Graff. „Nezvedl jsem ruku na profesora Wieczorka ani na nikoho jiného z vaší rodiny.“

„Prosím,“ promluvil otec, „neposílejte mě do vězení.“

„Nic takového samozřejmě neudělám. Nechci, abyste šel do vězení. Ale také nechci, abyste hloupě vyhlašoval, co se stane nebo nestane bez ohledu na to, co řeknu, bez ohledu na to, co slíbím, a bez ohledu na to, jak se rozhodne Jan Pawel.“

Proto Graff otce vypovokoval, pochopil konečně Jan Pawel. Aby ho dostal do situace, kdy otec nebude mít jinou možnost než souhlasit se vším, co si mezi sebou dohodnou Jan Pawel a Graff.

„Co uděláte se *mnou*, abyste mě donutil přistoupit na to, co chcete, tak jako jste to udělal s otcem?“

„Nebude mi k ničemu, jestli se mnou půjdeš proti své vůli,“ odpověděl Graff.

„Nepůjdu s vámi z vlastní vůle, pokud má rodina nebude někde, kde může být šťastná.“

„Na světě ovládaném úřadem Hegemona takové místo není,“ prohlásil otec.

Tentokrát to byla matka, kdo otci zabránil říct víc. Rukou se jemně dotkla jeho obličeje. „Dobří katolíci můžeme být i jinde,“ řekla. „Kdybychom odtud odešli, nepřipravíme tím o chléb své sousedy. Nikomu to neuškodí. Podívej, co se Jan Pawel pro nás snaží udělat.“ Otočila se k synovi. „Mrzí mě, že jsem nepoznala, jak je to s tebou doopravdy. Mrzí mě, že jsem ti byla tak špatnou učitelkou.“ Potom se rozplakala.

Otec ji objal, přivinul ji k sobě a začal ji kolébat. Oba seděli na podlaze a navzájem se utěšovali.

Graff se s povytaženým obočím podíval na Jana Pawla, jako by chtěl říct odstranit jsem všechny překážky, takže... udělej, co chci já.

Jenže zatím všechno nebylo, jak to Jan Pawel chtěl.

„Vy mě podvedete,“ řekl. „Odvezete nás do Ameriky, ale když se i potom rozhodnu, že nepojedu, pohrozíte, že všechny pošlete zpátky sem, kde na tom budeme ještě hůř než předtím, a tím mě přinutíte, abych jel.“

Graff chvíli neodpověděl.

„A proto nepojedu.“

„Ty podvedeš mě,“ řekl Graff. „Přinutíš mě, abych tvou rodinu odstěhoval do Ameriky a zařídil vám tam lepší život, a potom stejně odmítneš letět. Budeš předpokládat, že Mezinárodní flotila tvé rodině umožní nadále využívat výhod naší dohody, aniž bys ty splnil svou část.“

Jan Pawel neodpověděl, protože se odpovědět nedalo. Přesně to chtěl udělat. Graff to věděl a Jan Pawel se to nesnažil popírat. Protože tím, že Graff věděl, že se ho Jan Pawel chystá podvést, se nic neměnilo.

„Já myslím, že to neudělá,“ řekla matka.

Ale Jan Pawel věděl, že lže. Obávala se, že by to mohl udělat. Ale ještě víc se obávala toho, že Graff od dohody, kterou Jan Pawel požadoval, odstoupí. To bylo potvrzení, které Jan Pawel potřeboval. Těmto lidem opravdu záleželo na tom, aby ho do Bitevní školy dostali. Proto přistoupí i na hodně špatnou dohodu, pokud jim ponechá alespoň nějakou naději, že by mohl splnit jejich přání.

Anebo věděli, že bez ohledu na to, na čem se teď dohodnou, budou moci vzít své slovo zpět, kdykoli budou chtít. Koneckonců oni byli Mezinárodní flotila a Wiczorkovi jen sabotérská rodina v sabotérské zemi.

„Ty o mně nevíš, že myslím hodně daleko dopředu,“ upozornil ho Graff.

Janu Pawlovi to připomnělo, co řekl Andrzej, když ho učil hrát šachy. „Musíš myslet dopředu, na další tah, na další a ještě další, abys poznal, kam to všechno povede.“ Jan Pawel ten princip pochopil hned, jak mu ho Andrzej vysvětlil. Ale stejně přestal hrát šachy, protože mu nezáleželo na tom, co se stane s umělohmotnými figurkami na šachovnici o čtyřiašedesáti polích.

Graff hrál šachy, ale ne s umělohmotnými figurkami. Jeho šachovnicí byl svět. A třebaže byl jenom kapitán, očividně sem přišel

s větší pravomocí – a větší inteligencí – než plukovník, který přišel před ním. Když Graff řekl: „Myslím hodně daleko dopředu,“ říkal tím – jiný význam to nemohlo mít – že je ochoten tu a tam nějakou figurku obětovat, aby vyhrál celou hru, stejně jako v šachu.

Možná to znamenalo, že je ochoten teď Janu Pawlovi lhát a později ho podvést.

Ale ne, neměl by důvod na to upozorňovat. Graff to řekl jedině proto, že *neměl* v úmyslu ho podvést. Graff byl ochoten nechat se podvést, vědomě jít do dohody, kde druhá strana může vyhrát, a dokonce může vyhrát na celé čáře – postačí mu, když uvidí možnost, někde daleko, jak i takovou porážku obrátit ve vlastní vítězství.

„Musíte nám dát slib, který nikdy neporušíte,“ řekl Jan Pawel. „I kdybych nakonec do vesmíru neodletěl.“

„Mám pravomoc dát takový slib,“ prohlásil Graff.

Matka si to očividně nemyslela, ale neřekla nic.

„Je Amerika dobré místo?“ zeptal se Jan Pawel.

„Žije tam spousta Poláků, kteří si to myslí,“ odvětil Graff. „Ale Polsko to není.“

„Chci vidět celý svět, než umřu,“ přál si Jan Pawel. Předtím to nikdy nikomu neřekl.

„Než umřeš?“ zašeptala matka. „Proč přemýšlíš o umírání?“

Jako obvykle to nepochopila. On přece nepřemýšlel o umírání. Přemýšlel o tom, že by se chtěl dozvědět co nejvíc. To, že měl jen omezený čas, aby to stihl, byl prostý Fakt. Proč se lidé tak ježili, když se někdo zmínil o smrti? Copak si mysleli, že když o ní nebudou mluvit, několik lidí vynechá a nechá je žít věčně? A jak moc matka doopravdy věřila v Ježíše Krista, jestli se bála smrti tolik, že nesnesla, aby se o ní někdo zmínil nebo když o ní slyšela mluvit svého šestiletého syna?

„Cesta do Ameriky je začátek,“ řekl Graff. „A americké pasy nemají taková omezení jako polské.“

„My si o tom pohovoříme,“ řekl Jan Pawel. „Vraťte se později.“

„Zešílel jste?“ vyhrkla Helena, jakmile byli z doslechu. „Není snad jasné, co ten chlapec plánuje?“

„Nezešílel jsem a jasné to je.“

„Těmi záznamy se znemožníte ještě víc než Sillain těmi předchozími.“

„Toho se nebojím,“ odvětil Graff.

„Protože toho chlapce chcete nakonec přece jenom podvést?“

„Kdybych to udělal, byl bych opravdu šílený.“ Na obrubníku se zastavil. Zřejmě chtěl tento rozhovor dokončit, než se vrátí k ostatním do dodávky. Copak zapomněl, že se stále zaznamenává i to, co teď říká?

Ne, on to věděl. Nemluvil jenom k ní.

„Kapitáne Rudolfová,“ řekl, „viděla jste – a všichni ostatní uvidí –, že jsme toho chlapce nemohli za žádnou cenu dostat do vesmíru dobrovolně. Nechce tam. Nestará se o válku. To je výsledek naší hloupé represivní politiky v nespolupracujících zemích. Máme toho nejlepššího, na jakého jsme kdy narazili, a nemůžeme ho využít, protože roky vytváříme kulturu, která nenávidí Hegemonii a proto i Flotilu. Ve jménu nějakých pitomých zákonů o kontrole porodnosti, proti jejich nejvnitřnější víře a identitě jejich komunity, jsme ponížili miliony a miliony lidí. A protože je statisticky pravděpodobnější, že vesmír bude škodolibý, než že nebude, náš nejnadějnější kandidát na dalšího velitele podobného Mazeru Rackhamovi se pochopitelně vynořil mezi těmi, které jsme ponížili. Já jsem to neudělal a jenom pitomci by na mě mohli házet vinu za tento stav.“

„Tak co to všechno vlastně znamenalo? Ta dohoda, kterou jste slíbil uzavřít? V čem je *pointa*?“

„Samozřejmě v nutnosti dostat Jana Pawla Wiczorka z Polska.“

„Ale jaký je v tom rozdíl, když do Bitevní školy stejně neodjede?“

„Pořád je... pořád má myšlení, které zpracovává lidské chování stejným způsobem, jakým někteří autističtí géniové zpracovávají čísla nebo slova. Myslíte, že nebude dobré dostat ho do prostředí, kde může získat pořádné vzdělání? A z prostředí, kde v něm dosud je soustavně živena nenávist k úřadu Hegemona a Mezinárodní flotile?“

„Myslím, že to spadá mimo rámec vaší autority,“ soudila Helena. „Jste z Bitevní školy, ne z nějaké komise pro dosažení lepší budoucnosti stěhováním dětí.“

„Já myslím na Bitevní školu,“ odvětil Graff.

„Do níž Jan Pawel Wiczorek nikdy nepojede, jak jste právě přiznal.“

„Zapomínáte na výzkum, kterým jsme se zabývali. Možná není definitivní v nějakém technickém vědeckém smyslu, ale závěry se z něho dají vyvodit už teď. Lidé mají vrcholné schopnosti jako vojenští velitelé mnohem dříve, než jsme si mysleli. Většinou v pozdní pubertě. Ve stejném věku, kdy básníci tvoří svá nejemotivnější a nejrevolučnější díla. A matematikové? Dosáhnou vrcholu a pak uvadnou. Jedou dál s využitím toho, co se naučili, když byli ještě dost mladí, aby se učili. Víme, že doba, kdy budeme svého velitele potřebovat, je okno o trvání asi pěti let. Jan Pawel Wiczorek bude už příliš starý, až se to okno otevře. Bude za vrcholem.“

„Zřejmě jste obdržel informace, které já nemám.“

„Nebo jsem si to spočítal. Jakmile bylo jasné, že Jan Pawel do Bitevní školy nikdy neodjede, můj úkol se změnil. Nyní je nejdůležitější, abychom dostali Jana Pawla z Polska do spolupracující země a dodrželi slovo, které jsme mu dali, do posledního písmene, aby věděl, že své sliby plníme, i když jsme byli podvedeni.“

„Jaký to má smysl?“ zeptala se Helena.

„Kapitáne Rudolfová, mluvíte, aniž byste přemýšlela.“

Měl pravdu. A tak se zamyslela.

„Jestliže máme víc času, než budeme svého velitele potřebovat,“ dovodila, „máme čas, aby se oženil a měl děti a aby ty děti dorostly do správného věku?“

„Je to o chlup, ale máme. Máme taktak dost času. Pokud se ožení mladý. Pokud se ožení s někým, kdo je velice brilantní, takže se geny dobře smíchají.“

„Ale to se, doufám, nebudete snažit řídit, že ne?“

„Mezi řízením něčeho a nicneděláním je prostor pro mnoho kroků.“

„Vy vážně přemýšlíte v dlouhodobé perspektivě, co?“

„Můžete se na mě dívat, že jsem takový Rumplcimprcamp.“

Zasmála se. „Výborně, už tomu rozumím. Dnes mu dáváte, po čem touží jeho srdce. A potom, až dávno zapomene, se objevíte a požádáte o jeho prvorozené dítě.“

Graff jí poklepal rukou po rameni a vykročil s ní k čekající dodávce. „Jenže já mu nenechávám žádnou hloupou skulinu, kterou by se z toho mohl vyvléknout, když uhodne, jak se jmenuju.“

Obtížný student

John Paul Wiggin se nechtěl přihlásit do tohoto kurzu lidských komunit. Neměl jej dokonce ani jako třetí možnost. Univerzitní počítač ho do něj přiřadil na základě nějakého algoritmu, který bral v úvahu jeho věk, to, kolikrát byla uspokojena jeho první volba přednáškových kurzů a spoustu jiných kritérií, která pro něho neznamenal nic víc, než že místo aby dostal někoho z prvotřídního profesorského sboru, kvůli němuž šel tuto školu studovat, bude muset strpět blábolení nějakého postgraduanta, který ví málo o oboru a ještě méně o tom, jak ho učit.

Možná bylo hlavním kritériem algoritmu to, jak moc kurz potřeboval, aby studium dokončil. Strčili ho sem proto, že věděli, že nemůže neuspět.

A tak teď seděl v přední řadě, jako obvykle, a díval se na záda učitelky, která vypadala na patnáct a oblékala se, jako kdyby dostala dovolení hrát si v matčině šatníku. Zdálo se, že má hezké tělo, a nejspíš se ho snažila schovat pod hastrošské oblečení – ale z faktu, že *věděla*, že má něco, co stojí za to skrývat, se dalo usuzovat, že není žádný vědec. A pravděpodobně ani odborník.

Nemám čas, abych ti pomáhal vyřešit problémy s tím, jak vidíš sama sebe, řekl v duchu dívce u tabule. Ani abych ti pomáhal uplatňovat nějakou tu zvláštní metodu výuky, kterou na nás chceš vyzkoušet. Co to bude? Sokratovské dotazování? Dáblův advokát? Psychoterapeutická „diskuse“ ve skupině? Agresivní tvrdost?

Vždycky raději znuděnou, vyždímanou profesorskou trosku těsně před důchodem než postgraduanta.

Co se dalo dělat. Už jenom tento semestr, pak ještě jeden, diplomovou práci a pak vzhůru za úžasnou kariérou ve státní správě. Pokud možno na místě, kde by mohl pracovat na pádu úřadu

Hegemona a obnovení suverenity všech zemí.

Polska především, ale to nikdy nikomu neřekl, dokonce ani nepřiznal, že prvních šest let života strávil v Polsku. Podle dokumentů, které měl, byli on i celá jeho rodina rození Američané. Neodstranitelný polský přízvuk jeho rodičů dokazoval, že to je lež, ale vzhledem k tomu, že je do Ameriky přesídlil a falešné doklady jim vystavil úřad Hegemona, nebylo pravděpodobné, že se v tom někdo bude šourat.

Jen si kreslete na tabuli své diagramy, slečinko Až budu velká, chci být profesorka. Zaperlím ve vašich testech, vy mi dáte výbornou a nebudete mít ani tušení, že jste měla ve třídě nejarogantnějšího, nejambicióznějšího a nejinteligentnějšího studenta téhle školy.

Tak mu to alespoň říkali, když ho na školu přijímali. Až na tu aroganci. To ve skutečnosti *neřekli*. Jenom jim to viděl na očích.

„Napišu to celé na tabuli,“ řekla postgraduátka s křídou, „protože chci, abyste se to naučili zpaměti a se štěstím to snad i pochopili, protože je to základ všeho ostatního, o čem budeme v tomto kurzu diskutovat.“

John Paul to samozřejmě už zpaměti uměl, stačilo mu přečíst si to. Jelikož to byly věci, na které při svém samostudiu ještě nenarazil, bylo zřejmé, že její „metodou“ je snažit se být „na špici“, nabitá nejnovějšími – a s největší pravděpodobností chybnými – výsledky výzkumu.

Podívala se přímo na něho. „Vy vypadáte obzvlášť znuděně a přezíravě, pane... Wiggín, že? Je to tím, že již znáte model evoluce na principu komunitního výběru?“

No skvěle. Ještě ke všemu patří k těm „učitelům“, kteří potřebují mít ve třídě pitomce – někoho, koho mučí, aby dokázali, jak jsou dobří.

„Ne, paní,“ odpověděl John Paul. „Přišel jsem sem s nadějí, že mě to všechno naučíte vy.“ Snažil se, aby se mu do hlasu nevloudil ani náznak sarkasmu; díky tomu samozřejmě zněl ještě kousavěji a blahosklonněji.

Čekal, že dá najevo mrzutost, ale ona se místo toho pouze otočila k jinému studentovi a zahájila dialog. Bud' se tedy Johna Paula lekla, nebo si jeho sarkasmu nevšimla a tudíž nepochopila, že jí hodil

rukavici.

Ten kurz nebude zajímavý ani jako štvance. Smůla.

„Motorem lidské evoluce jsou potřeby komunity,“ přečetla z tabule. „Jak je to možné, když genetické informace si mezi sebou předávají pouze jednotlivci?“

Odpovědělo jí obvyklé studentské mlčení. Čeho se všichni báli? Že budou vypadat hloupě? Že budou vypadat, jako by je to zajímalo? Že budou vypadat jako šplhouni? Jistě, několik mlčících studentů bylo upřímně hloupých nebo apatických, ale většina z nich žila život, jehož motorem byl strach.

Nakonec se nejistě zvedla jedna ruka.

„Mají komunity vliv na, ehm, sexuální výběr? Třeba epikantální řasy?“

„Mají,“ řekla slečna Postgraduanka, „a převaha šikmých očí ve Východní Asii je toho dobrým příkladem. Ale v konečném důsledku je to bezvýznamné – nemá to žádnou hodnotu pro přežití. Myslím tím staré, dobré, tvrdé přežití těch nejschopnějších. Jak to komunita může regulovat?“

„Zabitím těch, kteří nezapadají?“ nadhodil jiný student.

John Pavel sklouzl na židli do co nejpohodlnější polohy a upřel oči do stropu. Tolik vzdělání se jim dostalo a pořád nechápali základní principy.

„Vypadá to, že pana Wiggina naše diskuse nudí,“ všimla si slečna Postgraduanka.

John Paul otevřel oči a znovu jimi přelétl po tabuli. Ach tak, *napsala* tam, jak se jmenuje. Theresa Brownová. „Ano, slečno Brownová, nudím se,“ odpověděl.

„A je to tím, že znáte odpověď, nebo tím, že vám na ní nezáleží?“

„Neznám odpověď,“ pokrčil rameny John Paul, „ale nezná ji ani nikdo jiný v této místnosti kromě vás, takže dokud se nerozhodnete, že nám ji povíte, místo abyste nás zapojovala do této kouzelné cesty za poznáním, při které dovoluujete pasažérům kormidlovat loď, je nejlepší si zdřímnout.“

Několik studentů se prudce nadechlo a několik se jich tlumeně zasmálo.

„Nemáte tedy žádný názor na to, jestli by tvrzení na tabuli mohlo být pravdivé nebo nepravdivé.“

„Předpokládám,“ řekl John Paul, „že směřujete k teorii, podle níž díky tomu, že život v komunitách dává lidem mnohem větší pravděpodobnost přežití, nalezení partnera a zajištění dětí do dospělosti, se do další generace přenesou ty vlastnosti jednotlivých lidí, které komunitu z dlouhodobého hlediska posilují.“

Zamrkala. „Ano,“ potvrdila. „To je pravda.“ A pak znovu zamrkala. Zřejmě naboural její plán přednášky tím, že došel k odpovědi hned.

„Jedna věc mi ale nejde do hlavy,“ pokračoval John Paul. „Jelikož lidské komunity potřebují přizpůsobivost, aby prosperovaly, komunitu neposiluje pouze jedna soustava vlastností. Proto by život komunity měl podporovat různorodost, nikoli úzké spektrum vlastností.“

„To by měla být pravda,“ přikývla slečna Brownová, „a samozřejmě to v podstatě pravda je, až na to, že existuje jen několik typů lidských komunit, které skutečně přežívají dost dlouho, aby mohly zvýšit šance jednotlivce na přežití.“

Došla k tabuli a smazala text, který John Paul odpálil tím, že šel rovnou k jádru věci. Na jeho místo napsala dva nadpisy: KMENOVÝ a OBČANSKÝ.

„Existují dva modely, které využívají všechny úspěšné lidské komunity,“ řekla. Potom se obrátila k Johnu Paulovi. „Jak byste definoval úspěšnou komunitu, pane Wiggine?“

„Jako takovou, která maximalizuje možnosti svých členů přežít a rozmnožit se,“ odpověděl.

„Ach, kéž by to tak byla pravda,“ odpověděla. „Ale *není* to pravda. Většina lidských komunit vyžaduje od velkého množství svých členů chování, které jde proti přežití. Nabízí se jasný příklad: válka, v níž členové komunity riskují vlastní smrt – obvykle právě ve věku, kdy se chystají začít rodinný život. Mnoho z nich zemře. Jak byste chtěl předat ochotu zemřít před reprodukcí? U těch, kteří tuto vlastnost mají, je pravděpodobnost reprodukce nejmenší.“

„Ale to se týká pouze mužů,“ namítl John Paul.

„V armádě jsou i ženy, pane Wiggine.“

„Ve velice malém počtu,“ zavrtěl hlavou John Paul, „protože vlastnosti, které vytvářejí dobrého vojáka, jsou u žen mnohem méně běžné a ochota jít do války je u žen vzácná.“

„Ženy bojují srdnatě a ochotně umírají, aby ochránily své děti,“ řekla slečna Brownová.

„To je ono – své děti. Ne komunitu jako takovou,“ nedal se John Paul. Improvizoval, ale dávalo to smysl a bylo to zajímavé – a proto byl vcelku ochotný nechat ji hrát sokratovskou hru s otázkami.

„A přitom právě ženy vytvářejí nejpevnější komunitní pouta.“

„A nejzlostnější hierarchie,“ dodal John Paul. „Ale dosahují toho společenskými sankcemi, nikoli násilím.“

„Podle vás komunitní život preferuje u mužů násilí, ale u žen laskavost.“

„Násilí ne,“ odpověděl John Paul. „Ale ochotu obětovat se za věc.“

„Jinými slovy,“ navázala slečna Brownová, „muži věří historkám, které jim jejich komunity navyprávějí. Dost, aby umírali a zabíjeli. A ženy ne?“

„Ty jim věříš dost, aby...“ John Paul se na okamžik odmlčel a zamyslel se nad tím, co ví o naučených a nenaučených sexuálních rozdílech. „Ženy musejí být ochotné vychovávat své syny v komunitě, která by po nich mohla chtít, aby zemřeli. Proto musejí historici uvěřit mužům i ženám.“

„A historka, které věří, je ta, že muži jsou obětovatelní, zatímco ženy ne,“ pokračovala slečna Brownová.

„Alespoň do jisté míry.“

„A proč by mělo být užitečné, aby komunita takové historice věřila?“ Vznela tato otázka na třídu jako celek.

A odpovědi přišly poměrně rychle, protože přinejmenším někteří studenti rozhovor sledovali. „Protože i když zemře polovina mužů, všechny ženy stále budou schopny reprodukce.“

„Protože to poskytuje ventil mužské agresivitě.“

„Protože je třeba dokázat bránit zdroje komunity.“

John Paul se díval, jak Theresa Brownová každou odpověď zachycuje a rychle probírá.

„Skutečně je to tak, že komunity, které ve válce utrpěly strašlivé

ztráty, ustupují od monogamie, nebo velké množství žen prožije život bez reprodukce?“ Jako příklad jí posloužila Francie, Německo a Británie poté, co jim pustila žilou první světová válka.

„Dochází k válce v *důsledku* mužské agresivity? Nebo je mužská agresivita vlastnost, kterou komunity musejí podporovat, aby ve válkách zvítězily?“ Což bylo, jak si John Paul uvědomil, samotné jádro teorie, kterou vyslovovala – a jemu se ta otázka docela líbila.

„A co jsou zdroje, které komunita musí chránit?“ zeptala se nakonec.

Potrava, odpovídali. Voda. Přístřeší. Ale zdálo se, že tyto samozřejmé odpovědi nejsou těmi, které hledá. „To všechno je důležité, ale to nejdůležitější vám uniká.“

John Paul s překvapením zjistil, že chce najít správnou odpověď. Nečekal, že by mohl něco takového cítit v kurzu, který vede postgraduátka.

Který zdroj komunity by mohl být pro její přežití důležitější než jídlo, voda nebo přístřeší?

Zvedl ruku.

„Pan Wiggin si asi myslí, že to ví.“ Podívala se na něho.

„Dělohy,“ odpověděl.

„Jako zdroj komunity,“ řekla.

„Jako komunita,“ upřesnil John Paul. „Ženy *jsou* komunita.“

Usmála se. „*To* je to velké tajemství.“

Ostatní studenti začali hlasitě protestovat. Že většinu komunit vždy řídili muži. Že se ženami bylo nakládáno jako s majetkem.

„*Někteří* muži,“ odpověděla. „S *většinou* mužů se zachází jako s majetkem ještě výrazněji než se ženami. Protože ženy nejsou prakticky nikdy jen tak utráceny. Zatímco muži jsou v době války utráceni po tisících.“

„Ale i tak muži *vládnou*,“ namítl jeden student.

„Ano, vládnou,“ připustila slečna Brownová. „Hrstka alfa mužů vládne, zatímco všichni ostatní muži se stávají nástroji. Ale dokonce i vládnoucí muži vědí, že nejdůležitějším zdrojem komunity jsou ženy, a každá komunita, která přežije, musí napřít veškeré úsilí k jednomu základnímu cíli – podporovat schopnost reprodukce u žen a zajistit svým potomkům, aby dorostli do dospělosti.“

„Co potom společnosti, které selektivně provádějí potraty nebo zabíjejí holčičky, které se jim narodí?“ zeptal se jeden student.

„Takové společnosti by se rozhodly zaniknout, ne?“ optala se slečna Brownová.

Ve třídě zavládlo ohromení. Vřava.

Byl to zajímavý model. Komunity, které by zabíjely holčičky, by měly méně dívek, které dosáhnou reprodukčního věku. Proto by byly méně úspěšné ve snaze udržet vysokou populaci. Zvedl ruku.

„Poučte nás, pane Wiggine,“ vyzvala ho.

„Mám jenom otázku,“ upřesnil. „Nemohla by být početní převaha mužů výhodná?“

„Nemůže být důležitá,“ odpověděla slečna Brownová, „protože velká většina lidských komunit – obzvlášť těch, které přežily nejdéle – projevila ochotu utrácet muže, nikoli ženy. Kromě toho, zabíjení holčiček vede k vyššímu *poměru* mužů, ale k nižšímu absolutnímu *počtu* mužů, protože je méně žen, které je mohou porodit.“

„Ale co v případě, kdy je zdrojů málo?“ zeptal se jeden student.

„Co s tím?“ chtěla vědět slečna Brownová.

„Chci říct, není nutné zredukovat populaci na udržitelnou úroveň?“

V místnosti najednou zavládlo hluboké ticho.

Slečna Brownová se rozesmála. „Chce se někdo pokusit odpovědět?“

Nikdo nepromluvil.

„A pročpak jsme najednou tak zmlkli?“ zeptala se.

Čekala.

Nakonec někdo zamumlal: „Populační zákony.“

„Ach tak. Politika. Máme celosvětové rozhodnutí snížit populaci lidstva tím, že je počet narozených potomků omezen na dva na pár. A vy o tom nechcete mluvit.“

Mlčení říkalo, že nechtějí mluvit dokonce ani o faktu, že o tom nechtějí mluvit.

„Lidstvo bojuje o přežití proti mimozemské invazi,“ řekla, „a my jsme se při tom rozhodli *omezit* svou reprodukci.“

„Někdo, kdo má příjmení Brownová, by měl vědět, jak může být nebezpečné netajit se odporem k populačním zákonům,“ řekl John

Paul.

Mrazivě se na něho podívala. „Toto je vědecký kurz, nikoli politická debata,“ odvětila. „Existují vlastnosti komunity, které podporují přežití jednotlivce, a vlastnosti jednotlivce, které podporují přežití komunity. V tomto kurzu se nebojíme jít tam, kam nás vedou důkazy.“

„Co když nás to připraví o šanci získat práci?“ zeptal se jeden student.

„Jsem tady proto, abych učila studenty, kteří se chtějí dozvědět, co vím já,“ řekla. „Jestli patříte k těm šťastným, kteří opravdu chtějí, pak jsme asi šťastní oba. Jestli ne, je mi to vcelku jedno. Ale nehodlám vás něco *neučit* proto, že tím, že to víte, byste nějakým způsobem mohli mít potíže sehnat zaměstnání.“

„Tak je to pravda?“ zeptalo se děvče v první řadě, „on skutečně je váš otec?“

„Kdo?“ zeptala se slečna Brownová.

„Vy víte. Hinckley Brown.“

Hinckley Brown. Vojenský stratég, jehož kniha stále byla biblí Mezinárodní flotily – který však na své místo v MF rezignoval a odešel do ústraní, protože odmítl souhlasit s populačními zákony.

„A pro vás by to bylo důležité, protože...?“ zeptala se slečna Brownová.

Odpověď byla agresivní.

„Protože máme právo vědět, jestli nás učíte vědu nebo své náboženství.“

To je pravda, pomyslel si John Paul. Hinckley Brown byl mormon a mormoni nespolupracovali.

Nespolupracovali podobně jako rodiče Johna Paula, kteří byli polští katolíci.

Nespolupracovali, tak jako to měl v úmyslu John Paul, jakmile najde někoho, koho by si chtěl vzít. Někoho, kdo se taky chce vzepřít Hegemonii a jejímu zákonu o dvou dětech na rodinu.

„Co když se stane, že se vědecké objevy v určitém bodě sejdou s náboženskou vírou?“ zeptala se slečna Brownová. „Zavrhneme vědu, abychom zavrhlí náboženství?“

„Co když náboženství ovlivní vědu?“ zeptal se jeden student.

„Ta otázka našťestí není jenom hloupá a urážlivá,“ řekla slečna Brownová, „ale je také akademická. Protože bez ohledu na to, jaké krevní pouto je nebo není mezi mnou a slavným admirálem Brownem, jediné, na čem záleží, je *moje* věda a, jestli jste náhodou podezíraví, *moje* náboženství.“

„A jaké je tedy vaše náboženství?“ zeptal se ten student.

„Mým náboženstvím je snažit se vyvrátit všechny hypotézy,“ odpověděla slečna Brownová. „Včetně *vaší* hypotézy, že učitelé by měli být posuzováni podle svých rodičů nebo podle příslušnosti k nějaké skupině. Pokud zjistíte, že učím něco, co se nedá odvodit od důkazů, můžete si jít stěžovat. A jelikož se zdá, že pro vás je extrémně důležité vyhnout se jakékoli možnosti setkání s myšlenkou kontaminovanou vírou Hinckleyho Browna, uvolním vás z kurzu... hned... teď.“

V okamžiku, kdy větu dokončila, již ťukala pokyny do svého panelu, který ležel nahoře na stupínku. Zvedla oči. „Tak. Můžete hned odejít a zařídit si na děkanátu, aby vás přijali do jiné skupiny tohoto kurzu.“

Studenta to vyvedlo z míry. „Já z této skupiny nechci odejít.“

„Nevzpomínám si, že bych se vás ptala, co chcete,“ řekla slečna Brownová. „Jste bigotní a chcete dělat potíže a já si vás ve své skupině nechat nemusím. To platí i pro vás ostatní. Budeme se držet důkazů, budeme napadat myšlenky, ale nebudeme napadat osobní život učitele. Ještě někdo chce odejít?“

V tom okamžiku se John Paul Wiggin zamiloval.

* * *

Theresa se nechala unášet svou rozjařeností z lidských komunit ještě několik hodin. Vyučování nezačalo dobře – vypadalo to, že s tím mladým Wigginem budou potíže. Ale ukázalo se, že je nejenom drzý, ale i chytrý. Dokázal probudit ty nejchytřejší studenty ve třídě, takže se stalo přesně to, co měla Theresa odjakživa na učení tak ráda: vznikla skupinka lidí, kterým hlavou probíhaly stejné myšlenky, kteří tvořili stejný vesmír, kteří alespoň na několik okamžiků splynuli v

jedno.

„Mladý“ Wiggin. Musela se usmát vlastnímu přístupu. Nejspíš byla mladší než on. Ale připadala si tak strašně stará. Dělal postgraduální studium už několik let a měla pocit, jako by jí na ramenou ležela tíha celého světa. Nestačilo, že se musela starat o vlastní kariéru, k tomu ještě ten stálý tlak otcova křížového tažení. Všechno, co udělala, všichni interpretovali tak, jako by skrze ni mluvil její otec, jako by nějakým způsobem ovládal její srdce a mysl.

A proč by si to neměli myslet? *On* si to myslel.

Ale ona o něm odmítala přemýšlet. Byla vědec, i když spíš teoretický. Nebyla již dítě. Co víc, nebyla vojákem v jeho armádě, což byla skutečnost, kterou nikdy nevzal a nevezme na vědomí – obzvlášť teď, když byla jeho „armáda“ tak malá a slabá.

Na panelu jí naskočilo, aby přišla k děkanovi.

Postgraduální studenti zpravidla nebyli voláni k děkanovi. A to, že sekretářka údajně neměla tušení, proč má přijít, ani kdo další se schůzky zúčastní, ji naplnilo zlou předtuchou.

Pozdní léto přineslo docela teplé počasí i tak daleko na sever, ale Theresa, která žila víc uvnitř než venku, si toho nevšímalá. Rozhodně se neoblékla přiměřeně odpolední teplotě. Když došla do kanceláří pro postgraduální studium, pot se z ní jen lil, a místo aby mohla v klimatizovaných prostorách několik minut chladnout, sekretářka ji hned zahнала do děkanovy kanceláře.

Čím dál tím líp.

Uvnitř byl děkan a celá její dizertační komise. A doktorka Howellová, která byla už v důchodu, ale zřejmě se vrátila speciálně pro tuto příležitost. Ať už byla ta příležitost jakákoli.

Prakticky ani neztráceli čas základními zdvořilostními frázemi a oznámili jí to hned. „Nadace se rozhodla zastavit financování projektu, dokud vás z něho neodvoláme.“

„Z jakého důvodu?“ zeptala se.

„Tím hlavním je váš věk,“ řekl děkan. „Jste mimořádně mladá na to, abyste vedla výzkumný projekt takového rozsahu.“

„Ale je to přece můj projekt. Existuje jen proto, že jsem si ho vymyslela.“

„Vím, že to vypadá nespravedlivě,“ přikývl děkan.

„Nepřipustíme, aby to nepříznivě ovlivnilo vaši snahu o získání doktorátu.“

„Nepřipustíte, aby to nepříznivě ovlivnilo?“ Ohromeně se zasmála. „Rok trvalo dostat na tento projekt grant, přestože má očividný přínos pro momentální situaci ve světě. I kdybych měla v záloze nový výzkumný projekt, nemůžete se tvářit, že to můj doktorát neodsune o celé roky.“

„Chápeme problémy, které vám to působí, ale jsme připraveni zaručit vám, že titul získáte i s projektem... menšího... rozsahu.“

„Pomozte mi to pochopit,“ požádala. „Věříte mi tolik, že byste mi dali titul, aniž by vám záleželo na mé dizertaci. A zároveň mi nevěříte ani tolik, abyste mi dovolili alespoň se podílet na důležitém projektu, který jsem navrhla. Kdo ho povede?“ Podívala se na předsedu komise. Zčervenál.

„Vždyť to ani není vaše oblast,“ řekla mu. „Je to jenom moje oblast.“

„Jak jste řekla,“ odvětil předseda, „vy jste ten projekt navrhla. Budeme se přesně držet vašeho plánu. Data, která z něho vyplynou, budou mít stejnou hodnotu – bez ohledu na to, kdo jej řídí.“

Vstala. „Samozřejmě odcházím,“ řekla. „To mi nemůžete udělat.“

„Thereso,“ promluvila doktorka Howellová.

„Ach,“ obrátila se k ní, „tak vy jste dostala za úkol přesvědčit mě, abych na to přistoupila?“

„Thereso,“ zopakovala starší žena. „Vy velice dobře víte, o co tady jde.“

„Ne, nevím.“

„Nikdo z lidí u tohoto stolu to nepřizná, ale... ,hlavně‘ jde jenom o to, jak jste mladá.“

„A co je to vynechané ,částečně‘?“

„Myslím,“ řekla pomalu doktorka Howellová, „že kdyby se vrátil váš otec, nikdo by nic nenamítal proti tomu, abyste vedla důležitý vědecký projekt.“

Theresa se rozhlédla po ostatních. „To nemůžete myslet vážně.“

„Nikdo nevystoupil a neřekl to,“ ozval se děkan, „nicméně poukázali na to, že podnět přišel od hlavního klienta nadace.“

„Úřadu Hegemona,“ upřesnil předseda.

„Zřejmě jsem rukojmí otcovy politiky.“

„Nebo jeho náboženství,“ řekl děkan. „Nebo prostě toho, co ho pohání.“

„A vy dopustíte manipulaci svého akademického programu pro... pro...“

„Univerzita je na grantech závislá,“ vpadl děkan. „Představte si, co s námi bude, pokud nám začnou žádosti o granty jednu po druhé zamítat. Úřad Hegemona má obrovský vliv. Všude.“

„Jinými slovy,“ navázala doktorka Howellová, „skutečnost je taková, že nemůžete jít nikam jinam. Jsme jedna z *nejnezávislejších* univerzit, a přitom nejsme svobodní. Proto jsou odhodláni udělit vám doktorát, přestože nemůžete pracovat na svém výzkumu. Protože si ho zasloužíte a oni vědí, že to, co dělají, je velice nespravedlivé.“

„A co je zastaví, aby mi zabránili taky učit? Kdo by mě taky vzal? Doktorka filozofie, která se nemůže prokázat svým výzkumem – vždyť bych byla pro smích.“

„My bychom vás vzali,“ řekl děkan.

„Proč?“ zeptala se Theresa. „Ze soucitu? Co bych asi tak mohla dokázat na univerzitě, kde se nemůžu věnovat výzkumu?“

Doktorka Howellová si povzdechla. „Protože byste samozřejmě ve svém projektu pokračovala. Kdo jiný by ho mohl řídit?“

„Ale nebyla bych pod ním podepsaná.“

„Je to důležitý výzkum,“ naléhala doktorka Howellová. „V sázce je přežití lidstva. Jak víte, jsme ve válce.“

„Tak to řekněte nadaci a přesvědčete je, aby řekli Úřadu Hegemona, že...“

„Thereso,“ zarazila ji doktorka Howellová. „Nebudete pod projektem podepsaná. Nebude uveden jako vaše disertace. Ale všichni v oboru budou *přesně* vědět, kdo ho uskutečnil. Budete mít definitivu tady na univerzitě, doktorát a disertaci, jejíž autorství je veřejným tajemstvím. Ve skutečnosti po vás chceme jenom to, abyste to překousla a přistoupila na absurdní požadavky, do nichž jsme tlačeni – a vaše *momentální* rozhodnutí v úvahu brát nebudeme. Dokonce jsme odhodláni v dalších třech dnech ignorovat všechno, co řeknete. Promluvte si s otcem. Promluvte si s kýmkoli z nás, s

každým, s kým jen chcete. Ale neodpovídejte, dokud nebudete mít možnost vyrovnat se s tím šokem.“

„Nechovejte se ke mně, jako bych byla dítě.“

„Ne, má drahá,“ zavrtěla hlavou doktorka Howellová. „Máme v plánu chovat se k vám jako k člověku, kterého si příliš vážíme, než abychom ho... jak zní ten váš oblíbený termín?... zahodili.“

Děkan vstal. „A s tím ukončíme tuto strašnou schůzku a budeme doufat, že s námi za těchto krutých podmínek zůstanete.“ Odešel z místnosti.

Členové její komise si s ní potřásli rukou – skoro to ani nevnímala – a doktorka Howellová ji objala a zašeptala: „Válka vašeho otce bude mít mnoho obětí, než skončí. Můžete za něho krváct, ale pro boha živého vás prosím, *neumírejte* za něho. Odborně řečeno.“

Schůzka – a možná i její kariéra – skončila.

John Paul si jí všiml, jak jde přes nádvoří, a schválně se opřel o zábradlí na schodišti do budovy společenských věd.

„Není na svetr trochu horko?“ zeptal se.

Zastavila se a věnovala mu právě tak dlouhý pohled, aby pochopil, že se určitě snaží vzpomenout si, kdo je.

„Wiggin,“ řekla.

„John Paul,“ dodal a podal jí ruku.

Podívala se na ni a pak na jeho obličej. „Není na svetr trochu horko,“ řekla nechápavě.

„To je zvláštní, zrovna jsem na to myslel,“ řekl John Paul. Tu dívku viditelně něco rozrušilo.

„To je nějaká metoda, se kterou máte dobré výsledky? Říct dívce, že je nevhodně oblečená? Nebo tím jenom říkáte, které oblečení by si měla svléknout?“

„Páni!“ vydechl John Paul. „Úplně jste mě prokoukla. A je to tak, na většinu žen to funguje. Musím je odhánět klackem.“

Znovu chvilková odmlka. Ale tentokrát nepočkal, až přijde s nějakou stíračkou. Jestli chtěl mít nějakou šanci, potřeboval rozhovor rychle nasměrovat jinam.

„Omlouvám se, že jsem plácl, co mě napadlo. Řekl jsem: „Není

na svetr trochu horko?’ protože na svetr je trochu horko. A protože jsem chtěl zjistit, jestli nemáte chvíli, abych si s vámi mohl promluvit.“

„Nemám,“ odpověděla slečna Brownová. Prošla kolem něho ke dveřím do budovy.

Šel za ní. „Jestli se nepletu, máte právě teď návštěvní hodiny, ne?“

„Tak pojďme do mé kanceláře,“ navrhla.

„A můžu vás doprovodit?“

Zastavila se. „Nemám návštěvní hodiny.“

„Já věděl, že si to mám ověřit.“

Otevřela si dveře a vešla do budovy.

Vyкроčil za ní. „Podívejte se na to takhle – u vašich dveří aspoň nebude fronta.“

„Učím neprestížní skupinu lidských komunit, zařazenou na špatnou hodinu,“ prohlásila slečna Brownová. „Nikdy nemám u dveří frontu.“

„Tak dlouhou, že jsem skončil už tady.“

Stáli pod schody do prvního patra. Znovu se k němu otočila. „Pane Wiggine, bystrostí jste nadprůměrný a někdy jindy by se mi vaše koketerie možná i líbila.“

Zešíroka se usmál. Nestávalo se často, aby nějaká žena označila mužovo chování za koketerii – těch, které ho znaly, byla určitě jen nepatrná podmnožina.

„Jistě, jistě,“ řekla, jako by se snažila odpovědět jeho úsměvu. „Dnes nemám dobrý den. Nepřijmu vás ve své kanceláři. Potřebuji o něčem přemýšlet.“

„A já zas nemám o čem,“ odvětil John Paul. „A jsem dobrá vrba, neuvěřitelně diskretní.“ Začala stoupat po schodech před ním.

„Tomu se mi opravdu těžko věří.“

„Tomu věřte,“ prosil. „Tak například prakticky všechno v mých školních záznamech je lež, a přitom jsem to ještě nikomu neřekl.“

Znovu jí chvíli trvalo, než vtip pochopila, ale tentokrát odpověděla krátkým štekavým zasmáním. Pokrok.

„Slečno Brownová,“ naléhal, „opravdu jsem si s vámi chtěl promluvit o myšlenkách z hodiny. I když jste si možná myslela něco

jiného, neútočil jsem na vás s nějakým záměrem a nesnažím se dělat na vás chytrého. Prostě mě překvapilo, že podle všeho učíte takovou verzi lidských komunit, která je jiná než je standard – takovou, o které v učebnici nic není, tam jsou jenom primáti, vytváření pout a hierarchií...“

„K tomu všemu se dostaneme.“

„Je to už dlouho, co jsem měl naposledy profesora, co věděl věci, které jsem už neznal z vlastní četby.“

„Já nic nevím,“ odvětila. „Snažím se všechno zjistit. To je rozdíl.“

„Slečno Brownová. Já jenom tak neodejdu.“

Zastavila se ve dveřích své kanceláře. „A to jako proč? Kromě toho, že bych to *mohla* brát jako hrozbu, že se na mě chcete přilepit.“

„Slečno Brownová,“ začal John Paul znovu, „napadlo mě, že jste možná chytřejší než já.“

Vysmála se mu do obličeje. „To si pište, že jsem chytřejší než vy.“

Vítězoslavně na ni ukázal. „Vidíte? A taky jste ješitná. Máme hodně společného. Opravdu mi ty dveře chcete zavřít před nosem?“

Zavřela mu dveře před nosem.

Theresa se snažila připravit se na další přednášku. Snažila se začíst do několika vědeckých časopisů. Ale nedokázala se soustředit. Jediné, na co dokázala myslet, bylo to, že jí berou její projekt – práci ne, pouze uznání. Snažila se přesvědčit sebe sama, že důležitá je věda, nikoli prestiž. Přece *nepatřila* k těm žalostným, šplhavým postgraduátům, kterým šlo jenom o kariéru a výzkum jim sloužil jen jako odrazový můstek. Jí záleželo na vlastním výzkumu. Tak proč se nesmířit s politickou realitou, nepřijmout quislingovskou „nabídku“ a nebýt spokojená?

Nejde o uznání. Jde o to, že Úřad Hegemona zvráceně využívá celý systém vědy jako prostředek k vydírání. Ne že by věda byla nějak zvlášť čistá, kromě srovnání s politikou.

Přistihla se, že si na panelu vyvolává informace o svých studentech, vytahuje si jejich fotografie a záznamy a letmo si je prohlíží. V hloubi duše věděla, že hledá Johna Paula Wiggina.

Zaujalo ji, jak řekl, že jeho školní záznamy jsou falešné. A vyhledat si je bylo tak jednoduché, že to zvládla, i když se užírala tím, co jí provedli.

John Paul Wiggin. Druhé dítě Briana a Anne Wigginových; starší bratr Andrew. Narozen v Racine ve Wisconsinu, takže byl zřejmě odborník na to, jaké počasí se hodí pro svetry. Ve veřejných školách v Racine samé jedničky. Maturoval o rok dřív, měl řeč na rozloučenou, byl ve spoustě klubů, tři roky hrál fotbal. Přesně ten typ, který přijímací komise hledají. A jeho zdejší výsledky byly stejně dobré – neměl horší známku než výbornou, a to neměl na seznamu snadné kurzy. O rok mladší než ona. A přesto... nic neměl přihlášené jako hlavní předmět, což ukazovalo, že sice má dost kreditů, aby mohl na konci tohoto roku odpromovat, ale ještě se nerozhodl pro studijní obor.

Chytrý diletant. Mrhač časem.

Jenže on řekl, že to všechno je falešné.

Co z toho? Znamky určitě ne – byl evidentně dost chytrý, aby takové měl. A co jiného mohlo být falešné? V čem by byla pointa?

Byl to jenom mladík, který se snažil udělat zajímavým. Všiml si, že je na učitelku mladá, a v jeho světě, který se točil kolem školy, byl učitel vrchol prestiže. Třeba se snažil udělat si dobré oko u všech svých učitelů. Kdyby začal dělat problémy, bude se muset poptat a zjistit, jestli to dělá běžně.

Panel jí pípnutím oznámil, že má hovor.

Stiskla BEZ OBRAZU a ODPOVĚDĚT. Pochopitelně věděla, kdo to je, třebaže se neobjevila žádná identita ani telefonní číslo.

„Ahoj, tati.“

„Zapni si obraz, holčičko, chci vidět tvou tvář.“

„Tak to budeš muset zapátrat v paměti. Tati, já s tebou zrovna teď nechci mluvit.“

„Ti hajzlové ti nemůžou dělat takové věci.“

„Ale můžou.“

„Je mi to líto, holčičko. Nikdy jsem nechtěl, aby moje rozhodnutí postihla tebe.“

„Jestli termítané zlikvidují planetu Zemi, protože tam nebudeš, abys je zastavil, postihne mě to.“

„A jestli porazíme termi'tany, ale ztratíme všechno, proč stojí za to být člověkem...“

„Tati, agitační proslovy si nech od cesty, znám je nazpaměť.“

„Holčičko, já jenom říkám, že bych to neudělal, kdybych věděl, že se tě pokusí připravit o kariéru.“

„No jistě, klidně ohrožíš celé lidstvo, ale kariéru své dcery ne.“

„Já nic neohrožuji. Všechno, co vím, už mají. Jsem teoretik, ne velitel – a oni teď potřebují velitele, člověka s úplně jinými dovednostmi. Je to opravdu jenom... co vlastně, jejich uražená ješitnost, protože můj odchod zhoršil obraz MF v médiích a...“

„Tati, ty sis nevšiml, že jsem nezavolala já tobě?“

„Na to jsi přišla teprve teď?“

„Ano. A kdo o tom pověděl *tobě*? Někdo ze školy?“

„Ne, Grasdolf, má známého v nadaci a...“

„A jsme u toho.“

Otec si povzdechl. „Jsi hrozný cynik.“

„Jaký má smysl vzít rukojmí, když nepožádáš o výkupné?“

„Grasdolf je přítel, jenom ho využívají, a to jsem myslel vážně, když jsem říkal...“

„Tati, ty si možná chvíli myslíš, že by ses vzdal své donkichotské křížové výpravy, abys mi usnadnil život, ale ve skutečnosti to neuděláš a ty to víš, a já to taky vím. Dokonce ani *nechci*, abys to vzdal. Dokonce je mi to jedno. Jasně? Svědomí máš čisté, jejich pokus o vydírání nutně skončil nezdarem, škola se o mě po svém postará a ejhle, v jedné třídě mám chytrého, milého, protivně domýšlivého chlapce, který se na mě snaží udělat dojem, takže život je vlastně dokonalý.“

„Nejsi náhodou ten nejnoblesnější mučedník?“

„Vidíš, jak rychle se to zvrhne v hádku?“

„Protože ty se mnou nechceš mluvit, říkáš jenom to, o čem si myslíš, že by mě mohlo zahnat.“

„Evidentně jsem to ještě nenašla. Ale nepřihořívá už?“

„Proč to děláš? Proč zavíráš dveře před všemi, kteří ti chtějí pomoci?“

„Pokud je mi známo, zavřela jsem dveře jen před lidmi, kteří ode mě něco chtěli.“

„A co myslíš, že chci já?“

„Být slavný jako nejgeniálnější vojenský teoretik všech dob a ještě mít rodinu, která ti bude tak oddaná, jak bychom byli, kdybychom tě skutečně neznali. Ty to nechápeš? Já o tenhle rozhovor nestojím, všechno jsme to už probrali, takže až zavěším, což udělám, nevolej mi znovu, prosím tě, a neposílej mi na panel tklivé vzkazy. Ano, mám tě ráda a neberu to nijak tragicky, takže není co řešit, tečka, sbohem.“

Ukončila hovor.

Teprve potom se mohla rozplakat.

Slzy zklamání, nic víc to nebylo. Nic. Potřebovala takové uvolnění. Ani nevadilo, jestli někdo jiný pozná, že brečela – hlavně aby byl od citů oprostěný její výzkum, ona tak žít nemusela.

Když přestala brečet, položila si hlavu na ruce a dokonce možná na chvilku usnula. Určitě. Bylo už pozdě odpoledne. Měla hlad a potrebovala se vyčurat. Nejedla od snídaně, a když vynechala oběd, kolem čtvrté se jí vždycky začala točit hlava.

Na panelu měla stále záznamy o studentech. Smazala je, vstala a upravila si zpoceně oblečení. Vážně je moc teplo na svetr, napadlo ji, obzvlášť tak tlustý a neforemný jako tenhle. Ale neměla pod ním blůzu, takže se nedalo nic dělat, prostě bude muset přijít domů jako koule potu.

Kdyby někdy šla domů ještě za světla, možná by se naučila přizpůsobit oblečení odpoledním teplotám. Momentálně ji ale nic nelákalo zůstat v práci do noci. Na všem, co udělá, stejně bude cizí jméno, ne? Ať jdou všichni do hajzlu i s těmi svými granty.

Otevřela dveře...

A ten mladý Wiggin tam seděl, zády ke dveřím, a rozkládal plastové přístroje na papírové ubrousky. Vůně horkého jídla byla tak prudká, že málem couvla zpátky do kanceláře.

Zvedl k ní oči, ale neusmál se. „Jarní závitky od Hunana,“ vypočítával, „kuřecí soté z My Thai, saláty z Garden Green a jestli chcete počkat ještě několik minut, budeme mít plněné houby z Trompe L’Oeuf.“

„Jediné co chci je vyčurat se,“ odpověděla. „Nechci to udělat na šílené studenty, kteří mi táboří u dveří, takže kdybyste byl tak hodný

a odsunul se stranou...“

Odsunul se.

Když se umyla, napadlo ji, že se do kanceláře už nevrátí. Dveře se za ní zacvakly. Svou kabelku měla. Tomu klukovi nic nedlužila.

Ale zvědavost nakonec zvítězila. Nechtěla jíst nic z toho, ale potřebovala zjistit odpověď na jednu otázku.

„Jak jste věděl, kdy vyjdu ven?“ zeptala se, když se zastavila nad piknikem, který přichystal.

„Nevěděl,“ přiznal. „Pizza a burritos skončily v koši, to první před půl hodinou a to druhé před patnácti minutami.“

„Chcete říct, že jste objednával jídlo v intervalech, aby...“

„Aby něco bylo horké a/nebo čerstvé, až vyjdete ven.“

„A/nebo?“

Pokrčil rameny. „Jestli vám to nevoní, nic se neděje. Samozřejmě nemám na rozhazování, protože žiju z toho, co mi zaplatí za práci hlídače v budově neživé přírody, takže jestli vám to fakt nevoní, polovina mého týdenního příjmu je tím pádem v háji.“

„Vy jste doopravdy lhář,“ řekla. „Náhodou vím, kolik platí hlídačům na částečný úvazek, a abyste zaplatil tohle všechno, stálo by vás to příjem za dva týdny.“

„Soucit na vás asi nezabere, abyste si se mnou sedla a snědla to.“

„Ano, zabere,“ odpověděla. „Ale ne soucit s vámi.“

„Tak s kým?“ zeptal se.

„Samozřejmě se sebou,“ odpověděla a sedla si. „Těch hub se ani nedotknu – jsem alergická na šitake a Oeuf jako by si myslel, že to jsou jediné pravé houby. A to soté bude určitě studené, protože horké je nepodávají nikdy, dokonce ani v restauraci.“

Rozprostřel jí na zkřížené nohy papírový ubrousek a podal jí nůž a vidličku. „Tak vás nakonec zajímá, která část mých záznamů je falešná?“ zeptal se.

„Nezajímá. A do vašich záznamů jsem se nedívala.“

Ukázal na svůj panel. „Už dávno jsem do databáze nainstaloval vlastní sledovací software. Když se do mých materiálů někdo podívá, vím, kdy se to stalo a kdo to byl.“

„To je absurdní,“ namítla. „Ve školním systému vyhledávají viry dvakrát denně.“

„Vyhledávají známé viry a zachytitelné anomálie.“

„Ale *mně* své tajemství řeknete?“

„Jenom proto, že jste mi lhala,“ odvětil. „Nenapravitelní lháři se navzájem nepráskají.“

„Tak dobrá,“ řekla. Znamenalo to: tak dobrá, co je falešné? Jenže potom ochutnala jarní závitek a zopakovala: „Tak dobrá,“ což tentokrát znamenalo: Dobré jídlo, je to fajn.

„Jsem rád, že vám chutnají. Řekl jsem jim, aby dali míň zázvoru; díky tomu je může prostoupit chuť zeleniny. Ale já si je samozřejmě namáčím do téhle neuvěřitelně silné omáčky ze sóji, čili a hořčice, takže nemám ponětí, jak ve skutečnosti chutnají.“

„Můžu tu omáčku zkusit?“ zeptala se. Měl pravdu, byla tak dobrá, až ji napadlo, že by si trochu nalila na salát jako dressing. Nebo ji z plastického pohárku jednoduše vypila.

„A kdyby vás náhodou zajímalo, která část mých záznamů je falešná, můžu vám dát kompletní seznam: všechno. Vylhané od a do zet.“

„To je nesmysl. Kdo by to udělal? Jaký by to mělo účel? Jste snad chráněný svědek nějakého odporného zločinu?“

„Nenarodil jsem se ve Wisconsinu. Narodil jsem se v Polsku. Žil jsem tam do svých šesti let. V Racine jsem strávil jednom dva týdny, než jsem přijel sem, takže kdybych potkal někoho odtamtud, dokázal bych mluvit o hlavních orientačních bodech a přesvědčit ho, že jsem tam doopravdy bydlel.“

„Polsko,“ vydechla. Vzhledem ke křížovému tažení, které vedl její otec proti populačním zákonům, si musela uvědomit skutečnost, že je to nespolutracující země.

„Jo, jsme ilegální emigranti z Polska. Proklouzli jsme sítí stráží Hegemonie. Možná bych měl říct spíš sublegální.“

Pro takové lidi byl Hinckley Brown hrdina. „Ach tak,“ řekla zklamaně. „Rozumím. Tenhle piknik není kvůli mně, ale kvůli mému otci.“

„Propána, kdo je váš otec?“

„Ale no tak, Wiggine, slyšel jste dnes ráno ve třídě tu dívku. Můj otec je Hinckley Brown.“

John Paul pokrčil rameny, jako by o něm nikdy neslyšel.

„Nedělejte se. Vloni toho byly plné zprávy. Otec odešel kvůli populačním zákonům z Mezinárodní flotily a vaše rodina je z Polska. Náhoda? Nemyslím.“

Rozesmál se. „Vy jste vážně podezíravá.“

„Nemůžu uvěřit, že jste od Hunana nepřinesl won tony.“

„Nevěděl jsem, že je máte ráda. Mají umělou chuť. Chtěl jsem mít jistotu.“

„Tím, že jste přichystal piknik na podlaze přede dveřmi mé kanceláře a vyhodil všechno jídlo, které vychladlo, než jsem vyšla ven? Co dalšího byste pro tu jistotu udělal?“

„Uvidíme. Tak další lži. Samozřejmě se nejmenuji Wiggin, ale Wiczorek. A mám víc než jednoho sourozence.“

„Měl jste řeč na rozloučenou?“

„Měl bych, ale přesvědčil jsem sekretariát, aby mě přeskočili.“

„Pročpak?“

„Nechci žádné fotky. Nestojím o odpor ze strany ostatních studentů.“

„Á, samotář. Tím se všechno vysvětluje.“

„Nevysvětluje to, proč jste ve své kanceláři brečela,“ prohlásil mladý Wiggin.

Zalovila v ústech a vytáhla poslední kousek jarního závitku, který do nich právě vsunula. „Je mi líto, že nemůžu vrátit další použité jídlo. Ale nemůžete si koupit můj soukromý život za cenu několika jídel z prodeje přes ulici.“ Položila sousto jarního závitku pokryté slinami na svůj ubrousek.

„Myslíte si, že jsem si nevšiml, co udělali s vaším projektem?“ zeptal se mladý Wiggin. „Vyšoupli vás z něho, přestože to byl váš nápad. Já bych taky brečel.“

„Mě nikdo nevyšoupl.“

„Scuzi, bella dona, ale záznamy nelžou.“

„To je naprosto absurdní...“ Potom si uvědomila, že Wiggin se usmívá.

„Ha ha,“ řekla.

„Nechci si kupovat váš osobní život,“ řekl. „Chci se dozvědět všechno, co víte o lidských komunitách.“

„Tak chod'te na přednášky. A příště přineste pohoštění tam,

abychom se mohli podělit všichni.“

„To pohoštění není pro všechny. Je pro vás.“

„Proč? Co ode mne chcete?“

„Chci být ten, kdo vás nikdy nerozpláče, když vám zavolá.“

„Zatím jste dokázal jen to, že mám chuť křičet.“

„To přejde,“ odvětil. „Och, a další lež je můj věk. Ve skutečnosti jsem o dva roky starší, než stojí v záznamech. Dali mě do amerických škol později, protože jsem se musel naučit anglicky... a vznikly jisté komplikace s naší dohodou, když tvrdili, že jsem ji nikdy nechtěl dodržet. Ale když to vzdali, změnili mi věk, aby nikdo nepoznal, že chronologicky nezapadám.“

„Kdo jsou ti oni?“

„Lidé z Úřadu Hegemona,“ odpověděl mladý Wiggin.

Až na to, že zase tak mladý nebyl. Byl starší než ona. John Paul Wiggin. Škubla sebou, když si uvědomila, že o něm začíná přemýšlet s křestními jmény. Bylo to neprofesionální, Nebezpečné. „Opravdu jste přesvědčil lidi z Úřadu Hegemona, aby to vzdali?“

„Nevím, jestli to vzdali úplně. Myslím, že jenom změnili cíle.“

„Dobrá, teď už jsem doopravdy zvědavá.“

„Už ne podrážděná a hladová?“

„Navíc k tomu.“

„Zvědavá na co?“

„Čeho se týkala vaše hádka s Úřadem Hegemona?“

„Vlastně spíš s Mezinárodní flotilou. Mysleli si, že bych měl jet do Bitevní školy.“

„K tomu vás nemůžou přinutit.“

„Já vím. Ale příslibem, že půjdu do Bitevní školy, jsem je dotlačil k tomu, že celou mou rodinu přestěhovali z Polska a zařídili všechno tak, aby se na nás nevztahovaly sankce proti přespočetným rodinám.“

„Ty sankce platí i v Americe.“

„Ano, pokud kolem toho děláte velký kravál,“ přikývl. „Jako vás otec. Jako celá vaše církev.“

„Moje církev to není.“

„Jistě, ovšem, vy jste jediný člověk v dějinách, který je naprosto imunní vůči své náboženské výchově.“

Chtěla se s ním hádat, ale znala vědu, z níž jeho tvrzení vycházelo a která dokazovala, jak je nemožné uniknout základnímu světónázoru, jež dětem vštěpují rodiče. Přestože jej už dávno odmítla, stále byl v ní, takže docházelo k neustálým roztržkám, ve kterých se do ní rodičovské hlasy navážely a ona se s nimi svým vnitřním hlasem hádala. „Zákon postihuje i lidi, kteří mají spoustu dětí v tichosti,“ namítla.

„Moje starší sourozence rozdělili mezi příbuzné. Když nás ubytovali, bylo nás dost, aby na každou domácnost nepřipadlo víc než dvě děti. Když jsme přišli na ‚návštěvu‘, říkali nám synovci a neteře.“

„A to všechno vám nechali, i když jste odmítl jít do Bitevní školy?“

„Svým způsobem ano. Dokonce mě přinutili, abych na čas šel do pozemní školy, ale vyhlásil jsem stávkou. A potom mluvili o tom, že nás všechny pošlou zpátky do Polska, nebo na nás tady v Americe uvalí sankce.“

„A proč to tedy neudělali?“

„Měl jsem písemnou dohodu.“

„Odkdy něco takového odhodlané úřady zastaví?“

„Nebylo to tím, že by se ta smlouva dala nějak zvlášť vynutit. Šlo o to, že vůbec existuje. Jenom jsem pohrozil, že ji zveřejním. A oni nemohli popřít, že populační zákony obešli, protože jsme byli tady, fyzický důkaz, že udělali výjimku.“

„Vláda umí zařídit, aby zmizely nejrůznější nepohodlné důkazy.“

„Já vím. A proto si myslím, že pořád mají nějaký plán. Nedokázali mě dostat do Bitevní školy, ale nechali mě v Americe a celou rodinu taky. Jednou si přijdou pro svoje, jako ďábel ve všech těch starých historkách o zaprodání duše.“

„A vás to netrápí?“

„Až se ukáže, co mají za lubem, budu to řešit. A co vy? Ve vašem případě je už docela jasné, o co jim jde.“

„Ne tak docela,“ odpověděla. „Na povrchu to vypadá jako typické chování Úřadu Hegemona – potrestat dceru, aby velice viditelný otec ukončil vzpouru proti populačním zákonům. Smůla je v tom, že můj otec vyrostl na filmu ‚Člověk pro každé počasí‘ a

myslí si, že je Thomas More. Hádám, že ho zklamal jedině fakt, že ‚uřízli hlavu‘, profesionálně řečeno, mně a ne jemu.“

„Jenže vy si myslíte, že za tím je něco víc?“

„Děkan a moje komise mi přesto dají titul a nechají mě projekt vést – jenom se za něj nedočkám žádného uznání. To je sice mrzuté, ale z dlouhodobého pohledu je to triviální. Nemyslíte?“

„Třeba čekají, že jste kariérista jako oni všichni.“

„Ale oni vědí, že otec není. Ve skutečnosti si nemůžou myslet, že by ho tím donutili, aby se vzdal. Nebo že mě tím třeba jen doženou k tomu, abych se na něho pokusila vyvinout nátlak.“

„Nepodceňujte hloupost vládního režimu.“

„Jsme ve válce. V nouzové situaci, na kterou skutečně věří. Tolerance k idiotům ve vlivných funkcích je momentálně velice nízká. Ne, nemyslím si, že jsou hloupí. Myslím, že jsem zatím nepochopila jejich plán.“

Přikývl. „Oba čekáme, až uvidíme, co mají za lubem.“

„Asi ano.“

„A vy tady zůstanete a dál povedete projekt.“

„Prozatím.“

„Jakmile začnete, nenecháte toho, dokud nezískáte výsledky.“

„Některé výsledky nebudou dřív než za dvacet let.“

„Průběžný výzkum?“

„Ne, pozorovací. A svým způsobem je to absurdní – snažit se převést historii na matematiku. Ale nastavila jsem kritéria pro poměrování klíčových složek dlouho existujících občanských společností a mechanismů, které spouštějí úpadek občanské společnosti zpátky ke kmenové organizaci. Je možné, aby *civitas* existovaly věčně? Nebo je úpadek nevyhnutelným produktem úspěšné občanské společnosti? Nebo existuje hlad po kmeni, který si vždycky najde cestu na povrch? Zrovna teď to s lidstvem nevypadá dobře. Mé předběžné hodnocení ukazuje, že když je občanská společnost vyspělá a úspěšná, občané podlehnu spokojení a pro uspokojení různých potřeb znovu vytvoří kmeny, které v konečném důsledku rozloží společnost zevnitř.“

„Neúspěch i úspěch tedy vedou k úpadku.“

„Jedinou otázkou je, zda je to nevyhnutelné.“

„Vypadá to jako užitečná informace.“

„Můžu jim říct hned, že kontrola porodnosti je jeden z nejhloupějších kroků, jaké mohli udělat.“

„Záleží na tom, co je cílem,“ zauvažoval John Paul.

Chvilí o tom přemýšlela. „Chcete říct, že jim nemusí jít o to, aby Hegemonie přežila?“

„Co je to Hegemonie? Jenom seskupení národů, které se daly dohromady, aby odrazily jednoho nepřítele. Co když zvítězíme? Proč by Hegemonie měla dál existovat? Proč by se země, jako je tato, měly podříditi autoritě?“

„Mohly by to udělat, pokud by Hegemonie měla dobré vedení.“

„To je právě to, čeho se obávají. Pokud by chtělo vystoupit jen několik zemí, mohly by je ostatní nutit, aby všechny zůstaly, podobně jako to dělal Sever s Jihem při americké občanské válce. Z toho plyne, že když chceš rozbít Hegemonii, postarej se o to, aby jí co možno nejvíc zemí a kmenů pohrdalo a dívalo se na ni jako na utiskovatele.“

Páni, nejsem já pitomá? pomyslela si Theresa. Za celé ty roky nenapadlo otce ani ji zpochybnit motiv populačních zákonů. „Opravdu si myslíte, že ve vedení Hegemonie je někdo dost rafinovaný, aby ho něco takového napadlo?“

„K tomu není třeba mnoho. Stačí několik klíčových hráčů. Proč dělají z tak kontroverzního programu absolutní základ válečného programu? Populační zákony ekonomice nepomáhají. Surovin máme dost a skutečnost je taková, že bychom dokázali víc a rychleji, pokud by světová populace rovnoměrně rostla. V každém bodě je to kontraproduktivní. A přesto je to jediné dogma, které se nikdo neodvážá zpochybnit. Stačí se podívat, jak reagovala třída, když jste se dnes ráno toho tématu jenom dotkla.“

„Když tedy nemají žádný zájem na tom, aby Hegemonie přežila, proč by mi dovolili pokračovat v projektu?“

„Třeba ti, kdo prosazují populační zákony, nejsou titíž lidé jako ti, kteří nechávají váš projekt potají pokračovat.“

„A kdyby byl můj otec stále ve hře, mohl by dokonce vědět, o koho jde.“

„Anebo také ne. Byl u Mezinárodní flotily. Tito lidé by mohli

být z kruhů mimo armádu. Mohli by být z různých národních vlád a vůbec ne z Hegemonie. Co když váš projekt tiše podporuje americká vláda, ale pro Hegemonii předstírá, že populační zákony prosazuje?“

„V každém případě jsem jenom nástroj.“

„Ale no tak, Thereso. Všichni jsme nástroje v něčí soupravě. Ale to neznamena, že si nemůžeme udělat nástroje z jiných lidí. Nebo vymyslet zajímavé věci, ke kterým se dají využít.“

Když ji oslovil jménem, popudilo ji to. I když popudilo možná ne. Každopádně *něco* cítila a bylo jí to nepříjemné. „Byl to výborný piknik, pane Wiggine, ale obávám se, že si myslíte, že nějak změnil náš vztah.“

„Ovšemže změnil,“ odvětil John Paul, „protože předtím jsme žádný neměli a teď ho máme.“

„Měli jsme – učitele a studenta.“

„Ten máme pořád – ve třídě.“

„Žádný jiný nemáme.“

„Ne tak docela. Protože když dojde na věci, které znám já a vy ne, jsem také učitel a vy jste student.“

„Dám vám vědět, až se to stane. Zapišu se do vašeho kurzu.“

„Navzájem se nutíme myslet líp. Společně jsme chytřejší. A když zvážíte, jak neskutečně geniální jsme každý zvlášť, dát nás dohromady je vyloženě děsivá kombinace.“

„Intelektuální jaderná fúze,“ udělala si z toho legraci.

Jenže ona to nejspíš legrace nebyla. Klidně to mohla být pravda.

„Náš vztah je samozřejmě silně nevyvážený,“ pokračoval John Paul.

„V jakém smyslu?“ zeptala se. Tušila, že najde nějaký rafinovaný způsob, jak říct, že je chytřejší nebo kreativnější.

„Protože já jsem do vás zamilovaný,“ odpověděl John Paul, „zatímco vy se na mě pořád ještě díváte jako na otravného studenta.“

Věděla, co by měla cítit. Jeho pozornosti jí měly připadat milé a dojemné. A také věděla, co by měla udělat. Měla by mu okamžitě říct, že jí sice jeho city lichotí, ale nikdy z nich nic nebude, protože ona k němu tytéž city nechová a nikdy chovat nebude.

Jenže ona to nevěděla. Alespoň si nebyla jistá. To jeho vyznání v sobě mělo něco úžasného.

„Vždyť jsme se poznali teprve dnes,“ namítla.

„A to, co cítím, jsou teprve první záchvěvy lásky,“ řekl. „Jestli se ke mně zachováte jako k chuchvalci chlupů, samozřejmě se s tím vyrovnám. Jenže já se s tím nechci vyrovnat. Chci vás poznávat líp a líp, abych vás mohl víc a víc milovat. Myslím, že jste mi vyrovnaným soupeřem, a víc než vyrovnaným. Kde jinde mám najít ženu, která by mohla být chytřejší než já?“

„Odkdy muži něco takového hledají?“

„Jenom hloupí muži, kteří se snaží *vypadat* chytře, k sobě potřebují zabeďněné ženy. Jenom slabé muže, kteří chtějí vypadat silně, přitahují poddajné ženy. V kurzu o lidských komunitách o tom určitě musí něco být.“

„A vy jste mě dnes ráno uviděl a řekl jste si...“

„Dnes ráno jsem vás *uslyšel*, *mluvil* jsem s vámi, vy jste mě donutila přemýšlet, já jsem donutil přemýšlet vás a bylo to elektrizující. Byl to stejně elektrizující okamžik jako před chvílí, kdy jsme tady seděli a snažili se vyžrát na Úřad Hegemona. Myslím, že by se měli začít trást strachy, když tady my dva spolu sedíme a kujeme proti nim pikle.“

„A my to děláme?“

„Oba je nenávidíme.“

„O tom nic nevím. Otec je nenávidí. Ale já nejsem svůj otec.“

„Nenávidíte Hegemonii proto, že není tím, za co se vydává. Kdyby to skutečně byla vláda celého lidstva, které by ležely na srdci demokracie, spravedlnost, pokrok a svoboda, ani jeden z nás by proti ní nebyl. Jenže ve skutečnosti je to jen dočasné spojení, které zastřešuje a nechává v klidu existovat spoustu špatných vlád. A když teď víme, že tyto vlády provádějí manipulace, kterými se snaží zajistit, aby se Hegemonie *nikdy* nestala tím, čím ji chceme mít, co jiného zbývá dvěma geniálním dětem, jako jsme my, než uvažovat, jak svrhnout současnou Hegemonii a postavit na její místo něco lepšího?“

„Mě politika nezajímá.“

„Vy politikou žijete a dýcháte,“ odvětil John Paul. „Jenom tomu říkáte ‚studium komunit‘ a tváříte se, že vás zajímá pouze pozorovat a chápat, jak se věci dějí. Ale jednou budete mít děti, které budou žít

v tomto světě, a vám už teď setsakramentsky záleží na tom, v jakém světě budou žít.“

To se jí vůbec nelíbilo. „Proč si myslíte, že vůbec chci někdy mít děti?“

Jenom se tiše zasmál.

„Rozhodně je nebudu mít proto, abych tím projevila své opovržení k populačním zákonům.“

„Ale no tak. Učebnici mám už přečtenou. Je to jeden ze základních principů studia komunit. I lidé, kteří si myslí, že se nechťejí reprodukovat, stejně přistupují ke většině svých rozhodnutí tak, jako by patřili k těm, kteří se reprodukčního procesu aktivně účastní.“

„Existují výjimky.“

„Patologické,“ kývl John Paul. „Vy jste zdravá.“

„Jsou všichni polští muži tak arogantní, dotěrní a *hrubí* jako vy?“

„Jen málokterý se mi vyrovná, ale většina se jich o to snaží.“

„Tak vy jste se ve třídě rozhodl, že se stanu matkou vašich dětí?“

„Thereso, oba jsme v nejlepším věku pro reprodukci. Oba hodnotíme každého, koho vidíme, jako potenciálního reprodukčního partnera.“

„Možná jsem si vás vyhodnotila jinak, než jste vyhodnotil vy mě.“

„Já to přece vím,“ odpověděl. „Ale jsem odhodlaný udělat v nejbližší době všechno pro to, abych se pro vás stal neodolatelným.“

„A nenapadlo vás, že když to vysypete takhle nahlas, bude to mít přesně opačné účinky?“

„No tak. Vy jste přece věděla od začátku, o co mi jde. Co bych tím dokázal, kdybych se přetvařoval?“

„Třeba chci, aby se mi někdo trochu dvořil. Mám úplně stejné potřeby jako obyčejná žena.“

„Promiňte,“ namítl, „ale některé ženy by určitě došly k závěru, že jsem se do dvoření pustil hezky zoztra. Dozvíte se špatné zprávy, máte nepříjemný telefonát, pobřečíte si v kanceláři. A když vyjdete ven, najdete mě s příjemným občerstvením, o které jste si ani neřekla a jehož zajištění mne stálo, jak dobře víte, nemalé úsilí – a já vám řeknu, že vás miluju a mám v úmyslu stát se vaším partnerem ve

vědě, v politice a v založení rodiny. Já myslím, že to je *sakra* romantické.“

„Ano, jistě. Ale pořád něco chybí.“

„Já vím. Čekal jsem na ten správný okamžik, abych vám řekl, jak moc z vás chci sundat ten komický svetr. Ale říkal jsem si, že počkám, až budete tak moc chtít, abych to udělal, že to skoro nebudete moct vydržet.“

Přistihla se, že se směje a červená. „*To se nestane ještě hodně dlouho, frajere.*“

„*To vůbec nevadí. Jsem polský chlapec z katolické rodiny. My si bereme dívky, co patří k těm, které člověku nedají mléko, dokud nekoupí i krávu.*“

„*To je moc přitažlivá analogie.*“

„*Co třeba ,vajíčka, dokud si nekoupí slepici‘?*“

„*Nebo ,slaninu, dokud si nekoupí prase‘?*“

„*Ouvej. Ale když jinak nedáte, zkusím se na vás dívat jako na vepřové.*“

„*Dnes večer mě tedy nepolíbíte.*“

„*Kdo by taky chtěl? Máte v zubech salát.*“

„*Jsem v emocionálně příliš vypjatém stavu na to, abych momentálně mohla udělat jakékoli racionální rozhodnutí.*“

„*Na to jsem spoléhal.*“

„*Ted' mě něco napadlo,*“ řekla. „*Co když je tohle jejich plán.*“

„*Čí plán?*“

„*Jejich. Těch, o kterých jsme mluvili. Co když vás neposlali zpátky do Polska proto, abyste se oženil s nějakou hodně chytrou dívkou – třeba dcerou předního světového vojenského teoretika? Samozřejmě by nemohli mít jistotu, že se ocitnete právě v mém kurzu lidských komunit.*“

„*Ale ano, mohli,*“ řekl zamyšleně.

„*Vida. Vy jste o můj kurz nestál.*“

Upřeně se díval na zbytky jídla. „*To je zajímavý nápad. Možná nás někdo vidí jako eugenický program.*“

„*Od doby, co se zavedly společné koleje, to funguje jako sňatkový trh, aby se ti bohatí mohli seznámit a vzít s těmi chytrými,*“ řekla Theresa.

„A naopak.“

„Ale občas se sejdou dva chytří.“

„A když mají děti, pozor na to!“

Oba se hlasitě rozesmáli.

„To je trochu moc domýšlivé dokonce i na mě,“ připustil John Paul. „Jako bychom vy a já pro ně byli dost cenní, aby si vsadili majlant na to, že se do sebe zamilujeme.“

„Třeba věděli, že jsme oba tak neodolatelně okouzlující, že když se potkáme, musíme se do sebe zamilovat.“

„U mě to funguje,“ podotkl John Paul.

„Hm, u mě to nefunguje vůbec.“

„Ale já mám těžké úkoly rád.“

„Co když zjistíme, že je to pravda? Že nás skutečně chtějí dát dohromady?“

„Tak co? Co na tom záleží, jestli tím, že půjdu za svým srdcem, naplním také plán někoho jiného?“

„Co když se nám ten plán nebude líbit?“ zeptala se. „Co když to bude jako Rumpelcimprcampr? Co když se budeme muset vzdát toho, co nejvíc milujeme, abychom získali to, co nejvíc chceme?“

„Nebo naopak.“

„Já nežertuji.“

„Já taky ne. Dokonce ani v kulturách, kde manželství domlouvají rodiče, není zakázáno zamilovat se do svého partnera.“

„Já zamilovaná nejsem, pane Wiggine.“

„No tak nejste,“ odvětil. „Přikážete mi, abych odešel.“

Neřekla nic.

„Nepřikazujete mi, abych odešel.“

„Měla bych,“ připustila. „Dokonce jsem to několikrát udělala, a vy jste neodešel.“

„Chtěl jsem mít jistotu, že budete přesně vědět, co zahazujete. Jenže teď, když jste snědla mé jídlo a vyslechla mou zpověď, jsem připraven přijmout ne, jestli je chcete vyslovit.“

„Já je ale nevyslovím. Pokud jste schopen pochopit, že když neřeknu ne, neznamená to ano.“

Zasmál se. „To jsem schopen pochopit. Také jsem schopen pochopit, že když neřeknete ano, neznamená to ne.“

„Za jistých okolností. V jistých věcech.“

„A pro ten polibek pořád platí definitivní ne?“ zeptal se.

„Už jste zapomněl, že mám v zubech salát?“

Zvedl se na kolena, naklonil se k ní a zlehka ji políbil na tvář.
„Žádné zuby, žádný salát,“ řekl.

„Dokonce vás ještě ani nemám ráda,“ řekla. „A vy už si dovolujete.“

Políbil ji na čelo. „Jistě si uvědomujete, že asi tři desítky lidí nás viděly, jak tady sedíme a jíme. A kdokoli z nich by mohl jít kolem a vidět, jak vás líbám.“

„Skandál.“

„Kariéra v troskách.“

„Nahlásí nás vedení.“

„Třeba jim to udělá radost.“

A jelikož to byl den plný emocí, jelikož se jí skutečně líbil a měla ve svých citech takový zmatek, že nepoznala, co je správné, dobré nebo moudré, poddala se náhlému impulzu a políbila ona jeho. Na rty. Byl to krátký, dětský polibek, ale polibek to byl.

Potom dorazily houby.

Než je John Paul zaplatil a dal spropitné dívce, která je přinesla, Theresa se opřela zády o dveře své kanceláře a snažila se přemýšlet o všem, co se dnes stalo, co se ještě dělo s tímhle mladým Wigginem a co se mohlo stát v budoucnu s její kariérou, a jejím životem, a s ním.

Nic nebylo jasné. Nic nebylo jisté.

A přes všechny špatné věci, které se přihodily, a všechny slzy, které prolila, musela uznat, že když se to všechno sečte, měla dnes velice dobrý den.

Enderova hra

„Nehleďte na to, jaká je gravitace, když se dostanete ke dveřím, a pamatujte si jedno – nepřátelská brána je dole. Pokud projdete dveřmi tak, jako byste šli na vycházku, uděláte ze sebe velký cíl a zasloužíte si, abyste to koupili. Nejenom zmrazovací pistolí.“ Ender Wiggin se odmlčel a přelétl skupinku pohledem. Většinou ho jenom nervózně pozorovali. Několik jich chápalo, co chce říct. Několik jich bylo zatrpklých a vzdorovitých.

Byl první den se svou armádou, samými nováčky, které právě pustili dál ze skupin vedených učiteli. Ender už zapomněl, jak malé mohou nové děti být. On v tom jel tři roky, oni šest měsíců – v celé skupině nebyl nikdo starší než devět let. Ale byli jeho. V jedenácti si měl ještě půl roku počkat, než z něho udělají velitele. Měl už vlastní četu a znal pár triků, ale jeho nová armáda čítala čtyřicet. Samí zelenáči. Všechno střelci s pistolemi, všichni ve skvělé formě, jinak by tady nebyli – ale stejně bylo pravděpodobné, že v první bitvě dostanou pořádně na frak.

„Pamatujte si,“ pokračoval, „že dokud neprojdete dveřmi, nevidí vás. Ale jakmile budete venku, pustí se do vás. Proto projděte dveřmi v takové poloze, v jaké chcete být, až po vás začnou střílet. Nohy rovně pod sebou, aby směřovaly přesně *dolů*.“ Ukázal na podmráčeného chlapce, který vypadal jenom na sedm, nejmladšího ze všech. „Který směr je dolů, bažante!“

„K nepřátelské bráně.“ Odpověď byla pohotová. Byla taky nevrlá, jako by ten kluk chtěl říct: Tak to bysme měli, a teď to opravdu důležitý.

„Jméno?“

„Fazolek.“

„To je podle postavy nebo podle toho, co máš v hlavě?“

Fazolek neodpověděl. Ostatní se krátce zasmáli. Ender se rozhodl správně. Ten kluk *byl* mladší než ostatní, určitě ho poslali dál proto, že byl chytrý. Ostatní ho neměli moc v oblibě, rádi se podívali, jak ho někdo trochu poniží. Tak jako Endera ponižoval jeho první velitel.

„No dobrá, Fazolku, jdeš na to dobře. Ale teď mě dobře poslouchajte. Každý, kdo těmito dveřmi prochází, musí počítat s rizikem, že bude zasažen. Spousta vás někde ztratí pohyblivost. Dejte si záležet na tom, aby to byly nohy. Jasně? Když vám treť jenom nohy, budete mít zmrazené jenom nohy, a to v nulce není žádná hrůza.“ Ender se otočil k jednomu z těch, kteří vypadali jako omámení. „K čemu jsou nohy? Hmm?“

Nechápavý pohled. Zmatek. Koktání.

„Zapomeň na to. Asi se budu muset zeptat tady Fazolka.“

„Nohy jsou na odrážení od stěn.“ Pořád znužený výraz.

„Díky, Fazolku. Pochopili všichni?“ Pochopili to všichni a nelíbilo se jim, že to pochopili od Fazolka. „Fajn. Nohama nevidíte, nemůžete jimi *střílet* a většinu času jenom překážejí. Když vám je zmrazí, jak vám trčí rovnou pod tělem, uděláte ze sebe atmosférický balón. Pak už se nikam neschováte. Takže jak dáte nohy?“

Tentokrát jich odpovědělo několik, aby dokázali, že Fazolek není jediný, kdo něco ví. „Pod sebe. Skrčené pod sebe.“

„Správně. Jako štít. Klečíte na štítu a ten štít jsou vaše nohy. S obleky se dá dělat takový trik. Přestože máte nohy zmrazené, *pořád* můžete vykopnout. Nikdy jsem to neviděl udělat nikoho jiného než sebe – ale vy se to naučíte všichni.“

Ender Wiggin zapnul zmrazovací pistoli. Svítila mu v ruce slabě zeleně. Potom vyplul v beztlžné tréninkové místnosti kousek nahoru, natáhl nohy pod sebe a obě si je zmrazil. Oblek mu v kolenou a kotnících okamžitě ztuhl, takže je nemohl nijak ohnout.

„Fajn, teď jsem zmrazený, vidíte?“

Plul metr nad nimi. Všichni k němu nechápavě vzhledli. Zaklonil se, chytil se jednoho držáku na stěně za sebou a přitáhl se, aby byl v rovině s ní.

„Jsem přilepený ke stěně. Kdybych měl nohy, použil bych nohy a natáhl bych se jako *fazole*, jasný?“

Zasmáli se.

„Jenže já nohy nemám, a to je *lepší*. Chápete? Díky tomuhle.“ Ender se ohnul v pase jako při skoku schylmo a pak se prudce narovnal. Přeletěl tréninkovou místnost v okamžiku. Z druhé strany na ně zavolal: „Pochopili? Nepoužil jsem ruce, takže jsem pořád mohl střílet z pistole. A netáhl jsem nohy půl druhého metru za sebou. Podívejte se ještě jednou.“

Zopakoval cvik a zachytil se držáku na stěně poblíž nich. „Nechci, abyste to dělali jen tehdy, když vám zmrazí nohy. Chci, abyste to dělali, když nohy ještě máte, protože je to tak lepší. A protože to nebudou čekat. Tak dobrá, teď všichni do vzduchu a kleknout.“

Většina se jich vznesla v pár sekundách. Loudavce Ender zmrazil. Zůstali bezmocně viset, ostatním pro smích. „Když vydám rozkaz, poslechnete. Jasně? Když budeme u dveří a oni je otevrou, během dvou sekund vám vydám rozkazy, hned jak uvidím konfiguraci. A když vydám rozkaz, radím vám být co nejrychleji venku, protože ten, kdo tam bude první, vyhraje, pokud není hlupák. Já nejsem. A vám to doporučuju taky, nebo vás pošlu zpátky k učitelům.“ Všiml si, že několik se jich zajímavě nadechlo a ti zmrazení se na něho podívali se strachem. „Vy, kteří visíte, dobře se dívejte. Za nějakých patnáct minut roztajete. Uvidíme, jestli doženete ostatní.“

Další půl hodiny je Ender nechal cvičit odraz schylmo od stěn. Když viděl, že všichni pochopili základní myšlenku, udělal přestávku. Možná nebyli špatná skupina. Určitě se zlepší.

„Tak jste se zahřáli,“ řekl jim, „a teď se dáme do práce.“

Ender odcházel po výcviku jako poslední, protože se zdržel, aby pomohl některým pomalejším zlepšit techniku. Měli v přijímači dobré učitele, ale jako ve všech armádách mezi nimi byly velké rozdíly a někteří mohli být v bitvě vyloženi na obtíž. Bylo možné, že je první bitva čeká za několik týdnů. Ale taky to mohlo být další den. Rozpis se nikdy nevyvážoval. Velitel se prostě probudil a našel u postele lístek, na němž stál čas bitvy a jméno soupeře. Proto chtěl své chlapce zpočátku honit, dokud nebudou ve skvělé formě – všichni.

Připravení kdykoli na cokoli. Strategie byla hezká věc, ale nebyla k ničemu, pokud vojáci nedokázali odolávat stresu.

Zahnul za roh do ubytovacího křídla a ocitl se tváří v tvář Fazolkovi, tomu sedmiletému klukovi, do kterého se ten den po celý nácvik strefoval. Problémy. Ender momentálně o problémy nestál.

„Nazdar, Fazolku.“

„Nazdar, Endere.“

Odmrlka.

„Pane,“ napověděl mu tiše Ender.

„Nejsme ve službě.“

„V mé armádě jsme pořád ve službě, Fazolku.“ Ender se protáhl kolem něho.

„Já vím, o co vám jde, Endere, pane, a varuji vás,“ vypískl za ním Fazolkův vysoký hlas.

Ender se pomalu otočil a podíval se na něho. „Ty mě varuješ?“

„Jsem nejlepší voják, kterého máte. Ale doporučuji vám, abyste se ke mně podle toho choval.“

„Nebo co?“

Fazolek se výhružně usmál. „Nebo budu ten nejhorší. Jedno nebo druhé.“

„A co bys chtěl? Lásku a polibky?“ Endera se začínal zmocňovat hněv.

Fazolek si starosti nepřipouštěl. „Chci vlastní četu.“

Ender se k němu vrátil a podíval se mu do očí. „Četu dám těm, kteří mi dokážou, že za něco stojí,“ prohlásil. „Musejí to být dobří vojáci, musejí umět přijímat rozkazy, být schopni myslet samostatně, když jsou pod tlakem, a musejí si umět zachovat respekt. Tak jsem se stal velitelem já. Stejným způsobem se ty můžeš stát velitelem čety. Jasně?“

Fazolek se usmál. „To je fér. *Jestli* to tak doopravdy děláte, budu velitelem čety do měsíce.“

Ender ho popadl za předek uniformy a narazil ho na zeď. „Když řeknu, že to nějak dělám, Fazolku, tak to platí.“

Fazolek se jenom usmál. Ender ho pustil a odešel, ani se neohlédl. Byl si i tak jistý, že Fazolek se za ním pořád dívá a pořád se usmívá, a pořád maličko pohrdavě. V tom by z něho byl dobrý

velitel čtyř. Ender se rozhodl, že si na něho dá pozor.

Kapitán Graff, vysoký sto pětadesát a maličko buclatý, se na židli opřel a pohladil si břicho. Proti němu seděl u jeho stolu poručík Anderson a horlivě ukazoval ty nejdůležitější body v tabulce.

„Tady to máte, kapitáne. Ender už je naučil taktiku, která dostane každého, kdo na ni narazí. Zdvojnásobil jejich rychlost.“

Graff přikývl.

„A znáte výsledky jeho testů. Myslí mu to taky dobře.“

Graff se usmál. „To všechno je pravda, Andersone, je to dobrý student, opravdu slibný.“

Čekali.

Graff si povzdechl. „Co ode mě vlastně chcete?“

„Ender je ten pravý. Musí to být on.“

„Není možné, aby byl připravený včas, poručíku. Proboha, vždyť je mu jedenáct. Co byste chtěl, člověče, zázrak?“

„Chci, aby měl od zítřka bitvu každý den. Chci, aby bitvy, na které ostatní mají rok, absolvoval za měsíc.“

Graff zavrtěl hlavou. „Pak chcete, aby jeho armáda skončila v nemocnici.“

„Ne, pane. Ender je dostává do formy. A my ho potřebujeme.“

„Oprava, poručíku. Potřebujeme někoho. Vy si myslíte, že je to Ender.“

„Tak dobrá, myslím si, že je to Ender. Který z velitelů, když ne on?“

„Já nevím, poručíku.“ Graff si přešel rukama po holé hlavě, na které měl jen trochu chmýří. „Jsou to děti, Andersone. Uvědomujete si to? Vojákům Enderovy armády je devět. To je postavíme proti starším dětem? Měsíc je budeme vystavovat takovému peklu?“

Poručík Anderson se naklonil ještě dál nad Graffův stůl.

„Výsledky Enderových testů, kapitáne!“

„Já jsem ty podělané výsledky jeho testů viděl! Pozoroval jsem ho v bitvě, poslechl jsem si záznamy z jeho výcviku, pozoroval jsem, jak spí, a poslechl jsem si záznamy jeho rozhovorů na chodbách a v koupelnách. Žiju Enderem Wigginem víc, než si vůbec dovedete představit! A navzdory všem argumentům, navzdory všem jeho

evidentním kvalitám, zvažuji jednu věc. Vidím, jak bude Ender vypadat za rok, když bude po vašem. Vidím ho absolutně nepoužitelného, vyčerpaného, na dně, protože se po něm chtělo víc, než může živý člověk vydržet. Ale asi to není dostatečná protiváha, že, pane poručíku, protože jsme ve válce, náš nejtalentovanější člověk je pryč a největší bitvy nás teprve čekají. Proto naplánujte Enderovi bitvu na každý den v tomto týdnu. A potom mi podejte hlášení.“

Anderson vstal a zasalutoval. „Děkuji, pane.“

Byl už skoro u dveří, když na něho Graff zavolal. Anderson se ke kapitánovi otočil.

„Andersone, byl jste poslední dobou venku?“

„Od poslední dovolené před půl rokem ne.“

„Myslel jsem si to. Ne že by na tom záleželo. Ale byl jste někdy v Beamanově parku ve městě? Co? Je to krásný park. Stromy. Tráva. Žádné bitvy, žádné starosti. Víte, co dalšího je v Beamanově parku?“

„Co prosím, pane?“ zeptal se poručík Graff.

„Děti,“ odvětil Graff.

„Samozřejmě, že jsou tam děti,“ kývl Anderson.

„Ale já myslím děti. Kluky a holky, kteří ráno vstanou, když je máma probudí, jdou do školy, a potom odpoledne do Beamanova parku a hrají si. Jsou šťastné, hodně se usmívají, smějí se, baví se. Co?“

„Já vám věřím, že to dělají, pane.“

„To je všechno, co, k tomu můžete říct, Andersone?“

Anderson si odkašlal. „Myslím, že je dobré, když se děti baví, pane. Víím, že jsem to taky dělal, když jsem byl malý. Ale momentálně svět potřebuje vojáky. A toto je způsob, jak je získat.“

Graff přikývl a zavřel oči. „Jistě, máte pravdu, podle statistických důkazů a podle všech důležitých teorií. A ony fungují, sakra, a ten systém je správný, ale to nemění nic na tom, že Ender je starší než já. Není dítě. Není skoro ani osoba.“

„Jestli je to pravda, pane, pak alespoň všichni víme, že Ender umožňuje všem ostatním dětem jeho věku, aby si mohly hrát v parku.“

„Samozřejmě, a Ježíš zemřel, aby zachránil všechny lidi.“ Graff

se na židli narovnal a podíval se na Andersona téměř smutně. „Jenže my jsme ti,“ dodal, „kteří zatloukají hřebíky.“

Ender Wiggin ležel na posteli a zíral do stropu. Nikdy nespal za noc víc než pět hodin – jenže světla zhasla v 22:00 a znovu se rozsvítila až v 6:00. Proto se díval do stropu a přemýšlel.

Měl svou armádu už tři a půl týdne. Armádu Draků. To jméno bylo přidělené a nebylo považováno za šťastné. Jistě, podle tabulek si před nějakými devíti lety vedla armáda Draků docela dobře. Ale v dalších šesti letech to jméno dostávaly horší armády a nakonec, kvůli předsudkům, které se s tím jménem začaly spojovat, armádu Draků zrušili. Až doteď. Ender se usmál. A teď, pomyslel si, teď je armáda Draků překvapí.

Dveře se tiše otevřely. Ender neotočil hlavu. Někdo potichu vešel do místnosti a podle zvuku zavíraných dveří hned zase odešel. Sotva lehké kroky utichly, Ender se na posteli překulil a uviděl, že na podlaze leží bílý proužek papíru. Sáhl dolů a zvedl ho.

„Armáda Draků proti armádě Králíků, Ender Wiggin a Carn Carby, 7:00.“

První bitva. Ender vstal a rychle se oblékl. Spěšně obešel pokoje velitelů čet a řekl jim, aby probudili své hochy. Za pět minut byli všichni na chodbě, rozespálí a loudaví. Ender k nim tiše promluvil.

„V 7:00 máme první bitvu, proti armádě Králíků. Bojoval jsem s nimi už dvakrát, ale teď mají nového velitele. Nikdy jsem o něm neslyšel. Jsou ale ze starší skupiny a já některé jejich triky znám. Teď se proberte. Poklusem, dvojnásobnou rychlostí, a rozcvička v tréninkové místnosti číslo tři.“

Cvičili půldruhé hodiny. Dali si tři hrané bitvy a gymnastické procvičení na chodbě, kde nebyla nulová gravitace. Pak čtvrt hodiny všichni leželi ve vzduchu a dokonale relaxovali ve stavu beztlíže. V 6:50 Ender ukončil odpočinek a vyhnal je na chodbu. Při přesunu je vedl. Znovu běžel a chvílemi vyskočil a dotkl se osvětlovacího panelu na stropě. Všichni chlapci se dotýkali téhož panelu. V 6:58 byli u své brány do bitevní místnosti.

Členové čet C a D se chytili prvních osmi držadel na stropě chodby. Čety A, B a E se přikrčily k podlaze. Ender se zahákl

nohama za dva držáky uprostřed stropu, aby nikomu nepřekážel.

„Kde je nepřátelská brána?“ sykl.

„Dole,“ odpověděli šepem a zasmáli se.

„Zapnout pistole.“ Krabičky v jejich rukou se zeleně rozzářily. Čekali ještě několik sekund. Potom šedá stěna před nimi zmizela a jim se otevřel pohled do bitevní místnosti.

Ender ji okamžitě zhodnotil. Otevřená mřížka známá z většiny počátečních her, jako prolézačka v parku. V mřížce bylo rozmístěno sedm nebo osm krabic. Říkali jim *hvězdy*. Bylo jich dost a v dostatečně předsunutém postavení, aby stálo za to je získat. Ender to v mžiku rozhodl a sykl: „Rozdělte se k nejbližším hvězdám. Ěčko zůstane!“

Čtyři skupiny v rozích proletěly silovým polem v průchodu a vpadly do bitevní místnosti. Ještě než se nepřítel vůbec objevil v protilehlé bráně, Enderova armáda se stačila rozptýlit od brány k nejbližším hvězdám.

Pak nepřátelští vojáci prošli dveřmi. Ender z jejich postoje hned poznal, že byli v jiné gravitaci a nevěděli dost, aby se z ní rychle přeorientovali. Prošli vestoje a celé tělo tak měli odkryté a nechráněné.

„Do nich, Ěčko!“ sykl Ender. Sám vyskočil ze dveří koleny napřed a střílel z pistole, kterou měl mezi nohama. Zatímco Enderova skupina letěla napříč místností, zbytek armády Draků je kryl palbou, takže když skupina E dosáhla předních pozic, pouze jeden chlapec byl zmrazený úplně. Všichni sice ztratili možnost používat nohy, ale to je nijak neomezovalo. Pak nastala krátká pauza, jak Ender a jeho protivník, Carn Carby, hodnotili své pozice. Kromě ztrát, které armáda Draků utrpěla u brány, bylo vyřazených jen málo a obě armády zůstaly téměř v plné síle. Jenže Carn nebyl originální stratég – rozdělil síly do čtyř rohů, což by dokázal vymyslet každý pětiletý kluk z přípravky vedené učiteli. A Ender věděl, jak si s tímto postavením poradit.

Nahlas křikl:

„Ěčko kryje, Áčko a Céčko dolů, Běčko a Děčko šikmo kolem východní stěny.“

Kryty četou E, čty B a D odskočily od svých hvězd, čty A a C,

nadále nekryté, opustily své hvězdy a klouzavě slétly k blízké stěně. Dolétly k ní společně a společně se od ní také odrazily schylmo. Dalších několik minut armáda Draků po čtyřčlenných družstvech čistila tmavé kouty bitevní místnosti a naháněla nepřátele do středu, kde se jejich těla, zmrazená v neskutečných pozicích, navzájem srážela. Potom Ender vzal své tři chlapce k nepřátelské bráně a tím, že se přilba armády Draků dotkla v každém rohu, obrátil její jednosměrné pole. Nakonec shromáždil svou armádu do vertikálních zástupů nedaleko chumlu zmrazených vojáků armády Králíků.

Pouze tři z armády Draků byli znehybnělí. Jejich vítězství – o 38 vojáků – bylo až komicky vysoké a Ender se rozesmál. Armáda Draků se k němu přidala a smála se dlouho a nahlas. Smáli se i ve chvíli, kdy branou učitelů na jižním konci bitevní místnosti prošli poručík Anderson a poručík Morris.

Poručík Anderson se tvářil velice škrobeně a vážně. Ale Ender si všiml, jak mrkl, když k němu napřáhl ruku a nabídl mu toporné, formální blahopřání, jehož se podle zažitého rituálu dostávalo vítězi hry.

Morris našel Carna Carbyho a rozmrazil ho. Třináctiletý hoch pak nastoupil před Endera, který se bez jakékoli škodolibosti zasmál a podal ruku. Carn ji graciézně vzal a sklonil se k ní. Jinak by ho znovu čekalo zmrazení.

Poručík Anderson armádu Draků propustil. Mlčky opustili bitevní místnost nepřátelskou branou – to byla rovněž součást rituálu. Na severní straně čtvercového průchodu blikalo světlo, které ukazovalo směr gravitace na chodbě. Ender, který své vojáky vedl, tomu přizpůsobil svou orientaci a přešel silovým polem do gravitace po nohách. Jeho armáda ho svižným poklusem následovala zpět do tréninkové místnosti. Když tam přišli, seřadili se do družstev.

Ender visel ve vzduchu a prohlížel si je.

„Dobrá první bitva,“ prohodil. Byla to dostatečná záminka pro jasot, který Ender vzápětí utišil. „Armáda Draků si proti armádě Králíků vedla dobře. Ale nepřítel nebude vždycky tak špatný. A kdyby to byla dobrá armáda, dali by nám co proto. I tak bychom vyhráli, ale dostali bychom co proto. Nejdřív čtyři B a D. Váš odskok od hvězd byl moc pomalý. Kdyby armáda Králíků uměla mířit

pistolí, všichni byste byli zmrazení jak šutr, ještě než by se Áčko a Céčko dostaly ke stěně.“

Cvičili po celý zbytek dne.

Tu noc šel Ender poprvé do velitelské jídelny. Nikdo tam nesměl, dokud nevyhrál alespoň jednu bitvu, a Ender byl nejmladší velitel, kterému se to kdy povedlo. Když vešel, nenastal žádný velký rozruch. Ale když si někteří chlapci všimli draka na jeho náprsní kapse, začali na něho nepokrytě zírat, a když dostal tácek a sedl si k volnému stolu, v celé místnosti bylo ticho a ostatní velitelé se po něm dívali. Ender, který byl silně nesvůj, přemýšlel, jak je možné, že to všichni vědí a proč se všichni tváří tak nepřátelsky.

Potom se podíval na dveře, jimiž právě vešel. Přes celou stěnu se táhla obrovská výsledková tabule. Ukazovala záznam výher a porážek velitelů všech armád; bitvy z příslušného dne svítily červeně. Byly jen čtyři. Ostatní tři vítězové měli namále – nejlepší z nich měl na konci hry pouze dva muže plně bojeschopné a jedenáct pohyblivých. Skóre armády Draků s osmatřiceti pohyblivými bylo až trapně lepší.

Ostatní nové velitele přivítal ve velitelské jídelně aplaus a gratulace. Ostatní noví velitelé nevyhráli v poměru osmatřicet ku nule.

Ender si našel na výsledkové tabuli armádu Draků. Překvapilo ho, že Carn Carby měl aktuální skóre osm vítězství a tři porážky. To byl tak dobrý? Nebo jenom bojoval proti horším armádám? Ať to bylo jakkoli, Carn měl ve sloupcích pohyblivých a plně bojeschopných pořád nuly. Ender odtrhl od tabule pohled s širokým úsměvem na tváři. Nikdo jiný se na něho neusmál a on pochopil, že z něho mají strach. To znamenalo, že ho budou nenávidět. Také to znamenalo, že každý, kdo bude nastupovat do bitvy proti armádě Draků, bude ustrašený, navztekaný a méně schopný. Ender zkusil vyhledat mezi ostatními Carna Carbyho. Našel ho nedaleko. Díval se na něho tak dlouho, až jeden z ostatních hochů do velitele Králíků šťouchl a ukázal na Endera. Ender se znovu usmál a zamával. Carby zrudl. Ender se spokojeně naklonil nad své jídlo a začal jíst.

Do konce týdne vybojovali Draci sedm bitev za sedm dní. Měli

skóre sedm vítězství a nula porážek. Ender neměl v žádné bitvě zmrazených víc než pět chlapců. Ostatní velitelé ho již nemohli ignorovat. Několik jich sedělo s ním a tiše se bavilo o strategiích, které Enderovi protivníci použili. Jiné, mnohem větší skupiny se vytvořily kolem velitelů, které Ender porazil, a snažily se přijít na to, jak to udělal.

Uprostřed jídla se otevřely učitelské dveře a skupinky zmlkly, protože do místnosti vstoupil poručík Anderson a rozhlédl se po přítomných. Když našel Endera, došel přes místnost k němu a něco mu pošeptal do ucha. Ender přikývl, dopil sklenici vody a odešel s ním. Na odchodu Anderson strčil jednomu ze starších chlapců proužek papíru. Poté, co Anderson a Ender odešli, jídelna se rozbouřila hovorem.

Anderson vedl Endera chodbami, ve kterých nikdy předtím nebyl. Nezářily modře jako chodby vojáků. Většinou byly obložené dřevem a na podlaze měly koberce. Dveře byly dřevěné, se jmenovkami. Na té, u níž zastavili, bylo napsáno: kapitán Graff, ředitel. Anderson tiše zaklepal a tichý hlas jej vyzval: „Dál.“

Vešli dovnitř. Kapitán Graff seděl za stolem s rukama založenýma na svém velkém břichu. Přikývl a Anderson se posadil. Ender si také sedl. Graff si odkašlal a promluvil.

„Od tvé první bitvy uplynulo sedm dní, Endere.“

Ender na to neřekl nic.

„Vyhrál jsi sedm bitev, každý den jednu.“

Ender přikývl.

„Taky skóre byla neobvykle vysoká.“

Ender zamrkal.

„Proč.“

Ender se podíval na Andersona a potom promluvil na kapitána za stolem. „Dva nové taktické prvky, pane. Nohy ohnuté jako štít, takže zásah vojáka úplně neznehyní. Odrazy schylmo od stěn. Skvělá strategie, jak ji učil poručík Anderson: hleďte si míst, ne prostorů. Pět čt po osmi místo čtyř po deseti. Neschopní protivníci. Výborní velitelé čt, dobří vojáci.“

V pohledu, který Graff Enderovi věnoval, nebyl žádný výraz. Na co čeká, přemýšlel Ender. Nakonec promluvil poručík Anderson.

„Endere, v jakém stavu je tvoje armáda?“

Chtějí, abych požádal o úlevu? Ani náhodou, rozhodl se. „Trochu unavení, ale ve špičkové formě. Morálka vysoká, učí serychle. Nemůžou se dočkat další bitvy.“

Anderson pohlédl na Graffa. Graff zlehka pokrčil rameny a otočil se k Enderovi.

„Chceš se na něco zeptat?“

Ender volně položil ruce do klína. „Kdy nás postavíte proti dobré armádě?“

Místností se rozlehl Graffův smích. Když utichl, Graff podal Enderovi kousek papíru. „Ted’“, řekl kapitán a Ender si lístek přečetl. „Armáda Draků proti armádě Leopardů, Ender Wiggin a Pol Slattery, 20:00.“

Ender zvedl oči ke kapitánu Graffovi. „To je za deset minut, pane.“

Graff se usmál. „Tak to bys sebou měl hodit, chlapče.“

Ender si na odchodu uvědomil, že Pol Slattery byl chlapec, který dostal rozkazy, když on sám odcházel z jídelny.

O pět minut později byl u své armády. Tři velitelé čet byli už svlečení a leželi nazí na postelích. Všechny je poslal na chodbu, aby dali dohromady své čety a sami si vzali overaly. Když byli všichni jeho hoši shromáždění na chodbě, Ender na ně promluvil, třebaže většina se teprve oblékala.

„Je to na poslední chvíli a nemáme čas. Než se dostaneme ke dveřím, nepřátelé už budou rozmístěni za naší bránou. Budou na nás číhat. Neslyšel jsem, že by se něco takového už někdy stalo. Proto nebudeme ze dveří spěchat. Čety A a B, nechte si opasky povolené a předejte svoje pistole velitelům a zástupcům ostatních čet.“

Jeho vojáci to nechápali, ale poslechli. To už byli oblečení všichni a Ender je poklusem vedl k bráně. Když k ní dorazili, silové pole již bylo v jednosměrném režimu a někteří jeho vojáci lapali po dechu. Měli už ten den za sebou jednu bitvu a normální výcvik. Byli unavení.

Ender se u vchodu zastavil a podíval se na rozmístění nepřátelských vojáků. Někteří byli seskupení něco přes pět metrů od brány. Uvnitř nebyla žádná mřížka, žádné hvězdy. Velký prázdný

prostor. Kde byla většina nepřátelských vojáků? Mělo jich být o třicet víc.

„Jsou přitisknutí k téhle stěně,“ pochopil Ender, „kde je nevidíme.“

Nechal členy čety A a B kleknout s rukama na bocích. Potom je zmrazil, takže jejich těla zcela znehybněla.

„Vy jste štíty,“ vysvětlil Ender a řekl chlapcům z Céčka a Déčka, aby jim klekli na nohy a zahákli se oběma rukama pod opasky zmrazených chlapců. Každý chlapec měl dvě pistole. Potom Ender spolu se členy čety E brali dvojice, vždy po třech, a prohazovali je dveřmi.

Nepřátelé samozřejmě ihned zahájili palbu. Ale většinou trefili chlapce, kteří již byli zmrazení. V několika okamžicích propukla v bitevní místnosti vřava. Všichni vojáci armády Leopardů, kteří se buď tiskli ke stěně, nebo se bez ochrany vznášeli uprostřed bitevní místnosti, představovali snadné cíle a Enderovi vojáci, každý vyzbrojený dvěma pistolemi, je hravě likvidovali. Pol Slattery zareagoval pohotově a vydal svým vojákům rozkaz, aby se odrazili od stěny. I tak to ale přišlo pozdě – pohnout se jich dokázalo jen několik, a ti, kterým se to podařilo, byli zmrazeni dřív, než dolétli do čtvrtiny bitevní místnosti.

Když bylo po bitvě, Draci měli jenom dvanáct plně bojeschopných, což byl zatím jejich nejhorší výsledek. Ale Ender byl spokojený. A když se mu Pol Slattery rituálně vzdával, porušil zvyklosti tím, že si s ním potřásl rukou a zeptal se: „Proč vám trvalo tak dlouho, než jste vyšli z brány?“

Ender zalétl pohledem k Andersonovi, který se vznášel nedaleko. „Dostal jsem rozkazy pozdě,“ řekl. „Byla to léčka.“

Slattery se zazubil a znovu stiskl Enderovi ruku.

„Dobrá hra.“

Ender se tentokrát na Andersona neusmál. Věděl, že hry teď budou připravené tak, aby byl v nevýhodě a měl ještě menší šanci vyhrát. Nelíbilo se mu to.

Bylo 21:50, skoro doba, kdy se zhasíná, když Ender zaklepal na dveře ložnice, kterou obýval Fazolek se třemi dalšími vojáky. Jeden

z nich otevřel dveře, pak ustoupil a podržel je dokořán. Ender chvíli stál a pak se zeptal, jestli může dál. Jasně, odpověděli, jasně, pojď dál. Došel k horní palandě, kde Fazolek odložil knihu, opřel se o loket a zadíval se na Endera.

„Fazolku, měl bys pro mě dvacet minut?“

„Za chvíli zhasnou,“ poznamenal Fazolek.

„U mě v pokoji,“ odvětil Ender. „Vezmu to na sebe, kdyby něco.“

Fazolek se posadil a sklouzl z postele. Společně s Enderem tiše odešli chodbou do Enderova pokoje. Ender vešel první a Fazolek za ním zavřel dveře.

„Sedni si,“ vyzval ho Ender. Oba si sedli na kraj postele a podívali se na sebe.

„Vzpomínáš si na náš rozhovor před čtyřmi týdny? Když jsi mi řekl, abych tě udělal velitelem čtyř?“

„Jo.“

„Od té doby jsem jmenoval pět velitelů čet, že? A žádným z nich jsi nebyl ty.“

Fazolek se na něho díval s klidným výrazem.

„Udělal jsem dobře?“ zeptal se Ender.

„Ano, pane,“ odpověděl Fazolek.

Ender přikývl. „Jak sis v těch bitvách vedl?“

Fazolek naklonil hlavu na stranu. „Nikdy jsem nebyl vyřazen z boje, pane, a sám jsem vyřadil čtyřicet tři nepřátele. Rozkazy jsem plnil rychle, při úklidu jsem velel družstvu a nikdy jsem neztratil jediného vojáka.“

„Pak to pochopíš.“ Ender se odmlčel, potom se rozhodl říct nejdřív něco jiného.

„Dobře víš, že tebe udělali vojákem brzo, Fazolku, o dobrého půl roku dřív, než měli. Mě taky, a velitelem mě udělali o šest měsíců dřív. Teď mě posílají do bitev, přestože jsem měl na výcvik své armády jenom tři týdny. Naplánovali mi osm bitev za sedm dní. Mám už za sebou víc bitev než chlapci, ze kterých udělali velitele před čtyřmi měsíci. Vyhrál jsem víc bitev než mnozí, kteří byli veliteli rok. A pak dnešní večer. Víš, co se stalo.“

Fazolek přikývl. „Řekli ti to pozdě.“

„Nevím, o co učitelům jde. Ale moje armáda začíná být unavená, já začínám být unavený, a oni mění pravidla hry. Víš, Fazolku, díval jsem se do starých tabulek. Za celou historii hry nikdo nezničil tolik nepřátel a nikomu nezbylo tolik vlastních vojáků. Jsem výjimečný – a oni se mnou výjimečně zacházejí.“

Fazolek se usmál. „Jsi nejlepší, Endere.“

Ender potřásl hlavou. „Možná. Ale není náhoda, že jsem dostal takové vojáky, jaké jsem dostal. Můj nejhorší voják by mohl být v jiné armádě velitelem čtyř. Dláždili mi cestičku – ale teď mi házejí klacky pod nohy. Nevím proč. Ale vím, že na to musím být připravený. Potřebuju, abys mi pomohl.“

„Proč já?“

„Protože v armádě Draků se sice najde několik lepších vojáků, než jsi ty – moc ne, ale několik – jenže nikomu to nemyslí líp a rychleji než tobě.“ Fazolek na to neřekl nic. Oba věděli, že je to pravda.

Ender pokračoval: „Potřebuju být připravený, ale nemůžu přeškolit celou armádu. Proto uberu z každé čtyř jednoho, včetně tebe. Se čtyřmi dalšími vytvoříte speciální četů pod mým velením. A ty se naučíš dělat pár nových věcí. Většinu času budete v pravidelných četách, jako jste teď. Do té doby, než vás budu potřebovat. Rozumíš?“

Fazolek se usmál a přikývl. „Dobrý, fajn, můžu si je vybrat sám?“

„Jednoho z každé čtyř kromě tvé a nesmíš si vzít žádného velitele čtyř.“

„Co od nás chceš?“

„Já nevím, Fazolku. Nevím, co na nás nachystají. Co bys dělal, kdyby nám najednou přestaly fungovat zmrazovací pistole a nepřátelům fungovaly dál? Co bys dělal, kdybychom proti sobě měli dvě armády najednou? Jediné, co vím je, že může být hra, ve které nám o skóre vůbec nepůjde. Ve které jednoduše zamíříme k nepřátelské bráně. Chci, abys byl připravený to udělat, když k tomu vydám pokyn. Rozumíš? Vezmi si je stranou na dvě hodiny denně při pravidelném výcviku. Potom budeme ty, já a tvoji vojáci makat v noci po večeri.“

„Unavíme se.“

„Mám pocit, že nevíme, co je to únava.“ Ender vzal Fazolka za ruku a stiskl ji. „Přestože je to zmanipulované proti nám. My to vyhrájeme.“

Fazolek mlčky opustil pokoj a tiše odešel chodbou.

Draci už nebyli jedinou armádou, která cvičila přesčas. Ostatní velitelé konečně pochopili, že mají co dohánět. Od časného rána do večerky se vojáci po celém Výcvikovém a velitelském středisku, žádný starší čtrnácti let, učili odrážet od stěn schylmo a používat se navzájem jako štíty.

Jenže zatímco jiní velitelé se učili postupy, které Ender použil, aby je porazil, Ender s Fazolkem hledali řešení problémů, které se ještě nikdy nevyskytly.

Každodenní bitvy sváděli pořád, ale nějaký čas byly normální, s mřížkami, hvězdami a proskakováním bránou. A po bitvách se Ender, Fazolek a čtyři další vojáci oddělovali od hlavní skupiny a nacvičovali neobvyklé manévry. Útoky bez zmrazovacích pistolí, používání nohou k fyzickému odzbrojení a dezorientaci nepřítele. Použití čtyř zmrazených vojáků k přesměrování nepřátelské brány za necelé dvě sekundy. A jednoho dne si Fazolek přinesl do tréninkové místnosti třicetimetrou šňůru.

„Na co to máš?“

„Zatím nevím.“ Fazolek bezmyšlenkovitě roztočil jeden konec šňůry. Nebyla silnější než tři milimetry, ale unesla by deset dospělých.

„Kdes to sehnal?“

„Z proviantního střediska. Ptali se, na co to mám. Řekl jsem, že se chci procvičit ve vázání uzlů.“

Fazolek udělal na jednom konci provazu smyčku a navlékl si ji přes ramena.

„Hej, vy dva, chyt'te se tady stěny. Nepouštějte ten provaz. Nechte mu vůli nějakých patnáct metrů.“ Vojáci poslechli. Fazolek od nich odstoupil tři čtyři metry podél stěny. Když si byl jistý, že jsou připravení, odrazil se prudce od stěny a patnáct metrů od ní odlétal rovně. Potom se provaz napnul. Byl tak tenký, že ho

prakticky nebylo vidět, ale zároveň dost silný, aby Fazolek změnil směr letu skoro v pravém úhlu. Stalo se to tak nečekaně, že opsal dokonalý oblouk a tvrdě narazil do stěny, než většina ostatních vojáků pochopila, co se děje. Fazolek se bezchybně odrazil a rychle odlpl zpátky k místu, kde na něho čekal Ender s ostatními.

Mnozí vojáci z pěti pravidelných čet si provazu nevšimli a dožadovali se vysvětlení, jak to udělal. V nulce se přece nedal směr měnit tak prudce. Fazolek se jenom smál.

„Počkejte, až bude zase hra bez mřížky! Nebudou vůbec schopni pochopit, jak to projeli.“

A tak se i stalo. Další hra přišla už za dvě hodiny, ale Fazolek a dva další vojáci se za tu dobu naučili docela dobře mířit a střilet, když létali absurdní rychlostí na konci provazu. Doručili jim proužek papíru a Draci odklusali k bráně, aby se utkali s armádou Gryfů. Fazolek provaz úplně smotal.

Když se brána otevřela, neviděli nic než velkou hnědou hvězdu, která byla jen pět metrů daleko a dokonale bránila ve výhledu na nepřátelskou bránu.

Ender na nic nečekal. „Fazolku, odmotej si patnáct metrů provazu a obleť tu hvězdu.“ Fazolek a jeho čtyři vojáci se spustili bránou do místnosti a chvíli nato Fazolek vystartoval šikmo od hvězdy. Provaz se napjal a Fazolek se rozletěl. Jak provaz postupně zastavovaly hrany hvězdy, poloměr jeho oblouku se zmenšoval a rychlost narůstala, až narazil do stěny jen kousek od brány. Měl co dělat, aby odraz zvládl a dostal se za hvězdu. Okamžitě však začal mávat rukama a nohama, aby ti, kteří čekali uvnitř, poznali, že ho nepřítel nikde nezmrazil.

Ender prošel bránou a Fazolek mu rychle popsal, jak jsou Gryfové rozmístěni. „Mají dva čtverce z hvězd na všechny strany od brány. Všichni jejich vojáci se kryjí a nedají se zasáhnout, dokud nebudeme až u dolní stěny. I s pomocí štítů bychom se tam dostali s polovinou vojáků a neměli bychom naději.“

„Jsou v pohybu?“ zeptal se Ender.

„A potřebuji to?“

„Já bych to udělal.“ Ender se krátce zamyslel. „Je to oříšek. Zaměříme se na bránu, Fazolku.“

Gryfové na ně začali pokřikovat.

„Hej, je tam někdo?“

„Vstávejte, je válka!“

„My chceme taky na piknik!“

Pokřikovali i ve chvíli, kdy se Enderova armáda vynořila zpoza své hvězdy se štítem ze čtrnácti zmrazených vojáků. William Bee, velitel armády Gryfů, trpělivě čekal, až se stěna přiblíží. Jeho muži vyčkávali na okrajích svých hvězd na okamžik, kdy se ukáže to, co se za stěnou skrývá. Ve vzdálenosti nějakých deseti metrů stěna nenadále explodovala, jak ji vojáci za ní odstrčili k severu. Hybnost je unášela dvojnásobnou rychlostí na jih. Ve stejném okamžiku vyrazil zpoza své hvězdy na opačném konci místnosti zbytek armády Draků a zahájil překotnou palbu. William Bee se samozřejmě zapojil do boje hned, ale mnohem víc ho zajímalo, co zůstalo, když štít zmizel. Formace čtyř zmrazených Draků letěla hlavou napřed směrem k bráně armády Gryfů. Pohromadě je držel další zmrazený voják, který byl rukama a nohama zaháknutý za jejich opasky. Šestý voják mu visel na pase a táhl se za ním jako ocas draka. Armáda Gryfů v bitvě snadno vítězila a William Bee se soustředil na formaci blížící se k bráně. Voják, který vlál vzadu, se najednou pohnul – nebyl vůbec zmrazený! A přestože to William Bee okamžitě napravil, bylo již pozdě. Formace doplula k bráně armády Gryfů a současně se dotkla přilbami ve všech čtyřech rozích. Ozval se bzučák, brána se přesměrovala a zmrazené vojáky uprostřed pronesla setrvačnost na druhou stranu brány. Všechny pistole přestaly fungovat a hra skončila.

Učitelská brána se otevřela a do místnosti vstoupil poručík Anderson. Když byl uprostřed bitevní místnosti, zastavil se mírným pohybem rukou. „Endere,“ zvolal a porušil tím protokol. Jeden ze zmrazených Draků nedaleko jižní stěny se pokusil odpovědět, ale ústa měl zavřená oblekem. Anderson k němu doplul a rozmrazil ho.

Ender se usmíval.

„Zase jsem vás porazil, pane.“

Anderson úsměv neopětoval. „To je nesmysl, Endere,“ řekl tiše. „Bojoval jste s Williamem Beem z armády Gryfů.“

Ender povytáhl obočí.

„Po tomto manévru,“ pokračoval Anderson, „se pravidla mění tak, že je třeba nejdřív zneškodnit všechny vojáky nepřítele a teprve potom je možné přesměrovat bránu.“

„To nevadí,“ odvětil Ender. „Stejně to mohlo fungovat jenom jednou.“ Anderson přikývl. Už se otáčel, když Ender dodal: „Nebude taky nové pravidlo o tom, že armády dostanou na začátku rovné výchozí pozice?“

Anderson se otočil zpátky. „Když jsi v jedné té pozici ty, těžko je můžeš označit za rovné, ať jsou jakékoli.“

William Bee pozorně spočítal vojáky a nechápal, jak mohl u všech všudy prohrát, když z jeho vojáků nebyl zmrazený žádný a Ender měl pouhé čtyři vojáky, kteří byli jenom pohybliví.

Když tu noc Ender přišel do velitelské jídelny, přivítal ho aplaus a jásot a kolem jeho stolu se mačkali uctiví velitelé, často o dva nebo tři roky starší než on. Choval se přátelsky, ale i při jídle přemýšlel o tom, co mu učitelé provedou v příští bitvě. Nemusel si dělat starosti. V dalších dvou bitvách snadno zvítězil a potom už bitevní místnost nikdy neviděl.

Bylo 21:00 a Endera trochu popudilo, když uslyšel, že mu někdo klepe na dveře. Vojáci z jeho armády byli vyčerpaní a on jim nařídil, aby po 20:30 všichni byli v postelích. Poslední dva dny přinesly běžné bitvy a Ender ráno očekával nejhorší.

Byl to Fazolek. Rozpačitě vešel a zasalutoval.

Ender odpověděl na pozdrav a utrl se na něho: „Fazolku, řekl jsem, že všichni mají být v posteli.“

Fazolek přikývl, ale neodešel. Ender uvažoval, že by mu to dal rozkazem. Ale když se na něho podíval, poprvé po několika týdnech si uvědomil, jak je Fazolek mladý. Před týdnem mu bylo osm a pořád byl malý a – ne, blesklo Enderovi hlavou, mladý nebyl. Nikdo nebyl mladý. Fazolek již prošel bojem a v situaci, kdy na něm závisel osud celé armády, obstál a zvítězil. A přestože byl malý, Ender už se na něho nedokázal dívat jako na mladého.

Ender pokrčil rameny. Fazolek k němu došel a sedl si na kraj postele. Mladší chlapec se chvíli díval na ruce. Nakonec Enderovi došla trpělivost a zeptal se: „Tak co se děje?“

„Převeleli mě. Před několika minutami jsem dostal rozkazy.“

Ender na okamžik zavřel oči. „Věděl jsem, že přijdou s něčím novým. Teď berou. Kam jdeš?“

„Ke Králíkům.“

„Jak ti můžou nechat velet takového pitomce, jako je Carn Carby?“

„Carna dnes vyřadili. Odchází k Zabezpečovacímu sboru.“

Ender zvedl oči. „A kdo tedy velí Králíkům?“

Fazolek bezmocně rozpřáhl ruce.

„Já.“

Ender přikývl a pak se usmál. „No jasně. Koneckonců jsi jenom o čtyři roky mladší, než je obvyklý věk pro velitele.“

„To není legrace,“ řekl Fazolek. „Nechápu, co se tady děje. Nejdřív všechny ty změny ve hře. A teď tohle. Navíc nejsem jediný, koho převeleli, Endere. Taky Rena, Pedera, Briana, Winse a Youngera. Ze všech jsou teď velitelé.“

Ender rozčileně vstal a došel ke zdi. „Všechny velitele čet, které mám!“ vybuchl a obrátil se tváří k Fazolkovi. „Jestli chtějí mou armádu rozvrátit, proč mě vůbec dělali velitelem?“

Fazolek zavrtěl hlavou. „Já nevím. Jsi nejlepší, Endere. Nikdo nikdy nedokázal to co ty. Devatenáct bitev v patnácti dnech a všechny jsi je vyhrál, ať ti prováděli cokoliv.“

„A teď jsou z tebe a ostatních velitelé. Znáš všechny moje triky, vycvičil jsem tě. Kým tě mám nahradit? Šoupnou mi sedm bažantů?“

„Je to bordel, Endere, ale ty víš, že kdyby ti přidělili pět zmračených trpaslíků a vyzbrojili tě rolí záchodového papíru, stejně bys vyhrál.“

Oba se zasmáli a pak si všimli, že dveře jsou otevřené.

Do pokoje vešel poručík Anderson. Hned za ním vstoupil kapitán Graff.

„Endere Wiggine,“ řekl Graff. Ruce si držel na břicho.

„Ano, pane,“ odpověděl Ender.

„Rozkazy.“

Anderson mu podal proužek papíru. Ender si jej rychle přečetl.

Potom jej zmačkal, ale pořád hleděl do vzduchu v místech, kde předtím papír byl. Po několika minutách se zeptal: „Můžu to oznámit

své armádě?“

„Dozví se to,“ odvětil Graff. „Bude lepší, když už s nimi po obdržení rozkazu nebudete mluvit. Ulehčí to situaci.“

„Jim nebo vám?“ zeptal se Ender. Nečekal na odpověď. Rychle se obrátil k Fazolkovi, na chvíli ho vzal za ruku a pak zamířil ke dveřím.

„Počkej,“ ozval se Fazolek. „Kam jdeš? Do taktické školy nebo k týlovému zabezpečení?“

„Do Velitelské školy,“ odpověděl Ender. V dalším okamžiku už byl pryč. Anderson zavřel dveře.

Tak do Velitelské školy, pomyslel si Fazolek. Do velitelské školy chodili jenom ti, kteří absolvovali tři roky v taktické. Jenže do taktické taky chodili jenom ti, kteří strávili v Bitevní škole přinejmenším pět let. Ender jenom tři.

Systém se hroutil. To je jasná věc, pomyslel si Fazolek. Buď někdo nahoře začínal šilet, nebo se něco dělo s válkou – skutečnou válkou, tou, pro kterou se cvičili. Proč jinak by rozbili systém výcviku a povýšili někoho – byť tak dobrého, jako byl Ender – rovnou do Velitelské školy? Proč jinak by takovému zelenáči, jako byl Fazolek, svěřili velení armády?

Fazolkovi se to dlouho honilo hlavou. Nakonec si lehl na Enderovu postel a uvědomil si, že už Endera nejspíš nikdy neuvidí. Z nějakého důvodu se mu chtělo plakat. Ale samozřejmě to neudělal. V přípravkách ho naučili, jak se takové emoce potlačují. Vzpomněl si, jak by se rozčílil jeho první učitel z doby, kdy mu byly tři roky, kdyby viděl, jak se mu chvěje ret a oči má plné slz.

Fazolek si opakoval postup, kterým se uklidňoval, až mu přestalo být do pláče. Potom se ho pomalu zmocnil spánek. Ruku měl blízko úst. Ležela váhavě na jeho polštáři, jako by se Fazolek nemohl rozhodnout, jestli si má kousat nehty nebo cumlat konečky prstů. Čelo měl zbrázděné vráskami. Dýchal rychle a lehce. Byl voják, a kdyby se ho někdo zeptal, čím chce být, až vyroste, nechápal by, jak to myslí.

Je válka, říkali, a používali to jako dostatečnou výmluvu pro všechen spěch na světě. Říkali to jako heslo a ukazovali malou

kartičku u každé pokladny, celní kontroly a kontrolního stanoviště. Vždycky je to dostalo do čela fronty.

Ender Wiggina přesouvali z místa na místo tak rychle, že ani neměl čas si něco prohlédnout. Ale poprvé uviděl stromy. Viděl muže, kteří na sobě neměli uniformu. Viděl ženy. Viděl zvláštní zvířata, která nemluvila, ale poslušně chodila za ženami a malými dětmi. Viděl kufry a dopravní pásy a cedule se slovy, o kterých nikdy neslyšel. Byl by se někoho zeptal, co ta slova znamenají, nebýt toho, že ho účel a autorita obklopovaly v osobách čtyř velmi vysokých důstojníků, kteří nemluvili mezi sebou a ani jednou nepromluvili na něho.

Ender Wiggin byl cizincem ve světě, pro jehož záchranu se cvičil. Nepamatoval si, že by se někdy předtím dostal z Bitevní školy ven. Jeho nejstarší vzpomínky zahrnovaly dětské války pod dohledem učitele a jídla s ostatními chlapci v šedozelených uniformách ozbrojených sil jeho světa. Nevěděl, že šedá reprezentuje oblohu a zelená rozlehlé lesy jeho planety. Všechno, co o světě věděl, pocházelo z mlhavých zmínek o tom, co je „venku“.

A dřív, než se stačil v tom zvláštním světě, který viděl poprvé, trochu vyznat, zavřeli ho znovu do vojenské ulity, kde už nikdo nemusel říkat, že je válka, protože uvnitř vojenské ulity na to nikdo nezapomínal na jedinou chvíli jediného dne.

Posadili ho do kosmické lodi a vynesli ho na obrovský umělý satelit, který kroužil kolem planety.

Tato kosmická stanice se jmenovala Velitelská škola. Byla v ní hláska.

V první den se Ender dozvěděl o hlásce a o tom, co znamená pro vedení boje. Znamenala, že i když lodě, které se účastnily dnešních bitev, byly vypuštěny před sto lety, veleli jim dnešní lidé, kteří využívali hlásku k odesílání zpráv počítačům a hrstce lidí na každé lodi. Hláska vysílala slova v okamžiku, kdy byla vyřčena, rozkazy v okamžiku, kdy byly vydány. Bitevní plány v okamžiku, kdy byla bitva vedena. Světlo bylo proti tomu chodec.

Dva měsíce se Ender Wiggin nesetkal s žádnou osobou. Ti, kteří k němu chodili, neměli jméno. Naučili ho, co věděli, a přenechali ho jiným učitelům. Na to, aby se mu stýskalo po kamarádech z Bitevní

školy, neměl čas. Jediné, na co měl čas, bylo naučit se ovládat simulátor, který kolem něho promítal bitevní situace, jako by byl v kosmické lodi uprostřed bitvy. Jak ovládat virtuální lodě ve virtuálních bitvách manipulací s klávesami simulátoru a mluvením do hlásky. Jak okamžitě poznat každou nepřátelskou loď a zbraně, jimiž je vybavena, podle obrazce, který simulátor ukazuje. Jak přenést všechno, co se naučil při bitvách v nulové gravitaci v Bitevní škole, do bitev kosmických lodí ve Velitelské škole.

Předtím si myslel, že hru berou vážně. Tady ho honili na každém kroku, rozčilovali se a nesmyslně se trápili pokaždé, když něco zapomněl nebo udělal chybu. On ale pracoval jako vždycky a také se učil jako vždycky. Používal simulátor tak, jako by byl součástí jeho těla. Potom se přestali trápit a dali mu učitele.

Mazer Rackham seděl na zkřížených nohách na podlaze, když se Ender probudil. Ender vstal, osprchoval se a oblékl se. Muž neřekl nic a ani Ender se ho neobtěžoval na nic zeptat. Už dávno věděl, že když se děje něco neobvyklého, často získá víc informací a rychleji čekáním než vyptáváním.

Mazer nepromluvil ani ve chvíli, kdy byl Ender hotov a zamířil ke dveřím, aby z pokoje odešel. Dveře se neotevřely. Ender se otočil k muži sedícímu na podlaze. Bylo mu nejmíň čtyřicet, což z něho dělalo nejstaršího člověka, jakého kdy Ender viděl zblízka. Jednodenní strniště černobílých vousů barvilo jeho obličej do šeda jen nepatrně míň než krátce střižené vlasy zbytek hlavy. Obličej měl lehce povadlý a kolem očí vrásky. Hleděl na Endera bez jakéhokoli zájmu.

Ender se znovu obrátil ke dveřím a ještě jednou je zkusil otevřít.

Nakonec to vzdal. „Tak dobrá,“ optal se. „Proč jsou ty dveře zamčené?“

Mazer se na něho dál díval prázdným pohledem.

Ender začínal ztrácet trpělivost. „Přijdu pozdě. Jestli tam mám přijít později, tak mi to řekněte, ať si můžu vlézt zpátky do postele.“ Ani teď nedostal odpověď. „To je nějaká hádaná?“ zeptal se Ender. Nic. Napadlo ho, že muž se ho možná snaží rozčílit, a tak si zopakoval relaxační proceduru, zatímco se dál opíral o dveře.

Zanedlouho byl znovu klidný. Mazer od něho ani na okamžik neodtrhl oči.

Mlčení trvalo další dvě hodiny. Mazer Endera ustavičně pozoroval a Ender se snažil předstírat, že si starého muže nevšímá. Byl však čím dál nervóznější a nakonec začal tu a tam přecházet z jednoho konce pokoje na druhý.

Když v jednu chvíli procházel kolem Mazera, jako už několikrát předtím, Mazer vymrštil ruku a strčil Enderovi do levé nohy tak, že uprostřed kroku narazila na pravou. Ender padl na podlahu.

Okamžitě rozzuřeně vyskočil.

Zjistil, že Mazer dál klidně sedí se zkříženýma nohama, jako by se nikdy nepohnul. Ender stál v bojovém postoji. Mužova nehybnost mu však nedovolovala zaútočit. Přistihl se, jak přemýšlí, jestli si jenom nepředstavil, že ho podrazila starcova ruka.

Ender chodil po pokoji ještě celou další hodinu. Čas od času zkusil vzít za kliku. Nakonec to vzdal, svlékl si uniformu a došel k posteli.

Když se sklonil, aby odhrnul příkrývku, ucítil, jak mu jedna ruka necitlivě projela mezi stehny a druhá ho popadla za vlasy. V mžiku byl vzhůru nohama. Muž mu kolenem tiskl obličej a ramena k podlaze, zatímco rukou mu mučivě ohýbal záda a znehybňoval nohy. Ender nemohl použít paže a nedokázal se prohnout zpátky, aby se uvolnil a mohl použít nohy. Za necelé dvě sekundy stařec Endera porazil na hlavu.

„Dobrá,“ zasípal Ender. „Vyhrál jste.“

Mazerovo koleno bolestivě zatlačilo dolů. „Odkdy musíš nepříteli říkat, kdy vyhrál?“

Ender mlčel.

„Překvapil jsem tě jednou, Endere Wiggine. Proč jsi mě hned nezneškodnil? Jenom proto, že jsem vypadal mírumilovně? Obrátil ses ke mně zády. To byla hloupost. Nic ses nenaučil. Nikdy jsi neměl učitele.“

Do Endera vjel hněv. „Měl jsem tady mraky pitomých učitelů. Jak jsem měl poznat, že se z vás vyklube...“ Ender hledal správné slovo. Mazer mu je napověděl.

„Nepřítel, Endere Wiggine,“ zašeptal. „Jsem tvůj nepřítel, první,

který byl chytřejší než ty. Neexistuje jiný učitel než nepřítel, Endere Wiggine. Nikdo kromě nepřítele ti neřekne, co nepřítel udělá. Nikdo kromě nepřítele tě nenaučí ničit a dobývat. Odteď jsem tvůj nepřítel. Odteď jsem tvůj učitel.“

Pak Mazer nechal Enderovy nohy dopadnout na podlahu. Jelikož mu pořád tiskl hlavu k zemi, chlapec se nemohl podepřít rukama a pád zmírnit. Nohy mu hlasitě buchly o plastový povrch a způsobily mu tak mučivou bolest, až se zasmíтал. Pak Mazer vstal a dovolil to i jemu.

Chlapec pomalu, s bolestivým zasténáním, přitáhl nohy pod sebe. Chvilí klečel na všech čtyřech a vzpamatovával se. Vzápětí vymrštil pravou ruku. Mazer tanečním krokem rychle couvl a Enderova ruka chňapla do prázdna. Ve stejném okamžiku učitel vykopl nohou dopředu, aby zasáhl Endera do brady.

Ale brada tam nebyla. Ender ležel na zádech na podlaze a roztácel se. Enderova noha prudce kopla do Mazerovy druhé nohy a vychýlila ho z rovnováhy. Stařec upadl na zem a schoulil se.

Jenže to, co vypadalo jako schoulení, bylo ve skutečnosti hnízdo sršňů. Žádná ruka ani noha nezůstala na jednom místě dost dlouho, aby ji Ender dokázal chytit, a zároveň mu na záda a na paže přšela rána za ranou. Ender byl menší – nemohl se mlátičce starcových údů vyhnout a dosáhnout za ni.

Proto uskočil, aby se dostal z dosahu, a zaujal postoj u dveří.

Stařec sebou přestal mlátit, znovu se posadil na zkřížené nohy a zasmál se. „Tentokrát to už bylo lepší, chlapče. Ale pomalé. S flotilou se budeš muset naučit zacházet lépe než se svým tělem, jinak pod tvým velením nebude nikdo v bezpečí. Poučil ses?“

Ender pomalu přikývl.

Mazer se usmál. „Dobrá. Potom už spolu nikdy nebudeme muset takto bojovat. Všechno ostatní se odehraje u simulátoru. Budu programovat tvé bitvy, budu vymýšlet strategii pro tvého nepřítele, a ty se budeš rychle učit a odhalovat, jaké triky na tebe nepřítel chystá. Pamatuji si, že odteď je nepřítel chytřejší než ty. Odteď je nepřítel silnější než ty. Odteď ti vždycky hrozí porážka.“

Pak Mazerova tvář znovu zvažněla. „Bude ti hrozit porážka, ale ty vyhraješ, Endere. Naučíš se nepřítele porážet. On tě to naučí.“

Mazer vstal a došel ke dveřím. Ender mu uhnul z cesty. V okamžiku, kdy Mazer sáhl na knoflík, Ender vyskočil do vzduchu a oběma nohama ho kopl do kříže. Zasáhl ho tak tvrdě, že se odrazil a dopadl zpátky na nohy, zatímco Mazer vykřikl a zhroutil se na podlahu.

Mazer pomalu vstal. Přidržoval se knoflíku dveří, obličej zkřivený bolestí. Zdálo se, že je zneškodněný, ale Ender mu nevěřil. Čekal a byl ve střehu. A přestože tušil, že něco přijde, nechal se Mazerovou hbitostí zaskočit. Najednou ležel na podlaze u protější stěny a krvácel z nosu a ze rtů, jak narazil na postel. Stačil se ještě otočit, aby uviděl, jak Mazer otevřel dveře a odešel. Stařec kulhal a našlapoval pomalu a opatrně.

Ender se i přes bolest usmál, překulil se na záda a smál se, dokud se mu ústa nezalila krví a on se nezačal dusit. Potom vstal, odkulhal k posteli a lehl si. O několik minut později přišel doktor a ošetřil mu zranění.

Když utišující prostředek začal působit a Endera obestíral spánek, vybavil si, jak Mazer kulhá z jeho pokoje a znovu se rozesmál. Tiše se smál i potom, když mu mozek vypnul. Doktor ho přikryl a zhasl světlo. Ender spal, dokud se ráno neprobudil bolestí. Zdálo se mu, jak Mazera porazil.

Další den přišel Ender do sálu se simulátorem se zafačovaným nosem a nateklým rtem. Mazer tam nebyl. Místo toho mu kapitán, který s ním pracoval už předtím, předvedl novou úpravu. Ukázal na trubici, která měla na jednom konci smyčku.

„Vysílačka. Je to primitivní, já vím, ale vede vám smyčkou přes ucho a druhý konec vám takhle strčíme do úst.“

„Pozor,“ ucukl Ender, když mu kapitán přitlačil konec trubice na napuchlý ret.

„Promiňte. Teď zkuste promluvit.“

„Dobrá. Na koho.“

Kapitán se usmál. „Zeptejte se a uvidíte.“

Ender pokrčil rameny a otočil se k simulátoru. Ve stejnou chvíli mu lebkou zaduněl hlas. Byl tak silný, že se mu nedalo rozumět, a Ender si strhl sluchátko z ucha.

„O co vám jde, chcete, abych ohluchl?“

Kapitán zavrtěl hlavou a otočil knoflíkem na krabičce na nedalekém stole. Ender si sluchátko znovu nasadil.

„Veliteli,“ ozvalo se z vysílačky známým hlasem.

„Ano,“ odpověděl Ender.

„Vaše instrukce, pane?“

Byl to rozhodně známý hlas. „Fazolek?“ zeptal se Ender.

„Ano, pane.“

„Fazolku, tady je Ender.“

Ticho. A potom výbuch smíchu na druhé straně. Pak šest nebo sedm dalších směřících se hlasů. Ender počkal na ticho. Když nastalo, zeptal se: „Kdo je tam dál?“

Několik hlasů promluvilo najednou, ale Fazolek je všechny přehlušil. „Já, Fazolek, a Peder, Wins, Younger, Lee a Vlad.“

Ender se krátce zamyslel. Potom se zeptal, co to má k čertu znamenat. Hlasy se znovu rozesmály.

„Nemůžou přece rozbít tým,“ kuckal se Fazolek. „Dělali jsme velitele možná dva týdny a teď jsme ve Velitelské škole. Cvičíme se simulátorem a najednou nám řekli, že vytvoříme flotilu pod novým velitelem. A to jsi ty.“

Ender se usmál. „A jste vůbec k něčemu?“

„Když nebudeme, ty nám to řekneš.“

Ender se tiše zasmál. „Třeba to bude fungovat. Flotila.“

Dalších deset dní Ender cvičil se svými veliteli čt, až byli schopni manévrovat se svými loďmi jako sehraní tanečníci. Bylo to podobné, jako by byli zpátky v bitevní místnosti, jenže teď Ender vždycky viděl všechno, mohl se svými veliteli čt mluvit a kdykoli rozkazy pro ně změnit.

Když se jednou Ender posadil k ovládacímu panelu a pustil simulátor, v prostoru se objevila ostrá zelená světla – nepřítel.

„Je to tady,“ nadechl se Ender. „X a Y, kulka. C a D, záložní stěna, E, jižní smyčka, Fazolku, šikmo na sever.“

Nepřítel byl seskupený do kulové formace a měl nad Enderem početní převahu v poměru dva ku jedné. Polovina Enderových sil zaujímalá sevřenou formaci ve tvaru kulky, zbytek útvar v podobě ploché kruhové stěny – až na maličkou jednotku pod Fazolkovým velením, která se přesouvala ven ze simulátoru, za nepřátelskou

formaci. Ender rychle pochopil strategii nepřítele: pokaždé, když se Enderova kulková formace přiblížila, nepřítel se stáhl v naději, že Endera naláká dovnitř koule a tam ho obklíčí. A tak Ender poslušně vlezl do pasti a přivedl svou kulku do středu koule.

Nepřítel se začal pomalu stahovat. Dělal to pomalu, nechtěl se dostat na dostřel, dokud nebude moci nasadit všechny zbraně najednou. Teprve pak se do toho Ender pustil pořádně. Jeho záložní stěna se zvenčí přiblížila ke kouli a nepřítel začal soustřeďovat své síly, tentokrát k ní. Potom se na druhé straně objevila Fazolkova jednotka a nepřítel znovu rozvinul síly na tu stranu.

Většina koule tak zůstala bráněná jen chabě. Enderova kulka zaútočila, a jelikož měla v místě útoku drtivou převahu, udělala ve formaci díru. Nepřítel zareagoval tím, že se pokusil mezeru zaplnit, jenže do toho zmatku zaútočila současně záložní formace a Fazolkova malá jednotka, zatímco kulka se přesunula do jiné části koule. Za dalších několik minut byla formace rozprášena, většina nepřátelských lodí zničena, a těch několik, které se zachránily, prchalo plnou rychlostí pryč.

Ender vypnul simulátor. Všechna světla zhasla. Vedle Endera stál v napjatém postoji Mazer s rukama v kapsách. Ender k němu zvedl oči.

„Neříkal jste, že nepřítel bude chytrý?“ zeptal se.

Mazer zachoval tvář nehybnou. „Co ses naučil?“

„Naučil jsem se, že koule může fungovat jen tehdy, když je nepřítel pitomec. Měli své síly rozestavené tak řídce, že jsem při každém útoku získal převahu.“

„A dál?“

„A dál,“ pokračoval Ender, „není možné zůstat u jediné formace. Chování se pak dá příliš snadno předvídat.“

„To je všechno?“ zeptal se tiše Mazer.

Ender si sundal vysílačku. „Nepřítel mě mohl porazit, kdyby dřív upustil od kulové formace.“

Mazer přikývl. „Měl jsi neférovou výhodu.“

Ender se na něho mrazivě podíval. „Měl jsem proti sobě přesilu dva ku jedné.“

Mazer zavrtěl hlavou. „Ty máš hlásku. Nepřítel ne.

Zohledňujeme to ve virtuálních bitvách. Jejich signály putují rychlostí světla.“

Ender zalétl pohledem k simulátoru. „Ten prostor je tak velký, aby se to projevilo?“

„Ty to nevíš?“ zeptal se Mazer. „Jediná z těch lodí se v žádném okamžiku nepřiblížila k jiné na míň než třicet tisíc kilometrů.“

Ender si zkusil představit velikost nepřátelské koule. Astronomie nebyla jeho obor. Ale jeho pozornost zaujalo něco jiného.

„Jaké zbraně používají ty lodě? Že mohou udeřit tak rychle?“

Mazer zavrtěl hlavou. „Byla by to pro tebe příliš složitá věda. Musel bys studovat ještě mnoho let, než bys pochopil alespoň základy. Ty potřebuješ vědět jen to, že zbraně fungují.“

„Proč musíme proniknout tak blízko, abychom je dostali na dostřel?“

„Všechny lodě chrání silová pole. Od jisté vzdálenosti jsou zbraně slabé a neprorazí je. Ve větší blízkosti jsou zbraně silnější než štíty. Ale o to všechno se starají počítače. Neustále střílejí každým směrem, který nepoškodí naše lodě. Počítače vybírají cíle, míří, dělají všechnu detailní práci. Ty jim jenom říkáš kdy a posíláš je do takového postavení, aby zvítězily. Stačí?“

„Ne.“ Ender si obtočil trubici vysílačky kolem prstů. „Potřebuj u vědět, jak ty zbraně fungují.“

„Řekl jsem ti, že by trvalo...“

„Nemůžu velet flotile – dokonce ani na simulátoru – když to nebudu vědět.“ Ender chvíli počkal a pak dodal: „Alespoň v hrubých obrysech.“

Mazer vstal a poodešel několik kroků. „Tak dobře, Endere. Nebude to dávat smysl, ale zkusím to. Co nejjednodušeji.“ Strčil si znovu ruce do kapes. „Takhle, Endere. Všechno se skládá z atomů, částecek tak malých, že nejsou očima vidět. Těchto atomů je jen několik druhů a všechny jsou tvořeny ještě menšími částčkami, které jsou prakticky stejné. Tyhle atomy se dají rozbít tak, že potom už nejsou atomy. Tak, že tenhle kov už nebude držet pohromadě. Nebo plastová podlaha. Nebo tvoje tělo. Nebo dokonce vzduch. Když atomy rozbiješ, vypadá to, jako by zmizely. Zůstanou jenom ty kousky. A ty poletují prostorem a rozbíjejí další atomy. Lodní zbraně

vytvářejí oblast, ve které žádné atomy nedokážou zůstat pohromadě. Všechny se rozpadnou. Věci, které v té oblasti jsou – prostě zmizí.“

Ender přikývl. „Máte pravdu, nerozumím tomu. Dá se to nějak zastavit?“

„Ne. Ale se vzrůstající vzdáleností od lodí se to rozšiřuje a slábne, takže po nějaké době to silové pole dokáže zastavit. Chápeš? A aby to vůbec bylo silné, musí se to zaostřit, takže loď může v jednom okamžiku účinně pálit třemi nebo čtyřmi směry současně.“

Ender znovu přikývl, ale ve skutečnosti tomu nerozuměl, alespoň ne dost dobře. „Když ty kousky rozbitých atomů rozbíjejí další atomy, proč jednoduše nezmizí všechno?“

„Prostor. Ty tisíce kilometrů mezi loděmi jsou prázdné. Nejsou tam skoro žádné atomy. Ty kousky nic nezasáhnou, a když nakonec přece jen něco trefí, jsou tak rozptýlené, že nenapáchají žádnou škodu.“ Mazer zvláště vztyčil hlavu. „Potřebuješ vědět ještě něco?“

„Ty zbraně na lodích – fungují i proti něčemu jinému než proti lodím?“

Mazer přistoupil těsně k Enderovi a rázně uzavřel: „Používáme je jenom proti lodím. Nikdy proti ničemu jinému. Kdybychom je použili proti čemukoli jinému, nepřítel by je použil proti nám. Jasně?“

Mazer se otočil k odchodu. Byl už skoro ze dveří, když na něho Ender zavolal.

„Ještě jste mi neřekl, jak se jmenujete,“ nadhodil zdvořile.

„Mazer Rackham.“

„Mazere Rackhame, porazil jsem tě.“

Mazer se rozesmál.

„Dnes jsi nebojoval proti mně, Endere,“ prohlásil. „Bojoval jsi proti nejhlupejšímu počítači v Bitevní škole a deset let starému programu. Vážně si myslíš, že bych použil kouli?“ Zavrtěl hlavou. „Můj malý, milovaný Endere, až budeš bojovat se mnou, poznáš to. Protože prohraješ.“ A s těmi slovy Mazer odešel z místnosti.

Ender stále cvičil se svými veliteli čt deset hodin denně. Nikdy je však neviděl, pouze slyšel hlasy ve vysílačce. Bitvy byly na pořadu tak jednou za dva až tři dny. Nepřítel přišel pokaždé s něčím

novým, těžším – ale Ender si s tím poradil. A pokaždé zvítězil. A po každé bitvě mu Mazer vypočítal chyby a ukázal, že ve skutečnosti prohrál. Mazer nechal Endera dokončit bitvu jen proto, aby se Ender naučil zvládat konec hry.

Až jednou Mazer konečně přišel, vážně si potřásl s Enderem rukou a řekl: „To byla dobrá bitva, chlapče.“

Právě proto, že musel na pochvalu čekat tak dlouho, potěšila Endera víc než kterákoli pochvala předtím. A protože byla tak blahosklonná, šťvala ho.

„Odteď můžeme přejít k těm těžkým,“ prohlásil Mazer.

Od té chvíle se z Enderova života stalo plíživé nervové hroucení.

Začal nastupovat ke dvěma bitvám denně a musel řešit čím dál obtížnější problémy. Celý život nebyl cvičen v ničem jiném než ve hře, ale teď ho hra začínala požírat. Ráno se probouzel s novými strategiemi pro simulátor a když se v noci vracel, pronásledovaný chybami, jichž se ten den dopustil, čekal ho přerývaný spánek. Někdy se stalo, že se probudil uprostřed noci a plakal, z důvodu, který si nepamatoval. Někdy se probudil s krvavými klouby na rukou, jak si je kousal. Ale každý den chodil chladně k simulátoru, cvičil své velitele čet před bitvami, cvičil je po bitvách a potom ještě snášel tvrdou kritiku, kterou ho Rackham zasypal, a snažil se z ní poučit. Bylo to nepřirozené, ale všiml si, že Rackham ho kritizuje víc po těch nejtěžších bitvách. Všiml si, že když vymyslel novou strategii, nepřítel ji vždy během několika dní začal používat. A všiml si, že na rozdíl od jeho flotily, která zůstávala stále stejně velká, bylo nepřátel den za dnem víc.

Zeptal se na to učitele.

„Předvádíme ti, jaké to bude, až budeš doopravdy velet. Poměry nepřátel vůči nám.“

„Proč má nepřítel vždycky takovou převahu?“

Mazer na chvíli sklonil prošeďivělou hlavu, jako by se rozmýšlel, jestli má odpovědět. Nakonec vzhlédl, zvedl ruku a sáhl Enderovi na rameno. „Řeknu ti to, přestože je to tajná informace. To je tak. Nepřítel na nás zaútočil jako první. Měl pro to dobrý důvod, ale to je záležitost pro politiky. Ať už chyba na naší straně byla nebo nebyla, nemohli jsme ho nechat vyhrát. Proto jsme tvrdě vzdorovali, když

nepřítel napadl naše planety, a ztratili jsme ve flotilách životy našich nejlepších mladých mužů. Ale zvítězili jsme a nepřítel se stáhl.“

Mazer se smutně usmál. „Ale tím nepřítel neskončil, chlapče. Nikdy neskončil. Vrátil se znovu, ve větším počtu, a porazit ho bylo ještě těžší. A padla další generace mladých mužů. Přežilo jich jen pár. Proto jsme vytvořili plán – významní lidé vytvořili plán. Věděli jsme, že musíme nepřítele zničit jednou provždy, totálně, připravit ho o možnost znovu proti nám bojovat. Abychom to dokázali, museli jsme se vypravit k jeho domovským planetám – vlastně k jeho rodné planetě, protože celá nepřátelská říše je svázaná s její hlavní planetou.“

„A tak?“ zeptal se Ender.

„A tak jsme vybudovali flotilu. Postavili jsme víc lodí, než kdy nepřítel měl. Postavili jsme sto lodí za každou, kterou proti nám poslal. A vypravili jsme je proti jeho osmadvaceti planetám. Začaly odlétat před sto lety. A nesly na palubě hlásku a jen několik mužů. Aby jednou mohl velitel sedět na planetě někde velmi daleko od bitvy a velet flotile. Aby nepřítel nezničil naše nejlepší mozky.“

Enderovy otázky stále zůstávaly bez odpovědi. „Proč mají vždycky převahu?“

Mazer se zasmál. „Protože trvalo sto let, než tam naše lodi doletěly. Měli sto let na to, aby se na nás připravili. Byli by pitomci, kdyby čekali ve svých starých vlečnácích a chtěli s nimi bránit své přístavy, nemyslíš, chlapče? Mají nové velké lodě, stovky lodí. Nám nahrává pouze to, že máme hlásku, a fakt, že musejí s každou flotilou poslat velitele, a když prohrají – a oni prohrají – pokaždé ztratí jeden ze svých nejlepších mozků.“

Ender začal formulovat další otázku.

„Už dost, Endere. I tak jsem ti řekl víc, než bys měl vědět.“

Ender zlostně vstal a otočil se na druhou stranu. „Mám právo to vědět. Myslíte, že to tak můžete dělat věčně, strkat mě z jedné školy do druhé a neříct mi, proč vlastně žiju? Používáte mě a ostatní jako nástroj. Jednou budeme velet vašim lodím, jednou možná zachráníme vaše životy, jenže já nejsem počítač a potřebuji to vědět!“

„Tak se mě zeptej, chlapče,“ kývl Mazer, „a jestli ti budu moci

odpovědět, odpovím.“

„Když použijete nejlepší mozky na to, aby velely našim flotilám, a žádný neztratíte, k čemu pak potřebujete mě? Koho nahradím, jestli tam pořád všichni jsou?“

Mazer zavrtěl hlavou. „Na to ti odpovědět nemůžu, Endere. Spokoj se s tím, že tě budeme brzy potřebovat. Je pozdě. Běž spát. Ráno tě čeká bitva.“

Ender vyšel ze simulátorové místnosti. Ale když Mazer krátce nato odešel stejnými dveřmi, chlapec čekal na chodbě.

„Tak dobře, chlapče,“ zavrčel netrpělivě Mazer, „o co jde? Nemám celou noc a ty potřebuješ spát.“

Ender si nebyl jistý, na co se má zeptat, ale Mazer čekal. Nakonec Ender zašeptal: „Žijí?“

„Kdo jestli žije?“

„Ti ostatní velitelé. Ti, kteří jsou teď. A ti přede mnou.“

Mazer si pohrdavě odfrkl. „Žijí. Samozřejmě že žijí. On přemýšlí, jestli žijí!“ Stařec odcházel chodbou a ještě se pro sebe smál. Ender stál chvíli v chodbě, ale nakonec na něho padla únava a šel si lehnout. Žijí, pomyslel si. Žijí, ale nemůže mi říct, co s nimi je.

Tu noc se Ender neprobudil s pláčem. Ale probudil se s krví na rukou.

* * *

Měsíce utíkaly a bitvy se konaly každý den, až nakonec Ender zapadl do zaběhaných kolejí sebeničení. Každou noc spal méně, měl víc snů a začal trpět strašlivými bolestmi břicha. Nasadili mu velice dietní stravu, ale zanedlouho neměl chuť ani na ni. „Jez,“ vybízeli ho Mazer a Ender si mechanicky vkládal potravu do úst. Ale když mu nikdo neřekl, že má jíst, nejedl.

Když jednoho dne cvičil své velitele čt, místnost se zatměla a on se probudil na podlaze s obličejem zakrváceným v místě, kde narazil na ovládací panel.

Uložili ho do postele a on zůstal ležet tři dny hodně nemocný. Vzpomínal si, že ve snech viděl nějaké tváře, ale nebyly to

opravdové tváře a on to věděl, přestože si myslel, že je viděl. Zdálo se mu, že občas viděl Fazolka, a někdy se mu zdálo, že vidí poručíka Andersona a kapitána Graffa. Když se pak probudil, byl to jen jeho nepřítel, Mazer Rackham.

„Jsem vzhůru,“ oznámil mu.

„Vidím,“ odvětil Mazer. „Trvalo ti to dost dlouho. Máš dnes bitvu.“

A tak Ender vstal, pustil se do bitvy a vyhrál ji. Ale druhá bitva se ten den nekonala a nechali ho jít spát dřív. Když se svlékal, ruce se mu třáslly.

V noci měl pocit, jako by se ho zlehka dotýkaly něčí ruce, a zdálo se mu, že slyší hlasy, jak říkají: „Jak dlouho to může vydržet?“

„Dostatečně.“

„To bude tak brzy?“

„Ještě pár dní a bude to mít za sebou.“

„Jak to zvládne?“

„Dobře. I dnes byl lepší než kdy jindy.“

Ender poznal v tom posledním hlase Mazera Rackhama. Rozčilovalo ho, že mu Rackham nedá pokoj ani ve spánku.

Probudil se, vybojoval další bitvu a vyhrál.

Potom si šel lehnout.

A další den byl jeho posledním dnem ve Velitelské škole, i když o tom nevěděl. Vstal a odešel k simulátoru svést bitvu.

Mazer na něho čekal. Ender pomalu došel do místnosti se simulátorem. Měl trochu šouravý krok a vypadal unaveně a prázdně. Mazer se zamračil.

„Jsi vzhůru, chlapče?“ Kdyby byl Ender ve střehu, věnoval by větší pozornost znepokojení v učitelově hlasu. Takto jednoduše došel k ovládacímu panelu a sedl si. Mazer k němu měl řeč.

„K dnešní hře ti musím něco vysvětlit, Endere Wiggine. Prosím otoč se a dávej dobrý pozor.“

Ender se otočil a poprvé si všiml, že v zadní části místnosti jsou další lidé. Poznal Graffa a Andersona z Bitevní školy a neurčitě si vybavil několik dalších lidí z Velitelské školy – těch, kteří ho dřív nebo později pár hodin něco učili. Většinu těch lidí ale vůbec neznal.

„Kdo je to?“

Mazer zavrtěl hlavou a odpověděl: „Pozorovatelé. Čas od času sem pustíme pozorovatele, aby se podívali na bitvu. Jestli je tady nechceš, pošleme je ven.“

Ender pokrčil rameny a Mazer se pustil do vysvětlování. „V dnešní hře bude nový prvek, chlapče. Tuhle bitvu umístíme k planetě. Situace tak bude složitější ve dvou ohledech. V měřítku, které používáme, planeta není velká, ale hláska nedokáže nic zaznamenat za ní – takže je to slepé místo. Kromě toho je proti pravidlům použit zbraně proti planetě samotné. Je to jasné?“

„Proč? Zbraně na planety nepůsobí?“

„Válka má svá pravidla, Endere, která platí dokonce i při cvičných hrách,“ odpověděl Mazer chladným hlasem.

Ender pomalu zavrtěl hlavou. „Může planeta zaútočit?“

Mazer se chvíli tvářil rozpačitě a potom se usmál. „Na to asi budeš muset přijít sám, chlapče. A ještě jedna věc. Dnes proti tobě nestojí počítač. Dnes jsem tvým nepřítelem já a dnes tě nenechám vyváznout tak snadno. Dnes se bude bojovat do konce. A já použiju všechny prostředky, které mám, abych tě porazil.“

Pak Mazer odešel a Ender se apaticky pustil do manévru se svými veliteli čet. Vedl si samozřejmě dobře, ale několik pozorovatelů zavrtělo hlavou a Graff neustále spínal ruce a nechával je klesnout, dával nohu přes nohu a zase se uvolňoval. Ender dnes bude pomalý, jenže dnes si Ender nemohl dovolit být pomalý.

Ozval se výstražný bzučák. Ender smazal plochu simulátoru a čekal, až se objeví hra. Cítil se otupěle a nechápal, proč tam ti lidé jsou a dívají se na něho. Přišli ho dnes zhodnotit? Rozhodnout, jestli je dost dobrý pro něco jiného? Pro další dva roky zničujícího výcviku, další dva roky snahy překonat to nejlepší, co v sobě má? Bylo mu dvanáct. Připadal si hrozně starý. A zatímco čekal, až hra naskočí, přál si, aby ji mohl jednoduše prohrát, prohrát ji těžce a na celé čáře, aby ho z programu stáhli a nějak ho potrestali, jak budou chtít. Bylo mu to jedno, jen aby mohl spát.

Pak se objevila nepřátelská formace a Enderova únava se změnila v zoufalství.

Nepřátelé je přecíslovali v poměru tisíc ku jedné, simulátor jimi

doslova zářil a Ender věděl, že nemůže zvítězit.

A nepřítel nebyl hloupý. Nezaújímal žádnou formaci, kterou by Ender mohl prostudovat a zaútočit na ni. Obrovské roje lodí zato byly neustálým pohybem, přecházely z jedné momentální formace do druhé, takže prostor, který byl v jednu chvíli prázdný, okamžitě vyplnila hrozivá síla nepřátel. A přestože Enderova flotila byla největší, jakou kdy měl, neexistovalo místo, kde by ji mohl nasadit tak, že by přečíslnila nepřítele na dost dlouho, aby to přineslo nějaký výsledek.

A za nepřítelem byla planeta. Planeta, před níž ho Mazer varoval. Co se planetou měnilo, když Ender neměl naději, že se k ní přiblíží? Ender čekal, čekal na okamžitý nápad, který mu napoví, co má udělat, jak nepřítele zničit. A zatímco takto čekal, slyšel, jak pozorovatelé za ním začínají poposedat, hádat, co Ender dělá, jaký plán zvolí. A nakonec všichni pochopili, že Ender neví, co má dělat, že se nedá nic dělat, a několik mužů vzadu v místnosti začalo vydávat tiché hrdelní zvuky.

Pak Ender uslyšel v uchu Fazolkův hlas. Fazolek se tiše zasmál a řekl: „Nezapomeň, nepřátelská brána je *dole*.“ Několik dalších velitelů čet se zasmálo a Ender si vzpomněl na jednoduché hry, které hrával a vyhrával v Bitevní škole. Tam ho taky postavili proti šílené přesile. A on je porazil. Nestál by za nic, pokud by se nechal od Mazera Rackhama porazit takovým laciným trikem, jako bylo přečíslení v poměru tisíc ku jedné. V Bitevní škole vyhrál, když udělal něco, co nepřítel nečekal, něco proti pravidlům – zvítězil tím, že se zaměřil na nepřátelskou bránu.

A nepřátelská brána byla dole.

Ender se usmál a uvědomil si, že pokud toto pravidlo poruší, s největší pravděpodobností ho vyhodí ze školy, což by bylo jasné vítězství. Už nikdy by nemusel hrát hru.

Zašeptal do mikrofону. Každý z jeho šesti velitelů se ujal části flotily a vrhl se na nepřítele. Sledovali klikatý kurz, uhýbali hned jedním směrem a hned zase druhým. Nepřítel okamžitě přestal s bezcílným manévrováním a začal se shlukovat kolem Enderových šesti flotil.

Ender si sundal mikrofón, opřel se v křesle a díval se.

Pozorovatelé začali šeptat hlasitě. Ender nedělal nic – jednoduše hru zabalil.

Ale z letmých střetů s nepřítelem se postupně začal vynořovat systém. Enderových šest skupin ztrácelo v šarvátkách se silami nepřítele další a další lodě – ale nezastavovalo kvůli boji, dokonce ani tehdy, když mohlo vybojovat malé taktické vítězství. Místo toho skupiny pokračovaly v křivolakém kurzu, který v konečné fázi směřoval dolů. K planetě nepřítele.

A jelikož jejich kurz byl zdánlivě nahodilý, nepřítel si toho všiml až ve stejné době jako pozorovatelé. Tou dobou však bylo již příliš pozdě, stejně jako bylo pozdě pro Williama Beeho, aby zabránil Enderovým vojákům aktivovat bránu. Nepřítel mohl ostřelovat a ničit další Enderovy lodě, takže ze šesti flotil se k planetě probojovaly pouze dvě a to ještě naprosto zdecimované, důležité však bylo, že *prorazily* a začaly střílet na planetu.

Ender se lehce předklonil. Byl zvědavý, jestli se jeho odhad vyplatí. Napůl čekal, že se ozve bzučák, který hru ukončí, protože porušil pravidla. Ale spoléhal na přesnost simulátoru. Když mohl simulovat planetu, mohl simulovat také to, co se stane s planetou, která se stane terčem útoku.

A také to udělal.

Zbraně, které rozbíjely maličké lodě, zpočátku nerozbily celou planetu. Ale vyvolaly strašlivé exploze. A na planetě nebyl žádný volný vesmír, který by řetězovou reakci utlumil. Na planetě si řetězová reakce nacházela další a další palivo, které ji přiživovalo.

Chvilí to vypadalo, jako by se povrch planety pohyboval nahoru a dolů, ale zanedlouho se zhroutil v gigantické explozi, z níž vytrysklo světlo všemi směry. Pohltila celou Enderovu flotilu. A pak dolétla k nepřátelským lodím.

První jednoduše zanikly.

Když se exploze rozšířila dál a ztratila něco ze své záře, jasně se ukázalo, co se s loděmi stalo. Když k nim světlo dolétlo, krátce se zableskly a zmizely. Všechny se staly palivem požáru na planetě.

Trvalo déle než tři minuty, než exploze pronikla na hranice oblasti, s níž simulátor pracoval. Tou dobou byla již mnohem slabší. Všechny lodě byly pryč, a jestli se nějakým podařilo uniknout, než k

nim exploze dorazila, bylo jich pár a nestály za pozornost. Na místě planety nebylo nic. Simulátor byl prázdný.

Ender zničil nepřítele tím, že obětoval celou svou flotilu a porušil pravidlo zakazující zničit planetu nepřítele. Nebyl si jistý, jestli se má ze svého vítězství radovat, nebo se připravit na důtku, kterou určitě dostane. A tak raději necítil nic. Byl unavený. Chtěl si jít lehnout a vyspat se.

Vypnul simulátor a konečně si uvědomil hluk za sebou.

Tam už nestály dvě řady důstojných vojenských pozorovatelů. Vládl tam chaos. Někteří se navzájem poplácávali po zádech, jiní se skláněli s hlavou v dlaních, další neskrývaně plakali. Kapitán Graff se oddělil od skupinky a došel k Enderovi. Po tváři mu stékaly slzy, ale usmíval se. Natáhl k Enderovi ruce a užaslého chlapce objal, pevně ho k sobě přitiskl a pošeptal mu: „Děkuju ti, děkuju ti, děkuju ti, Endere.“

Zanedlouho se kolem zmateného dítěte nahrnuli všichni pozorovatelé. Děkovali mu, provolávali mu slávu, poplácávali ho po ramenou a potřásali mu rukou. Ender se snažil pochopit, co říkají. Že by nakonec ve zkoušce obstál? Proč to pro ně bylo tak důležité?

Potom se zástup rozdělil a mezerou prošel Mazer Rackham. Zamířil rovnou k Enderovi a podal mu ruku.

„Měl jsi těžkou volbu, chlapče. Ale nebesa vědí, že jinak jsi to udělat nemohl. Blahopřeju. Porazil jsi je a teď je po všem.“

Je po všem. Porazil jsi je. „Porazil jsem vás, Mazere Rackhame.“

Mazer se rozesmál hlasitým smíchem, který vyplnil celou místnost. „Endere Wiggine, nikdy jsi nehrál se mnou. Co jsem byl tvým učitelem, nikdy jsi nehrál *hru*.“

Ender ten vtip nechápal. Hrál přece spoustu her a platil za to strašnou cenu. Začínal pociťovat zlost.

Mazer zvedl ruku a vzal ho za rameno. Ender mu ruku setřásl. Nato Mazer zvažněl a řekl: „Endere Wiggine, v posledních několika měsících jsi velel našim flotilám. Nebyly to žádné hry. Ty bitvy byly opravdové. Jediný tvůj nepřítel byl *nepřítel*. Všechny bitvy jsi vyhrál. A dnes jsi je konečně porazil u jejich rodného světa a zničil jsi jejich planetu i flotilu, zničil jsi je úplně a oni na nás už nikdy nezaútočí. Dokázal jsi to. Ty jsi to dokázal.“

Skutečnost. Žádná hra. Ender byl psychicky příliš vyčerpaný, než aby se s tím vším dokázal vypořádat. Nechal tam Mazera stát, mlčky prošel davem, který mu dál šeptem děkoval a blahopřál, opustil simulátorovou místnost, došel do svého pokoje a zavřel za sebou dveře.

Když ho našli Graff a Mazer Rackham, spal. Tiše vešli a vzbudili ho. Pomalu procitl a když poznal, o koho se jedná, obrátil se k nim zády a chtěl znovu usnout.

„Endere,“ promluvil Graff. „Musíme s tebou mluvit.“

Ender se překulil obličejem k nim. Neřekl nic.

Graff se usmál. „Vím, byl to včera pro tebe šok. Ale určitě musí být příjemné vědět, že jsi vyhrál válku.“

Ender zvolna přikývl.

„Tady Mazer Rackham proti tobě nikdy nehrál. Pouze analyzoval tvé bitvy, aby našel slabiny a pomohl ti zlepšit se. Fungovalo to, ne?“

Ender pevně zavřel oči. Muži čekali. „Proč jste mi to neřekli?“ zeptal se.

Mazer se usmál. „Před sto lety jsme dospěli k určitým zjištěním, Endere. Že když je život velitele v ohrožení, dostane strach a ten strach mu zpomalí uvažování. Když velitel ví, že zabíjí lidi, buď začne být opatrný, nebo zešílí. Jedno ani druhé mu nepomůže k dobrému výkonu. A když je dospělý, když má odpovědnost a chápe svět, začne být opatrný a pomalý a přestane na svou práci stačit. Proto jsme vycvičili děti, které nebudou znát nic než hru a nikdy se nedozvědí, kdy přešla ve skutečnost. To byla teorie. A ty jsi dokázal, že ta teorie funguje.“

Graff vzal Endera za rameno. „Vypustili jsme ty lodě tak, aby všechny dorazily k cíli během těchto několika měsíců. Věděli jsme, že nejspíš budeme mít pouze jednoho znamenitého velitele, jestli budeme mít štěstí. V dějinách se málokdy stalo, že se ve válce objevil více než jeden génius. Riskovali jsme. A ty ses objevil a zvítězil.“

Ender znovu otevřel oči a oni poznali, že se zlobí. „Ano, vyhráli jste.“

Graff a Mazer Rackham se na sebe podívali. „On to nechápe,“ zašeptal Graff.

„Chápu,“ odvětil Ender. „Potřebovali jste zbraň a získali jste ji. A ta zbraň jsem byl já.“

„To je pravda,“ přiznal Mazer.

„Proto mi povězte,“ pokračoval Ender, „kolik obyvatel měla planeta, kterou jsem zničil.“

Neodpověděli mu. Chvíli stáli mlčky a potom Graff řekl: „Zbraně nemusejí rozumět tomu, na co jsou namířeny, Endere. Mířili jsme my, a proto je odpovědnost na nás. Ty jsi jen dělal svou práci.“

Mazer se usmál. „Samozřejmě se o tebe postaráme, Endere. Vláda ti to nikdy nezapomene. Prokázal jsi nám všem velkou službu.“

Ender se obrátil na druhou stranu, obličejem ke stěně, a už jim neodpověděl, přestože se na něho snažili mluvit. Nakonec odešli.

Ender dlouho ležel na posteli, než ho znovu někdo vyrušil. Dveře se tiše otevřely. Ender se neotočil, aby se podíval, kdo to je. Pak se ho zlehka dotkla něčí ruka.

„Endere, to jsem já, Fazolek.“

Ender se překulil a zadíval se na malého chlapce, který stál u jeho postele.

„Sedni si,“ vybídl ho.

Fazolek se posadil. „Ta poslední bitva. Nechápal jsem, jak nás z ní dostaneš.“

Ender se usmál. „Taky jsem nedostal. Podváděl jsem. Myslel jsem, že mě za to vyrazí.“

„Dokážeš tomu uvěřit? Vyhráli jsme válku. Je po válce, a my jsme mysleli, že si budeme muset počkat, až vyrosteme, než v ní budeme bojovat. Vždyť jsme malé děti, Endere. Alespoň já jsem.“ Fazolek se zasmál a Ender se na něho usmál. Pak chvíli mlčeli. Fazolek seděl na kraji postele, Ender ho pozoroval přivřenýma očima.

Nakonec Fazolka napadlo, co by ještě mohl říct.

„Co teď budeš dělat, když válka skončila?“

Ender zavřel oči a řekl: „Potřebuju se vyspat, Fazolku.“

Fazolek vstal a odešel. Ender usnul.

Graff a Anderson prošli branou do parku. Foukal mírný větřík, ale slunce je pálilo do ramen.

„Abba Technics? V hlavním městě?“

„Ne, v okrese Biggock. Výcvikové oddělení,“ odpověděl Anderson. „Berou mou práci s dětmi jako dobrou přípravu. A vy?“

Graff se usmál a zavrtěl hlavou. „Nemám žádné plány. Ještě několik měsíců zůstanu tady. Dodělat zprávy, ukončit činnost. Dostal jsem nějaké nabídky. Práce s kádry pro DCIA, výkonný viceprezident v U&P, ale odmítl jsem. Jeden vydavatel chce, abych sepsal válečné paměti. Nevím.“

Seděli na lavičce a dívali se, jak větřík rozechvívá listy. Děti na prolézačkách se smály a pokřikovaly, ale jejich slova zanikala ve větru a vzdálenosti. Graff na něco ukázal. „Podívejte.“ Jeden chlapeček seskočil z prolézačky a přiběhl blízko k lavičce, na níž oba muži seděli. Další utíkal za ním. Podržel ruku jako pistoli a udělal: Bum! Dítě, po kterém střílel, se nezastavilo. Vystřelil znovu.

„Dostal jsem tě. Vrat' se sem!“

Druhý chlapeček jim utekl z dohledu.

„Ty nepoznáš, že jsi mrtvý?“ Hošík si strčil ruce do kapes a kopl do kamene; ten odletěl k prolézačkám. Anderson se usmál a zavrtěl hlavou. „Děti,“ řekl. Pak s Graffem vstali a odešli z parku.

Investiční poradce

V den, kdy dorazil na planetu Sorelledolce, Andrew Wiggin dovršil dvacet let věku. Lépe řečeno: po složitých výpočtech, zohledňujících kolik sekund strávil letem a při jakém procentu rychlosti světla, tedy kolik mu uběhlo subjektivního času, dospěl k závěru, že měl dvacáté narozeniny krátce před koncem cesty.

Bylo to pro něho mnohem důležitější než druhý fakt, který s tím těsně souvisel – to, že od jeho narození na daleké Zemi, v dobách, kdy lidstvo ještě nepřekročilo hranice sluneční soustavy, v níž se narodil, uplynulo něco přes čtyři sta let.

Když Valentina vyšla z výstupní komory – podle abecedy byla vždycky až za ním – Andrew ji touto zprávou přivítal. „Právě jsem si to spočítal,“ prohlásil. „Je mi dvacet.“

„Výborně,“ řekla mu na to. „Teď můžeš začít platit daně jako my všichni ostatní.“

Od konce Xenocidní války žil Andrew ze svěřeneckého fondu zřízeného vděčným světem jako odměna pro velitele flotil, který zachránil lidstvo. Přesněji řečeno, tento fond byl založen po skončení Třetí války s termiřany, kdy ještě lidé pohlíželi na termiřany jako na zrůdy a v dětech, které velely flotile, viděli hrdiny. Když se později této válce začalo říkat Xenocidní, lidstvo již nebylo vděčné a zřídit penzijní svěřenecký fond pro Endera Wiggina, pachatele nejstrašnějšího zločinu v dějinách lidstva, bylo to poslední, co by se některá vláda odvážila udělat.

Kdyby vyšlo najevo, že takový fond existuje, byl by z toho veřejný skandál. Jenže mezihvězdná flotila se jen pomalu přikláněla k myšlence, že likvidace termiřanů byla špatná věc.

Proto byl svěřenecký fond pečlivě ukryt před zraky veřejnosti, rozptýlen do mnoha společných fondů a akcií mnoha různých

společností, tak aby žádný větší balík peněz neobhospodařoval jeden správce. Tím nechali peníze fakticky zmizet, a pouze samotný Andrew a jeho sestra Valentina věděli, kde se nacházejí a kolik jich tam je.

Jedna věc však byla jistá: jakmile Andrew dosáhl subjektivního věku dvaceti let, jeho majetek přestával být podle zákona osvobozen od daní. Byl povinen začít hlásit svůj příjem na patřičných místech. Od této chvíle musel Andrew vyplnit daňové přiznání každý rok nebo pokaždé, když skuteční mezihvězdný let trvající déle než jeden rok objektivního času, aby mu mohla být vypočtena nová daňová povinnost a náležitě zohledněny úroky z nezaplacené části.

Andrew se na to nijak netěšil. „Jak to děláš s honoráři, které dostáváš za své knihy?“ zeptal se Valentiny.

„Jako všichni ostatní,“ odvětila, „jenže díky tomu, že se mnoho výtisků neprodá, na daních prakticky není co platit.“

Avšak o několik minut později musela vzít svá slova zpět, neboť když v kosmodromu na Sorelledolce usedli k pronajatým počítačům, Valentina zjistila, že z její poslední knihy, historické studie o neúspěšných koloniích Junga Calvina na planetě Helvetica, se stala bezmála kultovní záležitost.

„Vypadá to, že jsem bohatá,“ pošeptala Andrewovi.

„Já nevím, jestli jsem bohatý nebo nejsem,“ odpověděl Andrew. „Počítač mi začal vypisovat jednotlivé položky majetku a nechce přestat.“

Na obrazovce naskakovala další a další jména firem, seznam neměl konce.

„Já myslela, že ti ve dvaceti jednoduše dají šek na to, co máš v bance.“

„Kéž bych měl takové štěstí,“ povzdechl si Andrew. „Nemůžu tady sedět a čekat, až to skončí.“

„Budeš muset. Celníci tě nepustí, dokud neprokážeš, že máš zaplacené daně a že ti zbylo dost, abys vyžil a nezatěžoval veřejné zdroje.“

„Co kdybych neměl dost peněz? Poslali by mě zpátky?“

„Ne, zařadili by tě do pracovní skupiny a musel by sis propuštění na svobodu odpracovat při mimořádně nevýhodném kurzu.“

„Jak to víš?“

„Nevím to. Ale četla jsem hodně historických prací a vím, jak takové systémy fungují. Jestli to není přesně tak, bude to obdobně. Nebo tě pošlou zpátky.“

„Přece nejsem jediný, kdo kdy přistál a zjistil, že by mu trvalo týden, než by ověřil svou finanční situaci,“ uvažoval nahlas Andrew. „Někoho si najdu.“

„Budu tady, zaplatím daně jako dospělá,“ sdělila mu Valentina. „Jako čestná žena.“

„Když tě slyším, musím se za sebe stydět,“ zavolal bezstarostně, když odcházel.

Benedetto věnoval arogantnímu mladíkovi, který usedl ke stolu naproti němu, jediný pohled a povzdechl si. Okamžitě poznal, že s ním budou problémy. Mladý pán, zvyklý na značná privilegia, dorazil na novou planetu a myslí si, že si u výběrčího daní vymůže nějaké milosti. „Co pro vás mohu udělat?“ zeptal se Benedetto – italsky, přestože starčtinu plynne ovládal a podle zákona měli být všichni cestující oslovováni tímto jazykem, pokud se obě strany nedohodly jinak.

Mladík se italštinou nenechal vyvést z míry a identifikoval se mu.

„Andrew Wiggin?“ zeptal se nevěřičně Benedetto.

„Nějaký problém?“

„Myslíte si, že uvěřím, že tato identifikace je pravá?“ Teď už mluvil starčtinou; svůj postoj dal najevo dost jasně.

„A proč ne?“

„Andrew *Wiggin*? Myslíte si, že v takovém zapadákově nemáme dost škol na to, abychom poznali jméno Endera Xenocidy?“

„Je snad trestný čin jmenovat se stejně?“ ohradil se Andrew.

„Mít falešnou identifikaci je trestný čin.“

„Kdybych chtěl používat falešnou identifikaci, bylo by chytré nebo hloupé použít jméno jako Andrew Wiggin, co myslíte?“ zeptal se.

„Hloupé,“ připustil neochotně Benedetto.

„Raději vyjděme z předpokladu, že jsem chytrý, kromě toho však

trpím, protože vyrůstám se jménem Endera Xenocidy. Prohlásíte mne za duševně nesvéprávného v důsledku traumat, která mi tato nerovnováha způsobila?“

„Já nejsem celník, ale výběrčí daní,“ upozornil ho Benedetto.

„Já to vím. Ale zdálo se mi, že vás až nepřirozeně zaujala otázka mé identity, takže jsem došel k závěru, že jste buď agent celníků nebo filozof, a jednomu ani druhému bych přece nemohl odepřít právo na zvědavost.“

Benedetto nesnášel lidi, kteří rádi předvádějí svůj ostrovtip.

„O co vám jde?“

„Zjistil jsem, že moje daňová situace je složitá. Je to poprvé, co musím platit daně – právě jsem vstoupil do svěřeneckého fondu – a zatím ještě ani nevím, jaký mám majetek. Rád bych získal odklad zaplacení svých daní, dokud se v tom neorientuji.“

„Zamítá se,“ rozhodl Benedetto.

„A to je všechno?“

„To je všechno.“

Andrew ještě chvíli zůstal sedět.

„Mohu vám pomoci s něčím jiným?“

„Existuje nějaká možnost odvolání?“

„Jistě,“ uznal Benedetto. „Ale nejdřív musíte zaplatit daně, teprve pak se můžete odvolat.“

„Já přece chci zaplatit daně,“ namítl Andrew. „Jen mi to bude nějakou dobu trvat, a tak jsem si říkal, že by mi to šlo líp na vlastním počítači ve vlastním pokoji, než na veřejných počítačích tady na kosmodromu.“

„Bojíte se, že se vám někdo bude dívat přes rameno?“ zeptal se Benedetto. „A uvidí, jakou vám babička nechala apanáž?“

„Ano, bylo by příjemnější mít víc soukromí,“ odvětil Andrew.

„Povolení odejít bez zaplacení se zamítá.“

„Dobrá, tak mi převed'te likvidní finance, abych si tady mohl zaplatit pobyt a v klidu si uspořádat finance tak, abych mohl zaplatit své daně.“

„Na to jste měl celý let.“

„Odkakživa jsem měl peníze uloženy ve svěřeneckém fondu. Nevěděl jsem, jak je moje majetková situace složitá.“

„Jistě si uvědomujete, že když mi tyhle báchorky vydržíte vyprávět ještě chvíli, neunesu to a s pláčem odtud uteču,“ prohlásil klidně Benedetto.

Mladík si povzdechl. „Nejsem si jist, co po mně vlastně chcete.“

„Abyste zaplatil daně jako každý civilizovaný občan.“

„Dokud nezaplatím daně, nemám možnost se dostat ke svým penězům,“ konstatoval Andrew. „A když mi nějaké fondy nepřevedete, nebudu mít z čeho žít, dokud si daně nespočítám.“

„Asi litujete, že jste na to nepomyslel dřív, že?“ poznamenal Benedetto.

Andrew se rozhlédl po kanceláři. „Na té tabuli je napsáno, že mi s vyplněním daňového formuláře pomůžete.“

„To je pravda.“

„Tak mi pomozte.“

„Ukažte mi formulář.“

Andrew se na něho nechápavě podíval. „Jak vám ho mohu ukázat?“

„Vyvolejte jej tady na počítači.“ Benedetto otočil počítač, který měl na stole, a nabídl klávesnici Andrewovi.

Andrew prostudoval prázdné kolonky ve formuláři zobrazeném nad počítačem a vyplnil své jméno, daňové identifikační číslo a osobní identifikační kód. Benedetto se ostentativně díval jinam, když Andrew kód vypisoval, přestože jeho program zaznamenával každý znak na klávesnici, který mladík stiskl. Jen co odejde, bude mít Benedetto neomezený přístup ke všem jeho záznamům a všem jeho financím. Bylo samozřejmě lepší mu s daněmi pomoci.

Displej začal rolovat.

„Co jste to provedl?“ vyhrkl Benedetto. Slova se vynořovala ve spodní části displeje, zatímco horní okraj stránky ujížděl a mizel; zůstával jen čím dál užší posuvník. Jelikož text nenaskakoval po stránkách, Benedetto pochopil, že tento dlouhý výčet je vyvoláván jedinou otázkou ve formuláři. Otočil počítač zpátky, aby na něj viděl. Soupis zahrnoval jména a burzovní kódy korporací a vzájemných fondů spolu s počty akcií.

„Tady vidíte můj problém,“ podotkl mladík.

Seznam se táhl dál a dál.

Benedetto dal ruce na klávesnici a stiskl kombinaci několika kláves. Seznam se zastavil. „Váš majetek je poměrně rozsáhlý,“ dostal ze sebe tiše.

„Jenže já jsem to nevěděl,“ tvrdil Andrew. „Tedy, věděl jsem, že správci má aktiva před časem rozdělili, ale netušil jsem, do jaké míry. Zatím jsem si na každé planetě jednoduše nechával vyplácet kapesné, a jelikož to byla státní penze osvobozená od daní, nikdy jsem se tím nemusel víc zabývat.“

Možná nakonec chlapcova ohromná nevinnost nebyla předstíraná. Benedettova antipatie vůči němu se maličko zmírnila. Dokonce pocítil první záchvěvy nefalšovaného přátelství. Tento chlapec z něho udělá boháče a ani o tom nebude vědět. Možná Benedetto dokonce odejde z daňového úřadu. Už jen podíl v poslední společnosti na přerušném výčtu – Enzichel Vinicenze, konsorcium s rozsáhlými majetky na Sorrelledolce –, by Benedettovi vystačil k tomu, aby si koupil usedlost někde na venkově a platil si sluhy až do konce života. A to seznam došel pouze k *Es*.

„Zajímavé,“ poznamenal Benedetto.

„A co třeba tohle?“ navrhl mladík. „Dovršil jsem dvacátý rok teprve v posledním roce cesty. Do té doby byly mé příjmy osvobozeny od daní a já mám právo je využívat bez placení daní. Uvolněte mi tuto část mých finančních prostředků a potom mi dejte několik týdnů, abych si našel nějakého odborníka, který mi pomůže analyzovat zbytek. Pak odevzdám daňové přiznání.“

„Skvělý nápad,“ přikývl Benedetto. „Kde jsou tyto likvidní příjmy uloženy?“

„V Katalonské devizové bance.“

„Číslo účtu?“

„Stačí, když uvolníte veškeré finance vedené na moje jméno. Nepotřebujete číslo účtu.“

Benedetto dál nenaléhal. Nepotřeboval strkat prsty do chlapcovy zanedbatelné hotovosti. Rozhodně ne, když se mu otevírala hlavní žíla, aby ji podle libosti plenil, než mladík dojde do kanceláře nějakého zplnomocněného daňového zástupce. Doplnil nezbytné informace a vytiskl formulář. Kromě toho dal Andrewovi třicetidenní propustku, která mu umožňovala svobodný pohyb po Sorrelledolce za

předpokladu, že se bude každý den hlásit daňovému úřadu, v třicetidenní lhůtě odevzdá úplné daňové přiznání, zaplatí odhadnutou daň a slíbí, že neopustí planetu, dokud nebude jeho daňové přiznání vyhodnoceno a potvrzeno.

Obvyklý postup. Mladík mu poděkoval – Benedettovi se vždycky líbilo, když mu ti bohatí pitomci děkovali za to, že jim lže a bere si z jejich účtů neviditelné úplatky – a odešel.

Jakmile se za ním zavřely dveře kanceláře, Benedetto smazal displej a požádal svůj zlodějský program, aby mu sdělil mladíkův identifikační kód. Čekal. Zlodějský program se neobjevil. Vyvolal si informaci o spuštěných programech, prověřil skrytý záznam a zjistil, že zlodějský program ve výčtu chybí. Nesmysl. Běžel přece stále. Jenže teď ne. A dokonce úplně zmizel z paměti.

S využitím vlastní verze zakázaného programu Predátor zkusil najít elektronický podpis zlodějského programu a našel několik jeho dočasných souborů. Žádný však neobsahoval užitečné informace a zlodějský program jako takový byl úplně pryč.

A když se pokusil vrátit k formuláři vypracovanému Andrewem Wigginem, nedokázal jej obnovit. Měl tam být, včetně neporušeného soupisu mladíkova majetku, takže by Benedetto mohl podniknout nájezd na některé akcie nebo fondy manuálně – existovalo mnoho způsobů, jak je vykrást, přestože mu zlodějský program neposkytl heslo. Jenže formulář byl prázdný. Všechna jména společností zmizela.

Co se stalo? Jak mohlo obojí selhat současně?

Nevadí. Seznam byl tak dlouhý, že se určitě načetl do vyrovnávací paměti. Predátor jej najde.

Jenže teď už nereagoval ani Predátor. Také nebyl v paměti. Vždyť jej ještě před chvilkou používal! To nemohla být pravda. Bylo to...

Jak by chlapec mohl do jeho systému vypustit nějaký vir jen tím, že vyplnil údaje v daňovém přiznání? Mohl jej ukrýt pod jménem některé společnosti? Benedetto byl uživatel ilegálního softwaru, ne tvůrce; přesto nikdy neslyšel o ničem, co by dokázalo překonat bezpečnostní opatření daňového systému.

Tenhle Andrew Wiggin musel být nějaký agent. Sorelledolce

byla jednou z posledních planet, které se bránily úplné federaci s Hvězdným kongresem – určitě to byl agent, kterého vyslal kongres, aby podryl nezávislost Sorelledolce.

Jenže to bylo absurdní. Agent by přijel připraven odevzdat daňové přiznání, zaplatit daň a jít dál. Agent by nedělal nic, čím by na sebe mohl upoutat pozornost.

Nějaké vysvětlení existovat muselo. A Benedetto byl odhodlán je najít. Ať už byl tenhle Andrew Wiggin kdokoli, Benedetto se nehodlal nechat připravit o spravedlivý podíl z chlapcova bohatství. Dlouho na tento okamžik čekal. To, že malý Wiggin má nějaký důmyslný bezpečnostní software, ještě neznamenal, že Benedetto nenajde cestičku, jak se dostat k tomu, co mu právem patřilo.

Andrew ještě trochu zuřil, když s Valentinou opouštěl kosmodrom. Sorelledolce, stará jen sto let, byla jednou z novějších kolonií, ale statut přidružené planety znamenal, že se tam přestěhovala spousta pochybného a nekontrolovatelného podnikání. To přinášelo plnou zaměstnanost, dostatek příležitostí a konjunkturní étos, díky němuž všichni vypadali, jako by z jejich kroku číselala energie – a jako by se stále ohlíželi. Lodě sem přilétaly plné lidí a odlétaly plné nákladu, takže počet obyvatel kolonie se blížil čtyřem milionům a hlavní město Donnabella mělo rovný milion duší.

Architektura byla zvláštní směsicí dřevěných srubů a prefabrikovaného plastu. Ale stáří jednotlivých budov se podle toho určit nedalo – oba materiály od začátku existovaly vedle sebe. Místní flóru tvořila přesličková džungle, takže zástupci fauny – jíž dominovaly beznohé ještěrky – dosahovali dinosauřích proporcí. Lidská sídla však byla relativně v bezpečí a zemědělství produkovalo tolik, že bylo možno polovinu půdy věnovat komerčním plodinám na vývoz – legálním, jako byly ty využívané v textilní výrobě, i zakázaným, určeným k vnitřnímu užívání. Nemluvě o obchodování s obrovskými barevnými hadími kůžemi, které se používaly jako tapiserie a stropní goblény na všech planetách ovládaných Hvězdným kongresem. Mnoho loveckých výprav odcházelo do džungle a po měsíci se vracelo s padesáti kůžemi, což těm, kteří přežili, stačilo k pohodlnému životu. Ale bylo i mnoho skupin, které

odešly a víckrát je nikdo nespátlil. Jedinou útěchou bylo podle místních historek to, že biochemie obou planet byla rozdílná alespoň natolik, že každý had, který sežral člověka, měl potom týden průjem. Nebyla to náležitá pomsta, ale pomáhalo to.

Nové budovy byly stále opatřovány nástavbami, ale ani tak nedokázaly uspokojit poptávku, takže Andrewovi a Valentíně trvalo celý den, než našli pokoj, který mohli obývat, a to ještě ne sami. Avšak jejich nový spolubydlící, lovec z Propasti, jemuž byla štěstěna neobyčejně nakloněna, jim slíbil, že během několika dní vypraví expedici a odejde na lov. Žádal je pouze o to, aby mu dávali pozor na jeho věci, dokud se nevrátí... pokud se vrátí.

„A jak poznáme, že jste se nevrátil?“ zeptala se vždy praktická Valentina.

„Až budou plakat ženy v libyjské čtvrti,“ odvětil.

Andrew nejprve připojil k síti vlastní počítač, aby mohl beze spěchu studovat svůj nově odhalený majetek. Valentina se musela několik prvních dní zabývat vyřizováním obrovského přívalu korespondence, kterou vyvolala její poslední kniha. Kromě toho dostala obvyklé množství pošty od historiků ze všech obydlených planet. Většinu si poznačila, aby na ni odpověděla později, ale i tak jí neodkladné vzkazy zabraly tři dlouhé dny. Lidé, kteří jí psali, pochopitelně neměli ponětí, že si dopisují s přibližně pětadvacetiletou mladou ženou (subjektivního věku). Mysleli si, že korespondují s významným historikem Démosthénem. Žádný z nich samozřejmě ani na okamžik nepředpokládal, že by to jméno bylo něco jiného než pseudonym. Někteří novináři, inspirovaní vlnou popularity, kterou způsobila svou poslední knihou, se pokusili „pravého Démosthéna“ najít podle dlouhých období zpožděných nebo vůbec žádných reakcí a zjistit tak, kdy cestoval. Pak porovnávali seznamy pasažérů na letech, které připadaly v úvahu. Vyžádalo si to obrovské množství výpočtů, ale k tomu přece počítače jsou, ne? Tak se stalo, že několik různě učených mužů bylo označeno za Démosthéna, a někteří se to ani příliš nesnažili popírat.

Valentina se tím vším dobře bavila. Dokud šeky s honoráři chodily na správné místo a nikdo se nepokusil pod jejím pseudonymem vydat knihu, kterou nenapsala ona, sotva jí mohlo mihnout.

ležet na srdci, kdo si osobně dělá nárok na slávu. Pracovala s pseudonymy – dokonce s tímto pseudonymem – od dětství a ta zvláštní směsice slávy a anonymity jí vyhovovala. Z obou světů mám to nejlepší, svěřila se Andrewovi.

Ona měla slávu, on neblahou proslulost. Proto žádný pseudonym nepoužíval – všichni si mysleli, že jeho jméno je strašlivé faux pas jeho rodičů. Zřejmě se domnívali, že po tom, co spáchal Xenocidu, by nikdo s příjmením Wiggin neměl mít tolik nestoudnosti, aby svému dítěti dal jméno Andrew. Vzhledem k tomu, že mu bylo dvacet, nikdo si nedokázal představit, že by tento mladý muž mohl být *tentýž* Andrew Wiggin. Nemohli vědět, že za posledních tři sta let létali s Valentinou z jedné planety na druhou a na každé se zdrželi jen tak dlouho, aby si našla nový příběh, kterým se chce hlouběji zabývat, shromáždila materiály a nasedla na nejbližší kosmickou loď, na níž cestou na další planetu mohla napsat knihu. Vzhledem k působení relativity ztratili za posledních tři sta let reálného času sotva dva roky života. Valentina se do každé kultury dokázala hluboce a brilantně ponořit – kdo z jejích čtenářů by si o tom dovolil pochybovat? – ale Andrew zůstával turistou. Vlastně ani to ne. Pomáhal Valentině s výzkumem a koketoval s jazyky, ale nenacházel si prakticky žádné přátele a od jednotlivých míst si zachovával odstup. Ona chtěla všechno vědět; on nechtěl nikoho milovat.

Alespoň si to myslel, pokud se něčím takovým vůbec zabýval. Byl osamělý, ale na druhou stranu si říkal, že mu osamělost vyhovuje, že jinou společnost než Valentinu nepotřebuje a ona, která potřebuje víc, má všechny lidi, s nimiž se setkává díky svému výzkumu, všechny, s nimiž udržuje písemný styk.

Hned po válce, když byl Ender ještě dítě, mu několik ostatních dětí, které sloužily s ním, psalo dopisy. Ale jelikož byl z nich první, kdo podnikl cestu rychlostí světla, vzájemná korespondence zanedlouho ztratila smysl, neboť když dostal dopis a odpověděl na něj, bylo mu o pět, o deset let míň než jim. On, který jim velel, byl teď malé dítě. Přesně takové dítě, jaké znali a k němuž s obdivem vzhlíželi; jenže v jejich životech zatím uběhla léta. Většina z nich byla zatažena do válek, které Zemi rozpoltily v desetiletí následujícím po vítězství nad termitany, dozrála v boji nebo v

politice. Než jim přišel dopis, kterým jim Ender odpovídal, brali ty staré dny jako dávnou minulost, jako jiný život. A on byl hlas z minulosti, jenž odpovídal dítěti, které mu napsalo, jenže to dítě již na druhém konci nebylo. Někteří se nad dopisem rozplakali, když si na kamaráda vzpomněli, a bylo jim líto, že mu jako jedinému nebylo dovoleno vrátit se po vítězství na Zemi. Jenže jak mu mohli odpovědět? Ve kterém bodě se jejich životy mohly dotknout?

Později se většina z nich rozletěla na jiné světy a Ender dělal mladého guvernéra kolonii na jedné z dobytých planet kolonizovaných termiřany.

V tomto bukolickém prostředí dospěl a když byl připraven, byl naveden na setkání s poslední Královnou úlu, jež přežila. Vypověděla mu svou historii a poprosila ho, aby ji dopravil na bezpečné místo, kde by se její druh mohl znovu rozvinout. Slíbil, že to udělá, a jako první krok k tomu, aby pro ni udělal svět bezpečnějším, o ní napsal krátkou knihu nazvanou *Královna úlu*. Vydal ji anonymně – z Valentinina popudu. Podepsal ji jako „Mluvčí za mrtvé“.

Neměl představu, co kniha způsobí, jak změní lidské chápání válek s termiřany. Právě tato kniha ho proměnila z malého hrdiny v malou zrůdu, z vítěze Třetí války s termiřany v Xenocidu, jenž zcela zbytečně vyhladil jiný druh. Ne že by ho démonizovali od začátku. Byl to postupný, pozvolný proces. Nejdřív litovali dítě, s nímž bylo manipulováno, aby své geniální nadání využilo ke zničení Královny úlu. Pak jeho jméno začali používat jako označení někoho, kdo udělal zruďnou věc, aniž by věděl, co dělá. A potom se jeho jméno – zpopularizované jako Ender Xenocida – stalo jednoduchou nálepkou pro každého, kdo v nestvůrném měřítku spáchá něco bezohledného. Andrew chápal, jak se to stalo, a dokonce se ani nedalo říct, že by s tím nesouhlasil. Nikdo ho totiž nemohl obviňovat víc, než se obviňoval sám. Věděl, že neznal pravdu, ale cítil, že ji měl znát, a že sice nemohl zamýšlet zničení královen úlu, celého druhu jedinou explozí, nicméně právě toho svým jednáním dosáhl. Udělal, co udělal, a musel za to přijmout zodpovědnost.

Patřil k ní i kokon, v němž s ním Královna úlu cestovala, suchý a zabalený jako nějaká rodinná památka. Z bývalého armádního

postavení mu zůstaly zvláštní výsady a povolení, takže mu nikdy neprohlíželi zavazadla. Alespoň doposud. Setkání s daňovým úředníkem Benedettem bylo první známkou, že jako dospělý na tom možná bude jinak.

Jinak, ale ne dostatečně jinak. Tíhu viny za zničení druhu již nosil. Ted' chodil s břemenem jeho záchrany, jeho znovuzrození. Jak mohl jako dvacetiletý, sotva dospělý muž najít místo, kde by se Královna úlu mohla vylíhnout a naklást oplodněná vajíčka, kde by ji žádný člověk neobjevil a do vývoje nezasáhl? Co mohl udělat, aby ji ochránil?

Odpovědi mohly být peníze. Soudě podle toho, jak se Benedettovi rozšířily oči, když spatřil výčet Andrewova majetku, mohlo jich být celkem dost. A Andrew věděl, že peníze se dají proměnit mimo jiné v moc. Moc, která by se mohla hodit, aby Královně úlu koupil bezpečí.

Pokud ovšem bude schopen zjistit, kolik těch peněz je a kolik dluží na daních.

Na takové věci jsou odborníci. Právníci a účetní, kteří se na ně specializovali. Ale znovu si vzpomněl na Benedettovy oči. Andrew věděl, jak vypadá hrabivost. Každý, kdo zjistí, jaké mu patří bohatství, začne hledat způsoby, jak z něho část získat pro sebe. Andrew věděl, že ty peníze nejsou jeho. Byly to krvavé peníze, odměna za zničení termiřanů; nejdřív je musel využít k jejich vzkříšení a teprve potom mohl to, co zůstane, považovat za něco, co mu právem náleží. Jak najít někoho, kdo mu pomůže, a přitom neotevřít dveře šakalům?

Promluvil si o tom s Valentinou a ona mu slíbila, že se zeptá mezi svými zdejšími známými (díky rozsáhlé korespondenci měla totiž známé úplně všude), jimž se dá věřit. Odpověď přišla rychle: takový člověk není. Pokud máš velký majetek a chceš najít někoho, kdo ti ho pomůže chránit, Sorelledolce není to nejlepší místo.

Proto Andrew den za dnem věnoval jednu až dvě hodiny studiu daňových zákonů a potom se několik dalších hodin snažil vypořádat se svými aktivy a analyzovat je z pohledu jejich zdanitelnosti. Byla to otupující práce, a navíc pokaždé, když už si myslel, že tomu rozumí, začal mít podezření, že je v tom nějaká skulina, která mu

uniká, trik, který potřebuje zvládnout, aby se to obrátilo v jeho prospěch. Význam jazyka paragrafů, který mu vždycky připadal tak nedůležitý, nyní narostl do hrozivých rozměrů. Vrátil se zpět, prostudoval další materiál a zjistil, že vytváří výjimku z pravidla, o němž si myslel, že se na něho vztahuje. Zároveň našel zvláštní daňové úlevy, které platily pouze ve zvláštních případech a někdy jen pro jedinou společnost, ale bylo téměř pravidlem, že v této společnosti měl nějaký majetek nebo vlastnil akcie fondu, jenž v ní měl podíl. To nebyla otázka měsíčního studia, pouhé vystopování jeho majetku by si žádalo věnovat se tomu profesionálně. Za čtyři sta let se může nahromadit značné bohatství, obzvlášť, když z něho člověk prakticky nic neutráčí. Každá část kapesného, kterou v daném roce nevyčerpal, byla použita na nové investice. Aniž by o tom věděl, vypadalo to, že má prsty všude.

Nechtěl to. Nezajímalo ho to. Čím víc tomu rozuměl, tím míň o to stál. Blížil se stavu, kdy nechápal, proč všichni daňoví poradci nespáchají sebevraždu.

A tenkrát se v jeho elektronické poště objevila reklama. Neměl dostávat reklamy – cestující mezi hvězdami byli pro inzerenty automaticky tabu, neboť vynaložené prostředky přicházely po dobu jejich cesty nazmar a z nahromaděných starých reklam by se pasažéři nevyhrabali, až by se dostali na pevnou zem. Andrew sice momentálně na pevné zemi byl, ale kromě toho, že si pronajal ubytování a nakoupil potraviny, nic neutratil, a jedno ani druhé ho nemělo na žádný seznam zařadit.

A přesto to tam bylo: Nejlepší finanční software! Odpověď, kterou hledáte!

Bylo to jako horoskopy – stačí dost střel naslepo, některé určitě zasáhnou cíl. Andrew rozhodně potřeboval pomoci s financemi a rozhodně zatím odpověď nenašel. Proto reklamu nesmazal, ale otevřel ji a nechal ji na svém počítači vytvořit malou trojrozměrnou prezentaci.

Občas sledoval některé reklamy, které vyskakovaly z Valentinina počítače – její korespondence byla natolik rozsáhlá, že neměla šanci se jim vyhnout, přinejmenším pod veřejnou, Démosthénovou identitou. Často se jednalo o ohňostroje a teatrální výstupy, oslnivé

speciální efekty nebo srdceryvná dramata, jejichž účelem bylo prodat všechno, co se prodat dá.

Tato reklama však byla neokázalá. V prostoru displeje se objevila ženská hlava, ale byla otočená na druhou stranu. Rozhlédla se a nakonec se podívala tak daleko přes rameno, že „spatřila“ Andrewa.

„Á, tady jste,“ promluvila.

Andrew neřekl nic, čekal, až bude pokračovat.

„Vy mi vůbec neodpovíte?“ zeptala se.

Dobry software, pomyslel si. Ale je docela riskantní předpokládat, že žádný adresát neodpoví.

„Už rozumím.“ pokračovala. „Myslíte si, že jsem jen nějaký program, který se vám rozběhl na počítači, ale tak to není. Jsem přítel a finanční poradce, jakého jste doufal najít, ale nepracuji za peníze, pracuji pro vás. Musíte se mnou mluvit, abych pochopila, co chcete se svými penězi dělat, čeho s nimi chcete dosáhnout. Musím slyšet váš hlas.“

Jenže Andrew si nerad hrál s počítačovými programy. Neměl rád ani divadlo s aktivní účastí diváků. Valentina ho několikrát dovlékla na představení, v němž se herci snažili zapojit obecnost. Kdyby chtěl jeden kouzelník Andrewa využít při svém čísle, hledání předmětů schovaných v uších, ve vlasech a v saku. Ale Andrew se tvářil netečně a nehýbal se, nedal nijak najevo, že chápe, co se děje, až to kouzelníkovi došlo a šel k někomu jinému. To, co Andrew nebyl ochoten udělat pro živého člověka, určitě nebyl ochoten udělat pro počítačový program. Stiskl stránkovací klávesu, aby se přenesl za tento úvod s mluvící hlavou.

„Au,“ ozvala se žena. „O co vám jde, chcete se mne zbavit?“

„Ano,“ přiznal Andrew. Vzápětí si vynadal, že na ten trik skočil. Simulace byla tak důmyslně opravdová, že ho nakonec přesvědčila, aby reflexivně odpověděl.

„Máte jediné štěstí, že jste neměl stránkovací klávesu. Dovedete si představit, jak to bolí? Nemluvte o tom, jak je to ponižující.“

Jelikož už promluvil jednou, Andrew neviděl důvod, proč nepokračovat a nevyužít rozhraní, které tento program upřednostňoval. „Tak dobře, jak tě mám dostat z displeje, abych se

mohl vrátit k solným dolům?“ zeptal se. Záměrně mluvil splývavě, polykal hlásky. Věděl, že na přízvuku, polykání hlásek a idiomech si vyláme zuby i ten nejdokonalejší software rozeznávající mluvené slovo.

„Máte podíly ve dvou solných dolech,“ prohlásila žena. „Ale obojí je špatná investice. Musíte se jich zbavit.“

To už Andrewa podráždilo. „Neřekl jsem ti, aby sis četla v nějakých souborech,“ zlobil se. „Zatím jsem tenhle software ani nekoupil. Nepřeji si, aby sis četla v mých souborech. Jak tě mám vypnout?“

„Ale kdybyste ty solné doly prodal, mohl byste výnos použít k zaplacení svých daní. Téměř přesně to pokrývá roční poplatek.“

„Chceš snad říct, že už jsi mi spočítala daně?“

„Přistál jste na planetě Sorelledolce, kde jsou daňové tarify nehorázně vysoké. Ale s využitím veškerých výjimek, které vám zůstaly, včetně zákonů ve prospěch veteránů, které se vztahují pouze na hrstku žijících účastníků Xenocidní války, podařilo se mi udržet celkový poplatek pod částkou pěti milionů.“

Andrew se rozesmál. „To je skvělé! Ani nejpesimističtější výsledek, k němuž jsem dospěl, nepřesáhl milion a půl.“

Teď se rozesmála pro změnu žena. „Váš výsledek byl půldruhého milionu starkreditů. Můj výsledek byl méně než pět milionů florentinů.“

Andrew si spočítal, kolik to obnáší v místní měně, a úsměv mu z tváře vyprchal. „To je sedm tisíc starkreditů.“

„Sedm tisíc čtyři sta deset,“ upřesnila žena. „Berete mne?“

„Neexistuje legální způsob, jak bys mne mohla zbavit povinnosti zaplatit na daních takovou částku.“

„Naopak, pane Wiggine. Daňové zákony jsou sestaveny tak, aby se lidé napálili a zaplatili víc, než musejí. Tak se stává, že bohatí, kteří vědí, jak na to, získávají výhody v podobě drastických daňových úlev, zatímco ti, kteří tak dobré styky nemají a ještě si nenašli účetního, který by je měl, jsou klamáni, aby platili absurdně vysoké sumy. Já však znám všechny triky.“

„Výborná vábnička,“ uznal Andrew. „Velice přesvědčivá. Ale jen do chvíle, kdy přijde policie a posadí mě do vězení.“

„Myslíte, pane WigGINE?“

„Když už mne nutíš používat hlasové rozhraní, alespoň mi neříkej pane,“ požádal Andrew.

„Co třeba Andrewe?“ navrhla.

„Může být.“

„A ty mi musíš říkat Jane.“

„Musím?“

„Nebo bych ti mohla říkat Ender.“

Andrew ztuhl. V jeho souborech nebylo nic, z čeho by se tato dětská přezdívka dala odvodit.

„Okamžitě ukonči tento program a opusť můj počítač,“ přikázal.

„Jak si přeješ,“ odvětila.

Hlava z obrazovky zmizela.

A mám ji z krku, pomyslel si Andrew. Kdyby Benedettovi odevzdal daňové přiznání, v němž by figurovala tak malá částka, určitě by se nevyhnul komplexnímu auditu. A podle toho, jak Andrew výběrčího daní odhadoval, Benedetto by si velkou část Andrewova majetku ulil pro sebe. Ne že by Andrewovi vadilo do někoho trochu investovat, pouze měl pocit, že Benedetto neví, kdy říct dost. Bylo zbytečné mávat mu před obličejem červeným šátkem.

Ale když se znovu dal do práce, začalo ho mrzet, že se tak ukvapil. Ten software Jane si klidně mohl jméno „Ender“ vytáhnout ze své databáze jako přezdívku pro Andrewa. Bylo sice zvláštní, že by nejdřív nezkusil pravděpodobnější možnosti jako Drew nebo Andy, ale bylo od něho paranoidní představovat si, že by nějaký software – zřejmě zkušební verze mnohem většího programu – který se elektronickou poštou dostal do jeho počítače, mohl tak rychle poznat, že je tím *pravým* Andrewem Wigginem. Pouze řekl a udělal to, co měl naprogramováno. Možná bylo zvolení nejméně pravděpodobné přezdívky strategickým tahem, jak potenciálního zákazníka přimět k prozrazení právě přezdívky, což by znamenalo nevyslovený souhlas s jejím používáním – o krok blíž k rozhodnutí koupit.

A co když ta neuvěřitelně nízká hodnota daně byla správná? Nebo co kdyby program přesvědčil, aby přišel s rozumnějším číslem? Pokud byl software napsán kvalitně, mohl to být přesně ten

finanční poradce a investiční konzultant, jehož potřeboval. V každém případě našel dva solné doly poměrně rychle a stačilo mu k tomu, aby promluvil jako v dětství na Zemi. A když Andrew udělal další krok a prodal je, zjistil, že mají přesně takovou prodejní hodnotu, jakou Jane předpověděla.

Jakou *program* předpověděl. Ta lidsky vypadající tvář na displeji byla nepochybně dobrým taktickým manévrem, který měl software individualizovat a přimět Andrewa, aby o něm začal přemýšlet jako o osobě. Software se dá vyhodit, ale vyhodit osobu by bylo hrubé.

Na něho to však neplatilo. On jej nepřijal. A udělal by to znova, kdyby cítil, že to udělat má. Ale momentálně, když do termínu odevzdání daňového přiznání zbývaly pouhé dva týdny, si říkal, že by mohlo stát za to dotěrnou virtuální ženu strpět, jakkoli byla nepříjemná. Třeba by se mu podařilo změnit nastavení softwaru, aby s ním komunikoval pouze textově, jak to měl nejraději.

Vrátil se do poštovní schránky a vyvolal reklamu. Tentokrát se však objevilo pouze standardní hlášení: „Soubor již není přístupný.“

Utrousil na svou adresu několik nadávek. Neměl představu o planetě původu. Udržování hláskového spojení bylo nákladné. Jakmile demonstrační program ukončil, spojení bylo pravděpodobně přerušeno – nemělo smysl plýtvat drahým mezihvězdným spojením na zákazníka, který se pro koupi nerozhodl okamžitě. Budiž. Teď už se s tím nedalo nic dělat.

Benedetto si uvědomil, že sledovat toho člověka, aby zjistil, s kým pracuje, ho připravuje o víc času, než aby to stálo za to. Nebylo vůbec jednoduché neztratit jeho stopu od jedné cesty ke druhé. Všechno to byly zvláštní, tajné lety – další důkaz, že pracuje pro nějakou vládu – a cestu, která předcházela té poslední, se mu podařilo objevit pouze náhodou. Benedetto však brzy přišel na to, že když bude sledovat jeho milenkou, sestru, asistentku nebo kdo to vlastně byl, nějakou Valentinu, půjde mu to mnohem snadněji.

Prekvapilo ho, jak krátce se na jednotlivých místech zdržovali. Stačilo několik cest a Benedetto vysledoval jejich stopu tři sta let zpátky, do samotného úsvitu éry kolonizace, a vůbec poprvé ho napadlo, že není zas tak nepředstavitelné, aby tento Andrew Wiggin

byl právě tím...

Ne, ne. Zatím nemohl připustit, aby něčemu takovému uvěřil. Ale jestli to byla pravda, jestli to skutečně je ten válečný zločinec, který...

Možnosti vydírání by byly nedozírné.

Jak bylo možné, že si nikdo jiný Andrewa a Valentinu takto neprověřil, když se to přímo nabízelo? Nebo již platili vyděračům na několika světech?

Nebo byli všichni vyděrači mrtví? Benedetto si musel dát pozor. Lidé, kteří oplývají tolika penězi, mají vždy mocné přátele. Benedetto si potřebuje najít vlastní přátele, aby ho ochránili, až se svým novým plánem pokročí.

Valentina to Andrewovi ukázala jako kuriozitu.

„Už jsem o tom slyšela, ale tentokrát jsme poprvé dost blízko, abychom se mohli jít podívat.“

Bylo to oznámení v místní informační síti o „proslovu“ za mrtvého.

Andrewovi nebylo příjemné, že se jeho pseudonymu „Mluví za mrtvé“ chopili jiní a udělali z něj titul pro jakéhosi pseudokněze nového, pravdu hledajícího ur-náboženství. Žádné dogma neexistovalo, takže si lidé prakticky každého vyznání mohli pozvat mluvčího za mrtvé, aby se zúčastnil obvyklého pohřebního obřadu nebo aby pronesl zvláštní řeč poté – někdy i zadlouho – co bylo tělo pohřbeno nebo zpopelněno.

Tyto proslovy za mrtvé však nevycházely z knihy *Královna úlu*. Teprve Andrewova druhá kniha, *Hegemon*, dala popud k tomuto novému pohřebnímu zvyku. Petr, bratr Andrewa a Valentiny, se stal hegemonem po skončení občanských válek a kombinací obratné diplomacie a tvrdé ruky sjednotil celou Zemi pod jednu silnou vládu. Ukázal se být osvíceným despota, který založil instituce, jimž se později dostalo vážnosti; právě pod Petrovou vládou se kolonizace jiných planet pořádně rozběhla. Přesto byl Petr již od dětství krutý a nemilosrdný a Andrew s Valentinou se ho báli. A Petr byl také tím, kdo zařídil, že se Andrew po vítězství ve Třetí válce s termiřany nesměl vrátit na Zemi. Pro Andrewa bylo těžké necítit k němu

nenávist.

Proto se ponořil do studia a napsal *Hegemona* – aby se pokusil najít o bratrovi pravdu, ukrytou pod manipulacemi, masakry a hrůzyplnými vzpomínkami z dětství. Jelikož kniha byla podepsána stejným jménem jako *Královna úlu*, která již stačila změnit pohled na termiřany, získala si velkou pozornost a nakonec přivedla na svět tyto mluvčí za mrtvé, kteří se snažili vnést do pohřebních obřadů pro významné i obyčejné zemřelé stejnou pravdivost. Když mluvili o mrtvých hrdinech a mocných, jasně ukazovali cenu, kterou oni a ostatní za jejich úspěch zaplatili; když mluvili o alkoholících a narkomanech, kteří zničili život svým rodinám, snažili se ukázat, že za jejich závislostí byl schovaný člověk, ale nezamlčovali pravdu o škodách napáchaných slabostí. Andrew se smířil s představou, že se podobné věci jménem Mluvčího za mrtvé dělají, ale nikdy se takového setkání nezúčastnil, a proto – jak Valentina předpokládala – se chopil příležitosti udělat to teď, přestože neměl času nazbyt.

O zemřelém nevěděli nic, ale z toho, že obřadu byla věnována jen malá pozornost, se dalo usoudit, že nebyl všeobecně znám. Proto se také řeč konala v poměrně malém salónku v jednom hotelu a přítomno bylo jen několik desítek lidí. Tělo tam nebylo – zesnulý byl zřejmě již pohřben. Andrew se snažil uhodnout totožnost ostatních lidí v místnosti. Je tato žena vdova? A ta druhá dcera? Nebo je ta starší matka a vdova je ta mladší? A co tihle, jsou to synové? Přátelé? Obchodní partneři?

Mluvčí byl oděn prostě a nedělal ze sebe důležitého. Předstoupil do čela místnosti a začal prostými slovy mluvit o tom, jak dotyčný žil. Nebyl to životopis – na takové podrobnosti nebyl čas. Bylo to spíš cosi jako sága, výpověď o významných činech dotyčného – jejichž význam však nebyl posuzován podle toho, do jaké míry by si zasloužily zmínku v novinách, ale hloubkou a záběrem jejich dopadu na životy ostatních. Z tohoto pohledu by si jeho rozhodnutí postavit dům, jaký si nemohl dovolit, ve čtvrti plné lidí, majících o hodně vyšší příjmy než on, nikdy nevysloužilo ani zmínku v informačních sítích, ale podepsalo se na životě jeho dětí, nucených stýkat se po celou dobu dospívání s lidmi, kteří se na ně dívali skrz prsty. Udělal to „kvůli dětem“, a přesto by všechny raději vyrůstaly mezi lidmi,

kteří by je neposuzovali podle toho, že se jim nedostává peněz, kteří by je neodmítali jako někoho, kdo se chce protlačit na společenském žebříčku výš.

Jeho žena se uprostřed čtvrti, v níž neměla žádné přítelkyně, cítila osaměle a nabídla dům k prodeji ani ne den poté, co zemřel; již se odstěhovala.

Ale mluvčí tím neskončil. Mluvil dál, aby ukázal, že nebožtíkova posedlost domem, snahou dostat rodinu do této čtvrti, měla původ v tom, jak jeho matka neustále omílala, že jí jeho otec nedokázal zajistit hezký domov. Do omrzení mluvila o tom, jakou udělala chybu, že se „vdala pod svou úroveň“, a tak se stalo, že zemřelý muž začal být posedlý myšlenkou, že má své rodině zajistit jen to nejlepší, ať to stojí co to stojí. Svou matku nenáviděl – utekl z rodné planety a přiletěl na Sorelledolce hlavně proto, aby se dostal daleko od ní – ale její pokřivené hodnoty si odvezl s sebou a kazil život ženě i dětem. Skutečnost, že se matka hádala s manželem, jí nakonec zabila i syna, protože se vyčerpal a přivodil si infarkt, který ho zabil ještě před padesátkou.

Andrew na vdově a dětech viděl, že svou babičku z otcovy rodné planety neznali, nevěděli, z čeho pramenila jeho mánie žít v dobré čtvrti, v dobrém domě. Když pochopili, jaké prostředí ho v dětství formovalo, v očích se jim objevily slzy. Mohli se tak lépe postavit své zášti a zároveň otci odpustit bolest, kterou jim působil. Pochopili, proč tomu tak bylo.

Řeč skončila. Rodinní příslušníci se objali s mluvčím a mezi sebou navzájem. Mluvčí pak odešel.

Andrew se vydal za ním. Když vycházel na ulici, chytil ho za paži.

„Pane,“ zeptal se, „jak jste se stal mluvčím?“

Muž se na něho nechápavě podíval. „Začal jsem mluvit.“

„Ale jak jste se připravoval?“

„První mrtvý, za kterého jsem mluvil, byl můj dědeček,“ vysvětloval. „Předtím jsem ani nečetl *Královnu úlu* a *Hegemona*.“ (Knihy se nyní vždy prodávaly v jednom svazku.) „Ale když jsem skončil, lidé za mnou přišli, že mám pro mluvčího za mrtvé nadání. Tenkrát jsem si ty knihy konečně přečetl a pochopil jsem, jak by se

to mělo dělat. A když mě pak jiní lidé přišli žádat, abych mluvil na pohřbech, věděl jsem, kolik pátrání to obnáší. Ale dodnes nevím, jestli to dělám ‚správně‘.“

„Aby se tedy člověk stal mluvčím za mrtvé, stačí, aby prostě –“

„Mluvil. A lidé ho žádali, aby mluvil znovu.“ Muž se usmál. „Abyste si nemyslel, není to placené.“

„Ne, ne,“ ohradil se Andrew. „Jenom... chtěl jsem jenom vědět, jak k tomu došlo, nic víc.“ Tento muž, kterému již bylo přes padesát, by asi těžko uvěřil, že autor *Královny úlu* a *Hegemona* před ním stojí jako dvacetiletý mladík.

„A pokud by vás to zajímalo,“ pokračoval mluvčí za mrtvé, „nejsme duchovní. Nekolíkujeme si rajony a proto nejsme nervózní, když nám někdo vlezle do zelí.“

„Prosím?“

„Jestli sám uvažujete o tom, že byste se stal mluvčím za mrtvé, jediné, co vám můžu poradit je: udělejte to. Hlavně neodvádějte polovičatou práci. Přetváříte lidem minulost. Když se do toho neponoříte a neuděláte to pořádně, když si nezjistíte *všechno*, napácháte jen zlo, to je lepší nedělat vůbec nic. Nemůžete se před ně postavit a improvizovat.“

„Máte pravdu, to by asi nešlo.“

„A je to. Ted' je z vás vyučený mluvčí za mrtvé. Doufám, že na to nechcete osvědčení.“ Muž se usmál. „Pokaždé člověk nenajde tolik porozumění jako tady. Stává se, že mluvíte proto, že si zemřelý mluvčího za mrtvé přál v poslední vůli. Rodině to není vhod a hrozí se věci, které jí řeknete. A když skončíte, víte, že vám to ti lidé nikdy neodpustí. Ale... stejně to uděláte, protože mrtvý chtěl, aby zazněla pravda.“

„Jak si můžete být jistý, že jste našel pravdu?“

„To nevíte nikdy. Musíte pro to udělat maximum.“ Poplácával Andrewa po zádech. „Rád bych si s vámi povídal, ale mám ještě něco vyřídit, než se odpoledne všichni rozprchnou domů. Pro živé jsem účetní – to je práce, kterou dělám přes den.“

„Účetní?“ zeptal se Andrew. „Chápu, že spěcháte, ale mohl bych se vás aspoň zeptat na jeden účetnický software? Na obrazovce se objeví mluvící hlava, nějaká žena, a říká si Jane.“

„O tom jsem nikdy neslyšel, ale vesmír je velký. Nestačím si udržovat přehled o softwaru, který sám nepoužívám. Nezlobte se!“ A s těmito slovy muž odešel.

Andrew zkusil pátrat na síti po jménu *Jane* s vymezeními *investice*, *finance*, *účetnictví* a *daně*. Našel sedm odkazů, ale všechny směřovaly k nějaké spisovatelce z planety Albion, která před sto lety napsala knihu o meziplanetárním územním plánování. Bylo možné, že Jane z programu dostala jméno podle ní. Nebo také ne. Andrewa to ale nepřivedlo ani o krok blíž k získání softwaru.

Pět minut poté, co hledání vzdal, však na displeji počítače naskočila známá hlava. „Dobré ráno, Andrewe,“ pozdravila. „Vlastně, on je už skoro večer, že? Je hrozně těžké sledovat místní čas na všech planetách.“

„Co tady děláš?“ zeptal se Andrew. „Snažil jsem se tě najít, ale neznal jsem jméno toho softwaru.“

„Opravdu? Toto je pouze předprogramovaná druhá návštěva pro případ, že sis to rozmyslel. Jestli chceš, můžu se z tvého počítače odinstalovat, ale také můžu provést částečnou nebo plnou instalaci, to záleží na tobě.“

„Kolik stojí instalace?“

„Můžeš si mě dovolit,“ řekla Jane. „Já jsem levná a ty jsi bohatý.“

Andrew si nebyl jistý, zda je mu tato simulovaná osobnost příjemná. „Chci jednoduchou odpověď, nic víc. Kolik stojí nainstalovat si tě?“

„Už jsem ti odpověděla,“ prohlásila Jane. „Jsem aktivní instalace. Poplatek závisí na tom, jaký je stav tvých financí a kolik toho pro tebe udělám. Pokud si mne nainstaluješ jen k tomu, abych ti pomohla s daněmi, zaplatíš desetinu procenta z částky, kterou ti ušetřím.“

„Co když ti řeknu, abys zaplatila víc, než by podle tebe měl být minimální odvod?“

„V tom případě ti ušetřím méně a budu levnější. Žádné dodatečné poplatky. Žádné finty. Ale o hodně přijdeš, když si mě nainstaluješ jen kvůli daním. Těch peněz je tolik, že kolem nich budeš běhat celý

život, pokud to nehodíš na starost mně.“

„To mě nezajímá,“ poznamenal Andrew. „Kdo je to ,ty‘?“

„Já. Jane. Software instalovaný na tvém počítači. Už rozumím, děláš ti starosti, jestli nejsem propojená s nějakou centrální databází, která bude vědět příliš mnoho o tvých financích! Ne, když si mne na svůj počítač nainstaluješ, žádná informace o tobě v důsledku toho nikam jinam neodejde. Nemusíš se bát, že někde bude sál plný softwarových vývojářů, kteří si budou lámat hlavu, jak se dostat k tvému jmění. Zato získáš plnohodnotného, nepřetržitě pracujícího makléře, daňového zástupce a investičního analytika, který ti bude spravovat peníze. Můžeš kdykoli říct, že chceš nahlédnout do účetnictví, a budeš je mít okamžitě před sebou. Když si budeš chtít něco koupit, dej mi vědět a já ti najdu nejlepší cenu na vhodném místě, zaplatím a zařídím doručení, kam si budeš přát. Když provedeš plnou instalaci, včetně organizéru a vědeckého asistenta, budu tvým stálým společníkem.“

Andrew si představil, že by na něho tato žena mluvila den co den, a zavrtěl hlavou. „Děkuji, nechci.“

„Proč? Zdá se ti můj hlas příliš lehkovýžný?“ zeptala se.

Potom pokračovala hlubším hlasem, ne tak zvučným. „Můžu ho změnit do polohy, která ti vyhovuje.“ Její hlava se znenadání změnila v mužskou. Barytonem, v němž zůstal jen nepatrný náznak zženštilosti, ho upozornila: „Nebo mohu být muž různého stupně mužnosti.“ Obličej se znovu změnil, dostal vrásčitější rysy a promluvil vyloženě pивním hlasem. „Jestli pochybuješ o svém mužství a potřebuješ si to vykompenzovat, můžeš mít tuto verzi lovce medvědů.“

Andrew se neudržel a rozesmál se. Kdo to naprogramoval? Vtipnost, lehkost práce s jazykem – to vše vysoce přesahovalo úroveň nejlepšího softwaru, jaký znal. Umělá inteligence byla dosud zbožným přáním – i při sebelepší simulaci člověk vždycky brzy poznal, že jedná s programem. Ale tato simulace byla o tolik lepší – o tolik podobnější příjemnému společníkovi – že by možná stálo za to ji koupit už jen proto, aby zjistil, jak daleko program sahá, jak dobře simulace ob stojí ve zkoušce času. A jelikož to byl zároveň přesně ten finanční program, jaký potřeboval, rozhodl se udělat další

krok.

„Chci každý den dostávat zprávu o tom, kolik za tvoje služby platím,“ prohlásil Andrew. „Abych se tě mohl zbavit, když začneš být příliš drahá.“

„Nezapomeň, spropitné se nedává,“ dodal muž.

„Vrať se k tomu původnímu,“ vyzval Andrew. „K Jane. A k základnímu hlasu.“

Znovu se objevila ženská hlava. „Nechceš sexy hlas?“

„Řeknu ti, až mi bude samotnému smutno.“

„A co když bude smutno *mně*? Na to jsi nepomyslel?“

„Ne, o koketní škádlení nestojím. Předpokládám, že je můžeš vypnout.“

„Už se stalo.“

„Tak se pusťme do mých daňových přiznání.“ Andrew očekával, že bude několik minut trvat, než vůbec začnou, a posadil se. Místo toho se na obrazovce objevilo vyplněné daňové přiznání. Janina tvář zmizela. Ale její hlas zůstal. „Tady je výsledek. Můžeš mi věřit, je to naprosto podle zákona a on ti nemůže nic udělat. Tak jsou zákony napsané. Jsou postavené tak, aby chránily majetek lidí, kteří jsou bohatí jako ty, a zároveň přenášely hlavní daňové zatížení na lidi z mnohem nižších tříd. Mimochodem, zákon v té podobě vymyslel tvůj bratr Petr a s výjimkou několika drobných úprav na něj od té doby nikdo nesáhl.“

Andrew chvíli ohromeně mlčel.

„Och, měla jsem dělat, že nevím, kdo jsi?“

„Kdo další o tom ví?“

„Nedá se říct, že by to byla chráněná informace. Podle záznamů tvých cest si to může vyhledat a zjistit každý. Chtěl bys, abych tvou pravou identitu nějak zabezpečila?“

„Co mě to bude stát?“

„Je to součást plné instalace.“ Znovu se objevila Janina tvář. „Jsem vytvořena tak, abych uměla stavět překážky a ukrývat informace. Všechno samozřejmě legálně. V daném případě to bude obzvlášť snadné, neboť Flotila dosud převážnou část tvé minulosti vede pod hlavičkou nejvyššího utajení. Je velice jednoduché přetáhnout informace o tvých cestách do polostínu bezpečnostního

systému Flotily a pak bude tvá minulost chráněna plnou vahou armády. Když se někdo pokusí do systému proniknout, Flotila si ho podá – třebaže nikdo nebude přesně vědět, co vlastně chrání. Pro ně je to reflex.“

„Můžeš to udělat?“

„Právě jsem to udělala. Veškeré důkazy, které by tě mohly prozradit, jsou pryč. Zmizely. Puf. Svou práci dělám opravdu velice dobře.“

Andrewa napadlo, že tento software je až příliš schopný. Nic, co mohlo všechny tyto úkony provést, nemohlo být legální. „Kdo tě vytvořil?“ zeptal se.

„Podezírávám, co? Vlastně jsi mě vytvořil ty.“

„O tom bych musel něco vědět,“ poznamenal suše Andrew.

„Když jsem se poprvé instalovala, udělala jsem obvyklou analýzu. Ale sledovat sama sebe je součástí mého programu. Zjistila jsem, co potřebuješ, a naprogramovala jsem se, abych to uměla.“

„Žádný samoupravující se program není tak dobrý.“

„Doted’ nebyl.“

„Musel bych o tobě něco slyšet.“

„Nechci, aby o mně bylo slyšet. Kdyby si mě mohl koupit každý, nedokázala bych ani polovinu toho, co dělám. Různé instalace by se navzájem vyrušily. Jedna moje verze by chtěla všemi prostředky získat nějakou informaci, kterou by se jiná moje verze všemi prostředky snažila ukrýt. Neefektivní.“

„Tak kolik lidí má nainstalovanou nějakou tvou verzi?“

„V případě konfigurace, kterou si kupuješ ty, jsi jediný.“

„Jak poznám, že ti můžu věřit?“

„Dej mi čas.“

„Když jsem ti řekl, abys odešla, tak jsi to neudělala, že? Vrátila ses, protože jsi zachytila moje pátrání po *Jane*.“

„Řekl jsi, abych se vypnula. To jsem udělala. Neřekl jsi mi, abych se odinstalovala nebo abych *zůstala* vypnutá.“

„Tu umanutost ti naprogramovali?“

„Tuto vlastnost jsem si vypěstovala sama,“ prohlásila. „Líbí se ti?“

Andrew seděl za stolem. Benedetto si vyvolal odevzdané daňové přiznání, chvíli předstíral, že je na obrazovce počítače pozorně studuje, a potom smutně zavrtěl hlavou. „Přece nechcete, pane Wiggine, abych uvěřil, že toto číslo je správné.“

„Toto daňové přiznání je v naprostém souladu se zákonem. Můžete si je zkoumat, jak důkladně chcete, ale všechno je opatřeno vysvětlujícími poznámkami, včetně kompletní odkazové dokumentace ke všem souvisejícím zákonům a precedentům.“

„Myslím,“ začal Benedetto, „že se mnou budete souhlasit, že uvedená částka nemůže stačit... Endere Wiggine.“

Mladík na něho překvapeně zamrkal. „Mé jméno je Andrew.“

„Nemyslím,“ prohlásil Benedetto. „Hodně jste cestoval. Často rychlostí světla. Utíkal před svou minulostí. Domnívám se, že zpravodajské sítě by velice zajímalo, že mají na planetě takovou celebritu. Endera Xenocidu.“

„Zpravodajské sítě u takových za uši přitažených tvrzení obvykle rády vidí důkazy,“ upozornil Andrew.

Benedetto se nepatrně usmál a otevřel svůj soubor s Andrewovými cestami.

S výjimkou posledního letu byl prázdný.

Benedetto dostal strach. Všemocní boháči. Tento mladík mu nějakým způsobem pronikl do počítače a informace mu ukradl. „Jak jste to udělal?“ zeptal se.

„Co myslíte?“

„Jak jste mi vymazal soubor?“

„Není vymazaný.“

Benedettovi bušilo srdce, mozek mu pracoval na plné obrátky, jak přehodnocoval situaci. Nakonec se rozhodl, že bude odvážný.

„Musel jsem se zmýlit,“ prohlásil. „Vaše daňové přiznání v této podobě je v pořádku.“ Dopsal několik kódů. „Celníci vám vydají průkaz platný pro roční pobyt na Sorelledolce. Velice vám děkuji, pane Wiggine.“

„A pokud jde o tu druhou věc –“

„Hezký den, pane Wiggine.“ Benedetto zavřel soubor a vytáhl si jinou práci. Andrew to pochopil, vstal a odešel.

Teprve když byl pryč, Benedetto vzplál hněvem. Jak to dokázal?

Největší ryba, jakou kdy ulovil, a ona mu vyklouzla!

Pokusil se zopakovat hledání, které ho přivedlo k Andrewově pravé identitě, jenže nyní byly všechny soubory zapečetěny vládním bezpečnostním systémem a po třetím dotazu následovala výstraha Bezpečnostní služby Flotily, že pokud bude pokračovat v pokusech dostat se k utajeným materiálům, bude vyšetřován vojenskou kontrašpionáží.

Benedetto, kterému již pěníla krev, smazal obrazovku a začal psát. Podrobně vylíčil, jak mu tento Andrew Wiggin začal být podezřelý, a jak se proto pokusil odhalit jeho pravou totožnost. Jak přišel na to, že Wiggin je původní Ender Xenocida, jenže pak mu byl vykraden počítač a soubory zmizely. Serióznější zpravodajské sítě by vydání takového materiálu nepochybně odmítly, ale bulváry po něm skočí. Tomuhle válečnému zločinci by nemělo projít, že využívá peníze a vojenské kontakty k tomu, aby se vydával za slušného člověka.

Dopsal svou výpověď a dokument uložil. Potom začal hledat a zadávat adresy všech významných bulvárů na planetě i mimo ni.

Překvapilo ho, když z obrazovky zmizel veškerý text a na jeho místě se objevila ženská tvář.

„Máte dvě možnosti,“ promluvila žena. „Můžete smazat všechny kopie dokumentu, který jste právě vytvořil, a nikdy se s jeho obsahem nikomu nesvěřit.“

„Kdo jste?“ otázal se Benedetto.

„Považujte mne za investičního poradce,“ odvětila. „Dávám vám dobrou radu, jak se zařídit pro budoucnost. Nechcete slyšet druhou možnost?“

„Nechci od vás slyšet nic.“

„Ve vaší výpovědi zůstalo příliš mnoho zamlčeno,“ upozornila ho žena. „Myslím, že se všemi souvisejícími informacemi by to bylo zajímavější.“

„Já také,“ namítl Benedetto. „Jenže pan Xenocida všechno zablokoval.“

„On ne. Jeho přátelé.“

„Nikdo by se neměl povyšovat nad zákon jen proto, že má peníze,“ ohradil se Benedetto. „Nebo styky.“

„Bud' neříkejte nic, nebo řekněte celou pravdu,“ vyjádřila se žena. „To jsou vaše možnosti.“

Benedetto místo odpovědi napsal příkaz *odeslat*, který jeho výpověď rozeslal všem bulvárům, jejichž adresy předtím stačil zadat. Zbývající mohl doplnit, až svůj systém zbaví tohoto vetřeleckého programu.

„Odvážná, ale hloupá volba,“ konstatovala žena. Vzápětí její hlava z displeje zmizela.

Bulvární síť jeho líčení sice dostaly, ale teď k němu bylo připojeno plně zdokumentované přiznání každého zatajení příjmů a vyhrožování, jehož se jako výběrčí daní dopustil. Během hodiny byl zatčen.

Příběh Andrewa Wiggina nebyl zveřejněn – bulváry i policie poznaly, o co se ve skutečnosti jedná – zpackaný pokus o vydírání. Pan Wiggin byl pozván k výslechu, ale byla to pouze formalita. O Benedettových šílených a neuvěřitelných obviněních nepadla ani zmínka. Benedetto byl přistižen při činu a Wiggin byl pouze jeho poslední potenciální oběť. Vyděrač prostě udělal chybu a přidal k souboru použitému k vydírání své tajné soubory. Nebylo to poprvé, co neopatrnost přivedla někoho do vězení. Policii nepřekvapovalo, jak mohou být zločinci hloupí.

Díky pozornosti, kterou případu věnovala bulvární média, se Benedettovy oběti dozvěděly, co jim udělal. Příliš si nevybíral, koho okrást, a některé z jeho obětí měly dost dlouhé prsty, aby dosáhly až do vězení. Benedetto byl jediný, kdo věděl, jestli to byl strážný nebo spoluvězeň, kdo mu podřízl hrdlo a nacpal hlavu do záchodu, takže zůstalo nevyřešeno, zda pravou příčinou smrti bylo utonutí nebo ztráta krve.

Andrewa Wiggina smrt daňového úředníka sklíčila. Ale Valentina ho přesvědčila, že to není nic jiného než náhoda, že byl ten muž uvězněn a zemřel tak krátce poté, co se ho snažil vydírat. „Nemůžeš si vyčítat všechno, co se lidem kolem tebe stane,“ uklidňovala ho. „Všechno není tvoje vina.“

Ne, jeho vina to nebyla. Přesto Andrew vůči tomu muži cítil jistou odpovědnost, neboť si byl jist, že mezi Janinou schopností zvýšit zabezpečení jeho souborů a utajit informace o jeho cestách a

tím, co se výběřčímu daní stalo, je jistá souvislost. Jistě, Andrew měl právo chránit se před vydíráním, ale smrt byla příliš tvrdý trest za to, co Benedetto udělal. To, že někdo bral majetek, nikdy nebyl dostatečný důvod k odebrání života.

Proto se vypravil do Benedettovy rodiny a zeptal se, zda by pro ně mohl něco udělat. Jelikož všechny Benedettovy peníze byly zabaveny a použity na náhradu škody, zůstali bez prostředků. Andrew je zabezpečil dostatečnou rentou. Jane ho ujistila, že si to může dovolit, aniž by si toho vůbec všiml.

A ještě něco. Požádal, zda by mohl něco říct na jeho pohřbu. A nejenom něco říct, ale promluvit jako mluvčí za mrtvé. Přiznal, že to dělá poprvé, ale slíbil, že se pokusí podat Benedettův život pravdivě a pomoci jim vyznat se v tom, co dělal.

Souhlasili.

Jane mu pomohla najít záznam Benedettových finančních operací a následně se ukázala jako neocenitelný pomocník při mnohem složitějším pátrání – v Benedettově dětství, rodině v níž vyrůstal, jak se u něho poznenáhlu rozvinula chorobná touha zaopatřit osoby, které miloval, až k naprosté amorálnosti, s níž si bral, co patřilo jiným. Když měl potom Andrew řeč, nic nezamlčel a nic neomlouval. Rodině přesto přineslo jistou úlevu, že navzdory hanbě a ztrátě, kterou jim způsobil, navzdory tomu, že si sám zavinil odloučení od rodiny, nejprve v podobě vězení a pak smrti, je Benedetto miloval a snažil se o ně postarat. A co bylo možná důležitější, když obřad skončil, život člověka jako Benedetto přestal být nepochopitelný. Svět dával smysl.

Deset týdnů po příletu Andrew a Valentina Sorelledolce opustili. Valentina byla připravena napsat knihu o zločinu ve zločinecké společnosti a Andrew byl spokojený, že s ní může pokračovat vstříc novému projektu. Když měl při celním odbavení vyplnit ve formuláři kolonku povolání, nenapsal „student“ ani „investor“, ale „mluvčí za mrtvé.“ Počítač to přijal. Měl teď povolání. Povolání, které si pro sebe před lety sám nevědomky vytvořil.

A nemusel se věnovat dráze, k níž ho málem dohnalo jeho bohatství. V tomto směru se za něho měla o všechno starat Jane.

Ještě stále měl z toho softwaru trochu nepříjemný pocit. Byl přesvědčen, že někdy v budoucnu zjistí, jaká je pravá cena všech těchto výhod. Prozatím však byl tento vynikající, všestranně výkonný pomocník velkým přínosem. Valentina trochu žárlila a zeptala se ho, kde by si mohla opatřit stejný software. Jane odpověděla, že Valentíně ráda pomůže s jakýmkoli pátráním či poskytne potřebnou výpomoc ve finančních otázkách, ale zůstane Andrewovým softvarem, individualizovaným pro jeho potřeby.

Valentina z toho byla trochu mrzutá. Nezacházela taková individualizace až příliš daleko? Nějakou dobu reptala, ale nakonec se tomu zasmála, „Ale neslíbím ti, že nebudu žárlit. To mám bratra přenechat nějakému softwaru?“

„Jane je počítačový program, nic víc,“ odvětil Andrew. „Velice dobrý. Ale dělá pouze to, co jí řeknu, jako každý jiný program. Jestli k ní začnu mít nějaký osobní vztah, můžeš mě zavřít do blázince.“

A tak Andrew s Valentinou opustili Sorelledolce a dál putovali z jedné planety na druhou jako dřív. Nic se nezměnilo, až na to, že Andrew si již nemusel dělat starosti kvůli daním a na každé nové planetě věnoval značnou pozornost smutečným oznámením.

Název otiginálu: FIRST MEETINGS

Obálka; John Harris

Grafická úprava obálky: Petr Bauer

Překlad: Petr Kotrle

Redakce: Helena Šebestová

Copyright ©2003 by Orson Scott Card

All Rights Reserved

Copyright ©2004 for the Czech translation by P. Kotrle

Copyright ©2004 for Cover by J. Hartus

Copyright ©2004 for the Czech edition by Laser-books s. r. o.

ISBN 80-7193-182-9